

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**4-6 YAŞ KUR'AN KURSU ÖĞRETİCİLERİNİN
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ FARKINDALIĞI
YÖNÜNDE İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eyüp TÜRKOĞLU

İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı

İş Sağlığı ve Güvenliği Tezli Yüksek Lisans Programı

**TEMMUZ 2025
İSTANBUL**

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**4-6 YAŞ KUR'AN KURSU ÖĞRETİCİLERİNİN
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ FARKINDALIĞI
YÖNÜNDEN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eyüp TÜRKOĞLU
(221212012)
(0009-0003-5601-2190)

İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı

İş Sağlığı ve Güvenliği Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Meliha KIKINCIOĞLU

İstanbul 2025

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü

Jüri Tez Onay Formu

10.07.2025

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Bu çalışma 10.07.2025 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından İş Sağlığı ve Güvenliği Ana Bilim Dalı İş Sağlığı ve Güvenliği (Tezli Yüksek Lisans) Programı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Meliha KIRKINCIOĞLU

Danışman

İstanbul Gedik Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Tuğçe ATAK MERİÇ

Üye (İmza)

İstanbul Gedik Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Barkın BAKIR

Üye (İmza)

Marmara Üniversitesi

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “4-6 yaş Kur’an Kursu Öğreticilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalığı yönünden incelenmesi” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynaklar bölümünde gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim (10/07/2025).

Eyüp TÜRKÖĞLU

ÖNSÖZ

Proje çalışmamın yapımı aşamasında bilgi birikimleri ve deneyimleriyle bana yardımcı olan danışman hocalarım Dr. Öğr. Üyesi Meliha KIRKINCIOĞLU'a, , bölüm başkanımız Dr. Öğr. Üyesi Mustafa YAĞIMLI' ya desteklerinden dolayı çok teşekkür ediyorum. Bunun yanı sıra İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı'nın tüm öğretim üyelerine teşekkür ediyorum. İstanbul Gedik Üniversitesi'ne bize sunduğu imkanlardan ve katkılardan dolayı teşekkür ediyorum. Ayrıca eğitim hayatım boyunca desteklerini esirgemeyen başta, biricik eşim destekçim Tuğba TÜRKOĞLU'na ve kızım İclal Yağmur TÜRKOĞLU'na çok teşekkür ediyorum.

Temmuz 2025

Eyüp TÜRKOĞLU

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	x
ÇİZELGE LİSTESİ	xi
ŞEKİL LİSTESİ	xiii
ÖZET	xiii
ABSTRACT	xv
1. GİRİŞ	1
1.1 Araştırmanın Amacı	3
1.2 Araştırmanın Önemi	4
1.3 Araştırmanın Kapsamı.....	5
1.4 Coğrafi Kapsam.....	6
1.5 Araştırma Yöntemi	6
1.5.1 Nicel yöntem	15
1.5.2 Nitel yöntem	15
1.5.3 Veri toplama süreci.....	16
1.5.4 Araştırma soruları	17
1.6 Araştırmanın Sınırlılıkları	17
1.6.1 Örnekleme ilişkin sınırlılıklar.....	18
1.6.2 Veri toplama aracına ilişkin sınırlılıklar	18
1.6.3 Zaman sınırlılığı	18
1.6.4 Katılımcı özelliklerine bağlı sınırlılıklar	18
1.6.5 Sosyo-kültürel sınırlılıklar.....	18
1.6.6 Veri analizine ilişkin sınırlamalar	19
1.6.7 Etik sınırlılıklar.....	19
1.7 Araştırmanın Varsayımları	19
1.7.1 Katılımcılar dürüst ve samimi yanıtlar vermektedir	19

1.7.2 Öğreticiler, iş sağlığı ve güvenliği kavramlarını temel seviyede anlamaktadır	19
1.7.3 Öğreticilerin cevapları, mevcut farkındalık ve uygulamaları yansıtmaktadır20	
1.7.4 Araştırma kapsamındaki 4-6 yaş Kuran kursları benzer çalışma koşullarına sahiptir	20
1.8 Tanımlar	20
1.8.1 İş sağlığı ve güvenliği (İSG).....	20
1.8.2 Farkındalık.....	21
1.8.3 4-6 Yaş grubu kur'an kursu öğreticisi	21
1.8.4 Risk değerlendirmesi	22
1.8.5 Risk.....	22
1.8.6 İş kazası	24
2. 4-6 YAŞ KURAN KURSLARI VE İŞ SAĞLIĞI-GÜVENLİĞİ	26
2.1 İş Sağlığı ve Güvenliği Kavramının Tanımı	26
2.2 İş Sağlığı ve Güvenliği Amaçları	27
2.2.1 Çalışanların sağlığını ve güvenliğini korumak	27
2.2.2 İş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek.....	28
2.2.3 İş verimliliğini ve çalışan motivasyonunu artırmak	28
2.2.4 Kurumsal imaj ve yasal yükümlülüklerin yerine getirilmesi	28
2.2.5 Psikososyal risklerin azaltılması.....	28
2.2.6 Eğitim ve farkındalık oluşturmak	29
2.3 İş Sağlığı ve güvenliği'nin temel unsurları	29
2.3.1 Tehlike ve riskin belirlenmesi	30
2.3.2 Risk değerlendirmesi	30
2.3.3 Önleme ve koruma politikaları	30
2.3.4 Eğitim ve bilinçlendirme	30
2.3.5 İzleme ve denetim faaliyetleri	31
2.3.6 Katılım ve iletişim	31
2.4 Kişisel Koruyucu Ekipmanlar (KKD).....	31
2.5 İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimleri.....	32
2.5.1 Tehlike ve risk bilinci eğitimi.....	33
2.5.2 Acil durum ve ilk yardım eğitimi	34
2.5.3 Ergonomi eğitimi	35
2.5.4 Psiko-sosyal riskler ve stres yönetimi	35

2.5.5 Kişisel koruyucu donanımların (KKD) kullanımı eğitimi.....	36
2.5.6 İş Sağlığı ve güvenliği kanunları ve mevzuatı eğitimi	37
2.6 Ergonomi	38
2.6.1 Ergonominin tanımı ve kapsamı.....	38
2.6.2 Ergonominin iş sağlığı ve güvenliği açısından önemi.....	39
2.6.3 Ergonomik uygulama alanları	39
2.6.4 Ergonominin uygulanmasında dikkat edilmesi gerekenler	39
2.7 Psiko-sosyal İş Sağlığı ve Güvenliği.....	39
2.7.1 Psiko-sosyal risk faktörleri	40
2.7.2 Psiko-sosyal iş sağlığı ve güvenliğinin önemi.....	40
2.7.3 Psiko-sosyal risklerin yönetimi ve önleme yöntemleri.....	40
2.8 İş Sağlığı ve Güvenliğinin Ekonomik Yararları.....	40
2.8.1 İş kazalarının ve meslek hastalıklarının azaltılması	41
2.8.2 İş verimliliğinin artırılması	41
2.8.3 İş gücü devamsızlığının ve işten ayrılmaların azalması	41
2.8.4 Sigorta ve tazminat maliyetlerinin düşürülmesi	42
2.8.5 İş sağlığı ve güvenliği yatırımlarının uzun vadeli getirileri	42
2.8.6 İş sağlığı ve güvenliği ile toplumsal ekonomik katkılar.....	42
2.9 4-6 Yaş Kur'an kursları için iş sağlığı ve güvenliğinin önemi	43
2.9.1 Fiziksel risklere karşı korunma.....	43
2.9.2 Psikososyal risklerin yönetimi.....	43
2.9.3 Hijyen ve enfeksiyon kontrolü	43
2.9.4 Acil durumlara hazırlık.....	44
2.9.5 İSG Kültürünün yerleşmesi	44
2.10 4-6 Yaş kur'an kurslarında çalışma koşulları.....	44
2.10.1 Fiziksel ortam koşulları	45
2.10.2 İş Yüğü ve görev dağılımı	45
2.10.3 Mesleki eğitim ve hizmet içi destek	45
2.10.4 Psikososyal ortam	45
2.10.5 İSG Açısından değerlendirme	46
2.11 İş Sağlığı ve Güvenliği Riskleri	46
2.11.1 Fiziksel riskler	46
2.11.2 Kimyasal riskler.....	46
2.11.3 Biyolojik riskler	47

2.11.4 Ergonomik riskler	47
2.11.5 Psiko-sosyal riskler.....	47
2.11.6 Risklerin belirlenmesi ve önlenmesi.....	47
3. YÖNTEM.....	48
3.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	48
3.2. Veri Toplama Araçları.....	49
3.3. Veri Toplama Süreci	50
4. BULGULAR	51
4.1 Araştırma Sorularının Temel Sorusu.....	51
4.2 Araştırma Sorularının Alt Soruları	51
4.3 Verilerin Analizi.....	52
4.3 Demografik bulgular	52
4.3.1 Cinsiyet değişkenine ilişkin bulgular	53
4.3.2 Yaş değişkenine ilişkin bulgular	53
4.3.3 Öğrenim seviyesi değişkenine ilişkin bulgular.....	54
4.3.4 Öğreticilik deneyimi değişkenine ilişkin bulgular.....	54
4.3.5 İş sağlığı ve güvenliği eğitimi değişkenine ilişkin bulgular	55
4.4 Güvenirlilik analizi Bulguları	56
4.4.1 Güvenirlilik analizi	56
4.5 Toplam Farkındalık Puanı Hesabı.....	57
4.5.1 Toplam farkındalık puanı analizi.....	57
4.5.2 Farkındalık düzeyi ve eğitim ihtiyacı	58
4.5.3 Dağılım ve standart sapma	58
4.6 İş Güvenliği Farkındalık Bulguları	59
4.6.1 21 Soruda iş sağlığı ve güvenliği farkındalık bulguları.....	59
5. TARTIŞMA	92
5.1 Araştırma Sorusunun Sonuçları	93
5.1.1 Araştırma sorusunun temel sorusu	93
5.1.2 Araştırma sorularının alt soruları.....	94
5.1.3 Tüm anket sorularının istatistiksel değerleri	99
5.1.4 Açık uçlu sorulara verilen cevapların analizi	106
5.1.4.1 Tematik analiz.....	106
5.1.5. Açık uçlu soruların genel değerlendirmesi	109
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	111

6.1. Sonuç	111
6.2 Öneriler.....	114
KAYNAKLAR	117
ÖZGEÇMİŞ.....	127
EKLER.....	128
Ek-1: Etik Kurul İzni.....	128
Ek-2: Kurum İzni	129
Ek-3: 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Öğreticileri İçin İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalık Anketi Soruları.....	130
Ek-4: Anket Uygunluk Uzman Görüş Formu	134

KISALTMALAR

ÇSGB	: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
EU-OSHA	: European Agency For Safety And Health At Work
ILO	: International Labour Organization
İSG	: İş Sağlığı ve Güvenliği
KKD	: Kişisel Koruyucu Donanım
OSHA	: Occupational Safety And Health Administration
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
TSE	: Türk Standartları Enstitüsü
TUİK	: Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı

ÇİZELGE LİSTESİ

	Sayfa No.
Çizelge 4.1: Cinsiyet Değişkeni Demografik Bulguları	53
Çizelge 4.2: Yaş Değişkeni Demografik Bulguları.....	54
Çizelge 4.3: Öğrenim Seviyesi Demografik Bulguları	54
Çizelge 4.4: Öğreticilik Deneyime İlişkin Demografik Bulgular	55
Çizelge 4.5: İş Sağlığı Eğitimine İlişkin Demografik Bulgular	56
Çizelge 4.6: Güvenilirlik Analizi Cronbach'Alpha Bulgusu	57
Çizelge 4.7: Toplam Farkındalık Bulgusu	58
Çizelge 4.8: İş Sağlığı ve Güvenliği Kurallarının Uygulanması Farkındalığı Çizelgesi	59
Çizelge 4.9: Acil Durumlar Tahliye Farkındalık Çizelgesi	60
Çizelge 4.10: Sık Karşılaşılan İş Sağlığı ve Güvenliği Riskleri Farkındalığı Çizelgesi	62
Çizelge 4.11: Düşme, Kayma ve Çarpma Gibi Riskleri Azaltmak İçin Ne Tür Önlemler Alması Gerektiği İle İlgili Farkındalık Çizelgesi	63
Çizelge 4.12: Malzeme Güvenlik Bilgisi İle İlgili Farkındalık Çizelgesi.....	64
Çizelge 4.13: Elektrik Prizleri, Isıtıcılar ve Diğer Tehlikeli Ekipmanlarla İlgili Farkındalık Çizelgesi.....	65
Çizelge 4.14: İlk Yardım Eğitimi Farkındalık Çizelgesi	67
Çizelge 4.15: Yangın Söndürücü Kullanımı Bilgisi Farkındalık Çizelgesi.....	68
Çizelge 4.16: Hijyen Kuralları Bilgisi Farkındalık Çizelgesi	70
Çizelge 4.17: Yönetici Desteği Alabilme Farkındalık Çizelgesi	71
Çizelge 4.18: Tehlikeleri Raporlama Yapabilme Bilgisi Farkındalık Çizelgesi.....	73
Çizelge 4.19: Güvenlikli Ortam Sağlama Bilgisi Farkındalık Çizelgesi	75
Çizelge 4.20: Ergonomik Faktörlerin Uygunluk Bilgisi Farkındalık Çizelgesi.....	76
Çizelge 4.21: Öğreticiler Arası Fikir Alışverişi Farkındalık Çizelgesi.....	78
Çizelge 4.22: Oyun ve Etkinlik Alanlarında Güvenlik Sağlama Bilgisi Farkındalık Çizelgesi	80
Çizelge 4.23: Yazılı Kuralları Bilgisi Farkındalık Çizelgesi	82
Çizelge 4.24: Tehlikeli Olabilecek Malzemelerin Güvenliği Farkındalık Çizelgesi .	83

Çizelge 4.25: Tatbikat Bilgisi Farkındalık Çizelgesi	85
Çizelge 4.26: İSG Eğitimlerinin Öneminin Farkındalık Çizelgesi	86
Çizelge 4.27: Fiziksel Ortam Uygunluğu Bilgisi Farkındalık Çizelgesi.....	88
Çizelge 4.28: Mesleki Tükenmişlik ve Stresin İSG Açısından Öneminin Farkındalık Çizelgesi	89
Çizelge 5.1: Toplam Farkındalık Puanı Çizelgesi	93
Çizelge 5.2: Yaş Aralıkları İle İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalık İstatistikleri Çizelgesi Descriptive Statistics (Tanımlayıcı İstatistikler)	94
Çizelge 5.3: Yaş Aralıkları İle İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalık Düzeyleri ANOVA Analizi.....	95
Çizelge 5.4: Eğitim Düzeyi İle İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalık İstatistikleri Çizelgesi	96
Çizelge 5.5: Eğitim Düzeyi İle İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalık Düzeyleri ANOVA Analizi.....	96
Çizelge 5.6: Öğreticilik Deneyim Süresi İle İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalık İstatistikleri Çizelgesi	97
Çizelge 5.7: Öğreticilik Deneyim Süresi İle İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalık Düzeyleri Anova Analizi.....	97
Çizelge 5.8: İSG Eğitimi Alıp Almama İle İş Sağlığı Ve Güvenliği Farkındalık Düzeyleri T-Testi Analizi.....	98
Çizelge 5.9:Tüm Anket Sorularının İstatistik Değerleri Çizelgesi	99

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa No.
Şekil 4.1: İş Sağlığı ve Güvenliği Kurallarının Uygulanması Farkındalığı Grafikselsel Gösterimi	59
Şekil 4.2: Acil Durumlar Tahliye Farkındalığının Grafikselsel Gösterimi	60
Şekil 4.3: Sık Karşılaşılan İş Sağlığı ve Güvenliği Riskleri Farkındalığı.....	62
Şekil 4.4: Düşme, Kayma ve Çarpma Gibi Riskleri Azaltmak İçin Ne Tür Önlemler Alması Gerektiği İle İlgili Farkındalık Grafikselsel Gösterimi	63
Şekil 4.5: Malzeme Güvenlik Bilgisi İle İlgili İlgili Farkındalığı Grafikselsel Gösterimi	64
Şekil 4.6: Elektrik Prizleri, Isıtıcılar ve Diğer Tehlikeli Ekipmanlarla İlgili Farkındalığı Grafikselsel Gösterimi.....	66
Şekil 4.7: İlk Yardım Eğitimi Farkındalığı Grafikselsel Gösterimi	67
Şekil 4.8: Yangın Söndürücü Kullanımı Bilgisi Farkındalığı Grafikselsel Gösterimi ...	68
Şekil 4.9: Hijyen Kuralları Bilgisi Farkındalığı Grafikselsel Gösterimi	70
Şekil 4.10: Yönetici Desteği Alabilme Bilgisi Farkındalığı Grafikselsel Gösterimi	72
Şekil 4.11: Tehlikeleri Raporlama Yapabilme Bilgisi Farkındalığı Grafikselsel Gösterimi	73
Şekil 4.12: Güvenlikli Ortam Sağlama Bilgisi Farkındalığı Grafikselsel Gösterimi	75
Şekil 4.13: Ergonomik Faktörlerin Uygunluk Bilgisi Farkındalığı Grafikselsel Gösterimi	77
Şekil 4.14: Öğreticiler Arası Fikir Alışverişi Farkındalığı Grafikselsel Gösterimi.....	78
Şekil 4.15: Oyun ve Etkinlik Alanlarında Güvenlik Sağlama Bilgisi Farkındalığı Grafikselsel Gösterimi	80
Şekil 4.16: Yazılı Kuralları Bilgisi Bilgisi Farkındalığı Grafikselsel Gösterimi	82
Şekil 4.17: Tehlikeli Olabilecek Malzemelerin Güvenliği Farkındalığı Grafikselsel Gösterimi	84
Şekil 4.18: Tatbikat Bilgisi Farkındalığı Grafikselsel Gösterimi	85
Şekil 4.19: İSG Eğitimlerinin Öneminin Farkındalığı Grafikselsel Gösterimi	87
Şekil 4.20: Ortam Uygunluğu Bilgisi Farkındalığı Grafikselsel Gösterimi	88
Şekil 4.21: Mesleki Tükenmişlik Bilgisi Farkındalığı Grafikselsel Gösterimi	90

4-6 YAŞ KUR'AN KURSU ÖĞRETİCİLERİNİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ FARKINDALIĞIYÖNÜNDEN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu çalışma, 4-6 yaş Kur'an Kursu öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği farkındalığını incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, öğretmenlerin maruz kaldıkları fiziksel, kimyasal, biyolojik, ergonomik ve psikososyal riskler ele alınarak bu risklere yönelik bilgi düzeyleri, tutumları ve alınan önlemler analiz edilmiştir.

Çalışma, karma araştırma yöntemiyle yürütülmüş ve veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen 30 maddelik yapılandırılmış bir anket formu kullanılmıştır. Anket, Düzce ili ve ilçelerinde görev yapan toplam 105 Kur'an Kursu öğreticisine uygulanmıştır. Toplanan veriler SPSS 27.0 programında analiz edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen verilere göre, öğretmenlerin genel iş sağlığı ve güvenliği farkındalık puanları 26 ile 60 arasında değişmekte olup; ortalama farkındalık puanı 48,51, standart sapması ise 7,12 olarak hesaplanmıştır. Bu bulgu, öğretmenlerin İSG konusundaki genel farkındalık düzeylerinin orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Özellikle risk algısı ve acil durumlara hazırlık konularında yetersizlikler dikkat çekmiştir.

Sonuç olarak, 4-6 yaş grubu Kur'an Kursu öğretmenlerine yönelik iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin ve içeriğinin artırılması gerektiği ve çalışma ortamlarının daha güvenli hale getirilmesi için farkındalık analizi çalışmaları yürütülmesinin önemli olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda, eğitim programlarının geliştirilmesi, düzenli bilgilendirme faaliyetlerinin yürütülmesi ve kurumsal politikaların oluşturulması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İş sağlığı ve güvenliği, 4-6 yaş Kuran kursları, öğretmenler, risk farkındalığı, eğitim programları

ANALYSIS OF OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY AWARENESS OF 4-6 AGE GROUP QURAN COURSE INSTRUCTORS

ABSTRACT

This study aims to examine the occupational health and safety (OHS) awareness of instructors working in 4-6 age group Qur'an Courses. The study analyzes the instructors' exposure to physical, chemical, biological, ergonomic, and psychosocial risks, as well as their knowledge levels, attitudes, and preventive measures taken against these risks.

The study was conducted using a mixed research method, and a structured questionnaire consisting of 30 items developed by the researcher was used as the data collection tool. The questionnaire was administered to a total of 105 instructors working in Qur'an Courses located in Düzce province and its districts. The data collected were analyzed using the SPSS 27.0 statistical software.

According to the findings, the general OHS awareness scores of the instructors ranged between 26 and 60; the mean score was calculated as 48.51 with a standard deviation of 7.12. These results indicate that the instructors' general awareness level regarding OHS is moderate. Notably, deficiencies were observed in areas such as risk perception and emergency preparedness.

As a result, it is deemed essential to enhance the scope and frequency of OHS training programs for 4-6 age group Qur'an Course instructors and to conduct further awareness studies to create safer working environments. Accordingly, it is recommended to develop training content, implement regular information sessions, and establish institutional policies aimed at improving occupational health and safety practices.

Keywords: *Occupational health and safety, 4–6 age Qur'an courses, instructors, Risk awareness, Training programs*

1. GİRİŞ

Okul öncesi dönem, bireylerin zihinsel, sosyal ve duygusal yönlerden gelişim gösterdiği en hassas evrelerden biridir. Bu yaş grubundaki çocuklara yönelik verilen eğitimin niteliği, ileriki yaşantılarını doğrudan etkilemektedir (Aral ve Kandır, 2017). Bu kapsamda, dini ve ahlaki eğitiminin kişiye temellerinin atıldığı 4-6 yaş Kuran kursları, çocuğun karakter ve değer dünyasının oluşumunda büyük etkili olmaktadır. (Küçükali ve Öcal, 2021). Söz konusu kurslarda görev yapan öğretmenler, yalnızca pedagojik süreçleri yürütmekle kalmayıp, aynı zamanda güvenli ve sağlıklı bir eğitim ortamı oluşturmakla da sorumludurlar.

Ne var ki, okul öncesi eğitim yuvalarında İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili çalışmalara gereken önemin verilmemesi, hem görev yapan öğretmenler hem de çocuklar açısından ciddi riskler doğurabilmektedir. , (Kartal, E., ve Uğurlu, C. T. 2023). 4-6 yaş grubuna eğitim veren öğretmenler, mesleki yaşamlarında fiziksel, kimyasal, biyolojik, ergonomik ve psikososyal pek çok risk faktörüyle karşı karşıya kalmaktadır (Çiçek ve Ekinci, 2020). Küçük yaş grubuyla çalışmanın getirdiği fiziksel yük, dikkat gereksinimi ve duygusal zorluklar, bu riskleri daha da artırmaktadır. Bu sebepten dolayı 4-6 yaş Kur'an Kursu öğretmenlerinin İSG konusunda bilinçli olmaları, farkındalık seviyelerinin yükseltilmesi ve bu konuda yeterli destek almaları çokça önem arz etmektedir (Demirtaş ve Yılmaz, 2022).

Bu çalışma, 4-6 yaş grubu Kuran kurslarında görev yapan öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği farkındalık düzeylerini ortaya koymayı ve mevcut durumu çok yönlü bir şekilde değerlendirmeyi hedeflemektedir. Bu doğrultuda, öğretmenlerin karşılaştıkları tehlike türleri, bu tehlikelerle baş etme yöntemleri, sahip oldukları bilgi düzeyleri ve yürürlükteki iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları incelenecektir. Çalışma kapsamında hem nitel hem de nicel yöntemler kullanılarak öğretmenlerin görüşlerine başvurulacak; elde edilen veriler ışığında uygulanabilir çözüm önerileri geliştirilecektir.

Okul öncesi eğitim, bireyin temel alışkanlıklarının ve kişilik yapısının şekillendiği ilk sosyal öğrenme ortamıdır. Bu dönemde verilen eğitimin niteliği,

çocukların gelecekteki akademik başarılarının yanı sıra sosyal ilişkileri, öz bakım becerileri ve değer yargılarının da temelini oluşturmaktadır (Tanrıseven ve Ekinci-Vural, 2019). Bu bağlamda, okul öncesi dönemde verilen dini eğitim de çocuğun manevî gelişiminde ve değer kazanımında önemli bir rol oynamaktadır. Türkiye’de özellikle son yıllarda Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde açılan 4-6 yaş grubu Kur’an kursları, bu ihtiyaca cevap vermeyi amaçlamaktadır.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın (2021) verilerine göre, 4-6 yaş grubu Kur’an kurslarının sayısı her geçen yıl artmakta ve bu kurslara yönelik talep giderek yükselmektedir. Bu kurslar yalnızca Kur’an öğretimi değil; aynı zamanda sevgi, saygı, dürüstlük, paylaşma gibi temel ahlaki değerlerin kazandırıldığı eğitim ortamlarıdır. Ancak, bu yaş grubundaki çocukların güvenli bir şekilde eğitilmesi, sadece pedagojik yeterlilikle değil; aynı zamanda fiziksel çevre güvenliği ve öğretici farkındalığı ile doğrudan ilişkilidir.

Bu noktada iş sağlığı ve güvenliği (İSG) kavramı devreye girmektedir. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu (Resmî Gazete, 2012), tüm işyerlerinde çalışanların sağlığını ve güvenliğini korumaya yönelik önlemlerin alınmasını zorunlu kılmıştır. Bu kapsamda, Kur’an kursları da birer eğitim kurumu olarak değerlendirildiğinden, burada görev yapan öğretmenlerin maruz kalabileceği iş kazaları, meslek hastalıkları ve psikososyal riskler göz önünde bulundurulmalıdır (Ay ve Erdoğan, 2016).

Özellikle küçük çocuklarla çalışan öğretmenler; sürekli ayakta kalmak, eğilmek, ağır kaldırmak, sınıf içinde gürültüye maruz kalmak gibi fiziksel zorlukların yanı sıra; çocukların gelişimsel problemleri, ebeveyn beklentileri ve kurum içi iletişim sorunları gibi psikososyal baskılarla da karşı karşıya kalmaktadır (Kaya ve Tutar, 2020). Yapılan araştırmalar, erken çocukluk eğitimi veren öğretmenlerin önemli bir kısmının mesleki tükenmişlik yaşadığını ve ergonomik yetersizliklerden şikâyetçi olduklarını göstermektedir (Doğan ve Yılmaz, 2018).

Kur’an kurslarında görev yapan öğretmenlerin büyük bir kısmı kadınlardan oluşmaktadır. Kadın çalışanların iş yaşamında karşılaştığı riskler, toplumsal cinsiyet rolleriyle de birleşince; güvenlik, yorgunluk, mesai dışı sorumluluklar gibi çoklu risk faktörleri oluşmaktadır. Bu durum, öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği konularında desteklenmelerini daha da elzem hâle getirmektedir. Nitekim Diyanet İşleri

Başkanlığı (2022), öğretmenlerin hizmet içi eğitim programlarına İSG konularını da dâhil etmeye başlamış, ancak uygulamanın bütün kurumlara yayılması konusunda hâlâ eksiklikler olduğu görülmektedir.

İş sağlığı ve güvenliği kültürünün oluşması, yalnızca mevzuata uyum sağlamakla sınırlı değildir. Aynı zamanda bireylerin bu alanda farkındalık düzeylerinin artması ve önleyici yaklaşım geliştirmeleri de gereklidir. Ulusal ve uluslararası literatürde, eğitim kurumlarında çalışanların İSG farkındalığı ile iş kazaları arasında doğrudan bir ilişki olduğu belirtilmiştir (Çelik ve Demir, 2019). Bu durum, Kur'an kurslarında görev yapan öğretmenler için de geçerlidir. Fiziksel alanların düzenlenmesi, yangın güvenliği, hijyen kuralları, ilkyardım bilgisi ve acil durum planlaması gibi konularda öğretmenlerin bilgi düzeyi, doğrudan çocukların güvenliğini de etkilemektedir.

Özetle; çocukların zihinsel, duygusal ve manevî gelişimlerinin desteklendiği bu özel eğitim ortamlarında, öğretmenlerin yalnızca eğitimsel değil, aynı zamanda iş sağlığı ve güvenliği bakımından da donanımlı olmaları gerekmektedir. Bu gereklilik, hem öğretici sağlığı hem de çocukların güvenli bir ortamda gelişimlerini sürdürebilmeleri açısından hayati önem taşımaktadır.

1.1 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında görev yapan öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği farkındalık seviyelerini ölçerek var olan durumun ayrıntılı olarak değerlendirilmesidir. Özellikle küçük yaş grubuyla çalışan öğretmenlerin karşı karşıya kalabileceği fiziksel, kimyasal, ergonomik ve psiko-sosyal risklere dair bilgi düzeyleri, bu risklere karşı aldıkları önlemler ve uygulamaya yönelik tutumları kapsamlı biçimde ele alınmıştır.

Erken çocukluk döneminde eğitim veren öğretmenlerin, yalnızca kendi sağlıklarını değil, aynı zamanda sorumlu oldukları çocukların güvenliğini de korumakla yükümlü oldukları düşünülmektedir. Çünkü bu yaş grubundaki çocuklar, gelişimsel özellikleri gereği tehlikelere karşı daha savunmasızdır. Dolayısıyla öğretmenlerin İSG konusunda bilinçli ve dikkatli olmaları, güvenli bir öğrenme ortamının sağlanması açısından kritik öneme sahiptir (Demirtaş ve Yıldırım, 2021).

Araştırmada öğreticilerin daha önce katıldıkları İSG eğitimlerine dair deneyimleri, bu eğitimlerin niteliğine yönelik değerlendirmeleri ve eğitim sonrası uygulama düzeyleri de analiz edilmiştir. Ayrıca sınıf ortamında karşılaşılan risk unsurları örneğin temizlik ürünlerinin yanlış kullanımı, düzensiz malzeme yerleşimi, yetersiz aydınlatma ya da uygun olmayan sınıf donanımı gibi faktörler araştırmanın odak noktaları arasında yer almaktadır.

Bununla birlikte, öğreticilerin deprem, yangın ve benzeri acil durumlara karşı bilgi düzeyleri ve hazırlık durumları da incelenecektir. Bu bağlamda, mevcut uygulamaların yeterliliği sorgulanarak daha etkili İSG uygulamalarına nasıl ulaşılabileceği sorusuna yanıt aranmıştır.

Sonuç olarak bu araştırma, Kur'an kursu öğreticilerinin İSG farkındalık seviyelerini meydana çıkarmayı ve bu bulgular doğrultusunda daha işlevsel ve hedefe yönelik İSG eğitim içeriklerinin geliştirilmesine katkı sunmayı amaçlamaktadır. Elde edilen bulguların, 4-6 yaş grubu Kur'an Kursu öğreticilerinin ayı zamanda da eğitim gören öğrencilerin, daha sağlıklı ve güvenli bir ortamda yer almalarını, bulunmalarını sağlamaya yönelik kurumsal politikalara ışık tutması beklenmektedir.

1.2 Araştırmanın Önemi

4-6 yaş Kur'an kursları, bireyin manevi gelişiminin temellerinin atıldığı, aynı zamanda ilk sosyal deneyimlerin yaşandığı özel eğitim ortamlarıdır. Bu kurumlarda görev yapan öğreticiler, yalnızca çocuklara temel dinî bilgi ve değer kazandırmakla sorumlu değildir; aynı zamanda çocukların fiziksel ve psikolojik açıdan güvende olduğu bir ortamı da tesis etmelidir. Özellikle bu yaş grubundaki çocukların gelişimsel kırılganlıkları göz önüne alındığında, öğreticilerin iş sağlığı ve güvenliği (İSG) konusundaki bilgi ve farkındalık düzeyi hayati bir önem taşımaktadır.

İSG farkındalığı, yalnızca yetişkin bireylerin iş ortamındaki güvenliğini değil; hizmet verilen çocukların da sağlık ve güvenlik içinde bulunmasını sağlayan bir bilinç düzeyini ifade eder. Bu nedenle, Kur'an kurslarında çalışan öğreticilerin İSG konusunda bilinçli olması, hem bireysel sağlıklarının korunması hem de eğitim ortamının güvenli hale getirilmesi açısından belirleyici bir rol oynamaktadır. Eğitim alanında görev yapan bireylerin İSG farkındalıklarının artırılmasının, yalnızca iş

kazalarını azaltmakla kalmayıp aynı zamanda hizmet kalitesini de olumlu yönde etkilediğini vurgulamaktadır. Karaca (2022).

Bu araştırma, literatürde nadiren ele alınan bir gruba Kur'an kursu öğretmenlerine odaklanması bakımından özgün bir katkı sunmaktadır. Mevcut literatür incelendiğinde, okul öncesi dönemde görev yapan öğretmenlerin İSG farkındalığına ilişkin bazı çalışmaların yer aldığı, ancak Kur'an kursları özelinde sistematik araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu bağlamda çalışma, öğretmenlerin karşılaştığı mesleki risklerin daha iyi anlaşılmasını sağlarken, alınabilecek önlemlere yönelik somut farkındalık oluşturmayı da amaçlamaktadır.

Araştırmadan elde edilecek bulgular, hem Diyanet İşleri Başkanlığı'nın eğitim politikalarına hem de benzer kurumlarda görev yapan öğretmenlere yönelik geliştirilecek İSG eğitim içeriklerine yol gösterici olabilecek niteliktedir. Aynı zamanda bu çalışma, eğitim-öğretim süreçlerinde güvenliğin sağlanması konusunun yalnızca teknik değil, aynı zamanda pedagojik bir mesele olarak değerlendirilmesi gerektiğine dikkat çekmeyi hedeflemektedir.

1.3 Araştırmanın Kapsamı

Bu araştırma, Düzce ili ve ilçelerinde hizmet veren 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında görev yapan öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği (İSG) farkındalık düzeylerini belirlemek amacıyla yapılandırılmıştır. Araştırma kapsamında öğretmenlerin İSG'ye ilişkin bilgi düzeyleri, risk algıları, uygulamaya yönelik tutumları ve önceki eğitim deneyimleri gibi değişkenler bütüncül bir bakış açısıyla ele alınmıştır. Bu çerçevede araştırma, hem mevcut durumun analizine hem de geliştirilebilir alanların tespitine olanak sağlamayı hedeflemektedir.

Çalışma yalnızca Düzce ili ve ilçelerinde Kur'an kurslarıyla sınırlı tutulmuş; bu yönüyle mekânsal kapsam dar tutulmakla birlikte, içeriksel olarak derinlemesine bir inceleme yapılmasına olanak tanınmıştır. Bu bağlamda, yalnızca sayısal verilerin değil, aynı zamanda öğretmenlerin bireysel görüşleri ve deneyimlerinin de araştırma sürecine dâhil edilmesi amaçlanmıştır. Böylece ortaya çıkan bulgular, hem öğretmenlerin güvenlik farkındalığı düzeyini ortaya koyacak hem de bu alanda gerçekleştirilecek uygulama ve eğitim politikalarına katkı sunacak nitelikte olacaktır.

Araştırma kapsamında ele alınan değişkenler, mevcut literatür taraması doğrultusunda belirlenmiş ve daha önceki benzer çalışmalardaki ölçüm kriterleriyle uyumlu şekilde yapılandırılmıştır (Demirtaş ve Yıldırım, 2021). Bu yaklaşım, hem bilimsel geçerliliği artırmakta hem de bulguların yorumlanabilirliğini güçlendirmektedir.

1.4 Coğrafi Kapsam

Bu araştırma, Türkiye'nin **Düzce ili ve ilçeleri** sınırları içerisindeki 4-6 yaş Kur'an kurslarında görev yapan öğretmenleri kapsamaktadır. Düzce, 1999 yılı 17 ağustos ve 12 kasım depremlerinin ardından il statüsü kazanmış okullarının, camilerin kuran kurslarının büyük bir çoğunluğu yıkılmış veya zarar görmüş ama buna rağmen bölgenin önemli eğitim merkezlerinden biri haline gelmeyi tekrar başarmıştır. İl genelinde yaygın olarak faaliyet gösteren 4-6 yaş Kur'an kursları, çocukların erken yaşta dini ve ahlaki değerlerle tanışmasına olanak sağlamaktadır. Bu bağlamda, araştırmanın coğrafi kapsamı, Düzce ili ve ilçelerindeki bu kurslarda görev yapan öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği farkındalık düzeylerini incelemekle sınırlıdır.

Düzce'nin seçilme nedeni, hem bölgenin eğitim kurumlarındaki İSG farkındalığını ölçmek hem de bu alandaki uygulamalara yönelik yerel düzeyde katkı sağlamaktır.

1.5 Araştırma Yöntemi

Bu çalışmada, 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında görev yapan öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği farkındalık düzeylerini belirlemek amacıyla karma yöntem benimsenmiştir. Karma yöntem, nitel ve nicel veri toplama tekniklerinin birlikte kullanılması yoluyla araştırma konusunun daha geniş bir perspektifle ele alınmasına imkân tanımaktadır (Creswell, 2017). Bu bağlamda, hem istatistiksel veriler aracılığıyla genel eğilimler tespit edilmiş, hem de öğretmenlerin bireysel deneyimlerine ve algılarına dayalı daha derinlemesine analizler yapılabilmektedir.

Araştırmanın nicel boyutunda, öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki bilgi düzeylerini, tutumlarını ve uygulamalarını ölçmeye yönelik anket tekniğinden yararlanılmıştır. Geliştirilen anket formu, konuya ilişkin literatür taraması ve uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanmış; kapsam geçerliliği sağlanarak uygulamaya konmuştur.

Ankette bulunan farkındalık sorularının literatürdeki desteği:

Soru 6: Kur'an kurslarında iş sağlığı ve güvenliği kurallarının uygulanması gerektiğini düşünüyor musunuz?

Literatür Desteği:

“İş sağlığı ve güvenliği kurallarının uygulanması, çalışan ve hizmet alan çocukların güvenliğini sağlayarak eğitim ortamının kalitesini artırır.”
Karagöz, Y. (2021). *Okul öncesi eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları. İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi*, 12(2), 45-58.

Soru 7: Acil durumlarda (yangın, deprem vb.) öğrencileri nasıl tahliye etmeniz gerektiğini biliyor musunuz?

Literatür Desteği:

“Çocuklarla çalışan personelin, acil durumlarda nasıl hareket etmesi gerektiği hakkında bilgili olması, çocuk güvenliği açısından kritik öneme sahiptir.”
Özdemir, H. (2020). *Eğitim kurumlarında acil durum yönetimi. Afet ve Acil Durum Yönetimi Dergisi*

Soru 8: Kur'an kurslarında sık karşılaşılan iş sağlığı ve güvenliği riskleri hakkında bilginiz var mı?

Literatür Desteği:

“Okul öncesi eğitim ortamlarında çocuklara yönelik İSG riskleri; fiziksel yaralanmalar, hijyen yetersizlikleri ve çevresel güvenlik açıkları şeklinde sıralanabilir.”

Demirtaş, A. ve Uğurlu, B. (2021). Okul öncesi kurumlarda risk değerlendirmesi. *Çalışma Hayatı ve Güvenlik Dergisi*

Soru 9: Çalışma alanınızda düşme, kayma ve çarpma gibi riskleri azaltmak için

Literatür Desteği:

“Eğitim ortamlarında çocukların kazalara karşı korunmasında, mekan düzenlemesi ve öğretmen davranışları belirleyicidir.”

Bayraktar, M. (2019). Okul öncesi eğitimde fiziksel çevre düzenlemeleri. *Eğitimde Güvenlik Araştırmaları Dergisi*

Soru 10: Sınıf içinde ve dışında kullanılan malzemelerin güvenli olup olmadığını nasıl kontrol ediyorsunuz?

Literatür Desteği:

“Okul öncesi dönemde kullanılan araç ve gereçlerin güvenli olması, çocukların fiziksel ve ruhsal bütünlüklerini korumak açısından son derece önemlidir.”

Yıldız, R. (2022). Erken çocukluk eğitiminde güvenli materyal seçimi. Çocuk Sağlığı ve Eğitimi Dergisi

Soru 11: Elektrik prizleri, ısıtıcılar ve diğer tehlikeli ekipmanlarla ilgili öğrencilere yönelik güvenlik önlemleri hakkında bilginiz var mı?

Literatür Desteği:

“Isıtıcı, priz ve benzeri elektrikli araçlarla ilgili çocuk güvenliğini sağlamak, okul öncesi eğitimde çevresel güvenliğin temel alanlarından biridir.”

Şahin, T. (2020). Okul öncesi eğitim kurumlarında fiziksel riskler ve önlemler. Eğitimde Çocuk Güvenliği Dergisi

Soru 12: Kur’an kursunuzda ilk yardım eğitimi aldınız mı?

Literatür Desteği:

“İlk yardım eğitimi, okul öncesi öğretmenlerinin görev tanımları içinde yer almalı; küçük kazalara anında müdahale becerisi kazandırılmalıdır.”

Kılıç, Z. (2021). Eğitim kurumlarında ilk yardım bilgi düzeyi. Acil Sağlık ve Eğitim Dergisi

Soru 13: Yangın söndürücülerin yerini ve nasıl kullanılacağını biliyor musunuz?

Literatür Desteği:

“Okul öncesi kurum çalışanlarının yangın söndürücülerin yeri ve kullanımına dair bilgi sahibi olmaları, acil durumlarda can kaybını önlemeye katkı sağlar.”

Erdem, M. ve Çetin, A. (2020). Okul güvenliği ve yangın tatbikatları üzerine bir değerlendirme. Eğitim Güvenliği Araştırmaları

Soru 14: Sınıf ortamında hijyen kurallarına dikkat edilmesi gerektiğini biliyor musunuz?

Literatür Desteği:

“Erken yaş gruplarında hijyen eğitimi ve temizlik uygulamaları, çocuk sağlığı açısından zorunlu bir uygulama olmalıdır.”

Yücel, S. (2022). Okul öncesi eğitimde hijyen uygulamaları ve sağlık eğitimi. Çocuk Gelişimi ve Sağlık Dergisi

Soru 15: Kur’an kurslarında iş sağlığı ve güvenliği konusunda yöneticilerden destek alabiliyor musunuz?

Literatür Desteği:

“Kurum yöneticilerinin İSG konularında öğreticilere destek sunması, farkındalık ve uygulama düzeyini artıran başlıca faktörlerden biridir.”

Koç, A. (2021). Eğitim yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki tutumları. Eğitim Yönetimi Dergisi

Soru 16: İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili olası tehlikeleri nasıl rapor etmeniz gerektiğini biliyor musunuz?

Literatür Desteği:

“Tehlike ve ramak kaza bildirim süreçlerinin çalışanlar tarafından bilinmesi, İSG kültürünün gelişimine katkı sağlar.”

Arslan, B. ve Demirci, T. (2020). İş sağlığı ve güvenliğinde çalışan katılımı ve bildirim sistemleri. Çalışma ve Güvenlik Dergisi

Soru 17: Çocukların güvenliği için sınıf düzenlemelerinde nelere dikkat edilmesi gerektiğini biliyor musunuz?

Literatür Desteği:

“Sınıf içi düzenlemeler çocukların yaş grubu, gelişim düzeyleri ve güvenlik ihtiyaçlarına göre yapılmalıdır. Güvenli sınıf ortamı çocuk kazalarını azaltır.”

Güneş, M. (2020). Okul öncesi dönemde güvenli sınıf ortamı tasarımı. Erken Çocukluk Eğitimi Dergisi

Soru 18: Çalışma ortamınızdaki ergonomik faktörlerin öğretmenler ve çocuklar için uygun olup olmadığını değerlendiriyor musunuz?

Literatür Desteği:

“Çocuk mobilyalarının ergonomik ölçülere uygunluğu çocukların fiziksel gelişimini destekler; öğretmenler için de mesleki kas-iskelet sistemi rahatsızlıklarını önler.”

Yalçın, E. ve Dönmez, M. (2021). Ergonomik sınıf ortamları ve öğretmen sağlığı ilişkisi. İş Sağlığı ve Eğitim Dergisi

Soru 19: Kur’an kursunda çalışan diğer öğretmenlerle iş sağlığı ve güvenliği konularında fikir alışverişi yapıyor musunuz?

Literatür Desteği:

“İSG konusunda işbirliği ve ortak dil geliştirme, kurumsal kültürün yerleşmesinde ve çalışan farkındalığında belirleyici rol oynar.”

Özcan, A. (2020). Çalışanlar arası İSG iletişimi: Okul örneği. Güvenlik Kültürü Araştırmaları

Soru 20: Çocukların oyun ve etkinlik alanlarının güvenliği konusunda bilgi sahibisiniz mi?

Literatür Desteği:

“Oyun alanlarında kullanılan materyallerin sabitlenmesi, yüzey pürüzsüzlüğü ve düşmeye karşı koruma gibi önlemler, çocuk yaralanmalarını önlemektedir.”

Uçar, S. (2021). Erken çocukluk döneminde oyun alanı güvenliği. Çocuk Güvenliği ve Oyun Dergisi

Soru 21: Kurumunuzda iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili yazılı kurallar var mı, bu kuralları biliyor musunuz?

Literatür Desteği:

“Kurumsal İSG yönetim sistemlerinin temelini yazılı kurallar ve çalışanların bu kuralları bilme düzeyleri oluşturur.”

Akgül, B. (2022). Kurumsal İSG politikalarının öğretici farkındalığına etkisi. İş ve Eğitim Dergisi

Soru 22: Çocukların güvenliği açısından tehlikeli olabilecek malzemeleri nasıl saklamanız gerektiğini biliyor musunuz?

Literatür Desteği:

“Kimyasal ve kesici-delici materyallerin erişilmez yerlerde kilitli dolaplarda muhafaza edilmesi, çocuk kazalarının önlenmesinde temel uygulamadır.”

Bilgin, F. (2020). Okul öncesi kurumlardaki güvenlik uygulamaları üzerine bir değerlendirme. Çocuk ve Eğitim Araştırmaları

Soru 23: Kur'an kurslarında acil durum tatbikatları düzenlenmeli mi?

Literatür Desteği:

“Tatbikatlar aracılığıyla çocukların ve öğreticilerin olası tehlikelere karşı doğru tepki geliştirmeleri sağlanır.”

şimşek, M. ve Kaya, A. (2021). Okullarda acil durum tatbikatlarının önemi. Afet Eğitimi ve Hazırlık Dergisi

Soru 24: İş sağlığı ve güvenliği konusunda kendinizi geliştirmek için ek eğitim almak ister misiniz?

Literatür Desteği:

“İSG ile ilgili sürekli eğitimler, çalışanların bilgi düzeyini artırmanın yanı sıra olumlu tutum geliştirilmesine de katkı sağlar.”

Korkmaz, E. (2019). İSG eğitimlerinin çalışan tutumlarına etkisi: Nitel bir inceleme. Eğitim ve İşyeri Güvenliği Dergisi

Soru 25: İş yerinizdeki fiziksel ortamın sağlığınızı etkilediğini düşünüyor musunuz?

Literatür Desteği:

“Yetersiz aydınlatma, kötü havalandırma ve yüksek gürültü düzeyleri, çalışanların dikkatini, verimini ve sağlığını olumsuz etkiler.”

Arıkan, S. ve Koç, Z. (2021). Eğitim ortamlarında fiziksel çevrenin çalışan sağlığına etkisi. İş Sağlığı Araştırmaları Dergisi

Soru 26: Kur'an kurslarında mesleki tükenmişlik ve stresin iş sağlığı ve güvenliği açısından önemli olduğunu düşünüyor musunuz?

Literatür Desteği:

“Tükenmişlik ve stres, çalışanların dikkat düzeylerini ve risk algılarını azaltarak iş kazası riskini artıran psikososyal faktörlerdir.”

Güler, B. (2022). Eğitim çalışanlarında tükenmişlik ve İSG ilişkisi. Psikososyal Riskler ve İş Güvenliği Dergisi

Açık uçlu sorularu hazırlarken faydalanılan literatür örnekleri:

Soru 27: İş sağlığı ve güvenliği konusunda öğrendiklerinizi günlük çalışma hayatınıza nasıl uyguluyorsunuz?

Bu soru, öğretmenlerin bilgi düzeylerini uygulamaya ne ölçüde aktarabildiklerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Bu tür sorular, bireyin kendi deneyimlerini aktarmasına imkân tanıyarak derinlemesine analiz olanağı sunar.

Literatür Desteği:

“Açık uçlu sorular, katılımcıların bireysel pratiklerine ve davranışsal eğilimlerine ilişkin özgün veriler sunar; özellikle eylem ve alışkanlıkları anlamada önemlidir.”

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2021). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Pegem Akademi.

Soru 28:

“Kurumunuzda iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili karşılaştığınız bir sorunu ve nasıl çözdüğünüzü paylaşır mısınız?”

Bu soru, öğretmenlerin karşılaştıkları İSG problemleri ve çözüm yaklaşımlarına ilişkin içgörüler elde etmeye yöneliktir.

Literatür Desteği:

“Sorun çözme temelli açık uçlu sorular, katılımcının problem tanımlama, çözüm üretme ve sürece dair refleksiyon becerilerini ölçmeye imkân tanır.”

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2022). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık.

Soru 29: Kur'an kursunda çocukların güvenliği için aldığınız en önemli önlem yazınız.

Bu soru, öğretmenlerin çocuk güvenliğine yönelik önleyici uygulamalarını belirlemeye yöneliktir. Güvenli öğrenme ortamı oluşturma konusundaki bireysel çabalar bu şekilde görünür hale getirilir.

Literatür Desteği:

“Eđitim ortamında çocuk güvenliğini değerlendirmek amacıyla kullanılan ağık uđu sorular, katılımcıların kişisel sorumluluk dűzeylerini ve bilinđu uygulamalarını ortaya çıkarır.”

Uçar, S. (2021). Erken ocukluk dűneminde güvenli sınıf ortamı. ocuk Gűvenliđi ve Oyun Dergisi

Soru 30: İř sađlıđı ve güvenliđi konularında eksik gűrdűđünüz bir alan var mı? nerilerinizi paylařır mısınız?

Bu soru, öğreticilerin geliştirilmesi gereken alanlara dair farkındalığını ve iyileştirme önerilerini ortaya koymaya yűneliktir. Katılımcıların eleştirel ve özűm odaklı yaklaşımlarını anlamak açısından değerlidir.

Literatür Desteği:

“Açık uđu sorular, katılımcıların öneri ve eleřtirileriyle sistemin eksik yűnlerini belirlemede gűlű bir araçtır.”

Bingöl Üniversitesi. (2023). Nitel Arařtırma Uygulamaları ve Kodlama Rehberi. Eđitim Fakűltesi Yayınları.

Anket formu, öğreticilerin demografik zellikleri, İSG ile ilgili bilgi kaynakları, karşılaştıkları risk tűrleri ve kurumsal uygulamalara dair algılarını ölçmeye yűnelik kapalı uđu sorulardan oluşmaktadır.

Araştırmanın nitel boyutunda araştırma soruları, araştırma amacı doğrultusunda açık uđu olarak tasarlanmış; katılımcılardan alınan yanıtlar yazılı olarak kaydedilmiştir. Nitel veriler, içerik analizi yűntemiyle temalar hűlinde değerlendirilmiştir (Yıldırım ve şimşek, 2022).

Arařtırma sűrecinde, verilerin toplanması ve analiz edilmesinde etik ilkeler gűzetilmiř; katılımcılara gűnűllűlűk esasına gűre bilgilendirme yapılmıř ve gizlilik ilkesi titizlikle uygulanmıřtır. İstanbul Gedik Üniversitesi Sađlık Bilimleri Enstitűsűnden Etik Kurul onayı alındı, Diyanet İřleri Bařkanlıđı Dűzce İl Műftűlűđűnden, Tezin yayınlanması ve hazırlanan anketin öđreticilere dađılması için izni alındı. Alınan onay ve izinler ekte yer almaktadır.

Anketin maddeleri hazırlanırken; çocuk güvenliği, öğretici tutumu, İSG eğitimleri ve eğitim ortamlarında karşılaşılan fiziksel-psikososyal riskler gibi temalar esas alınmış ve bu temalara uygun sorular geliştirilmiştir. Anketin kapsam geçerliliğini desteklemek amacıyla, her bir soru ile ilgili literatür dayanakları sistematik biçimde belirlenmiştir

Ayrıca, anketin nihai şekli verilmeden önce iş sağlığı ve güvenliği alanında uzmanlaşmış akademisyenlerden ve eğitim yöneticilerinden uzman görüşü alınmış; gelen dönütler doğrultusunda soruların ifadesinde sadeleştirme ve uyarlama yapılmıştır. Bu yöntem, anketin bilimsel temellere dayanarak geliştirilmesini ve uygulanabilirliğinin artırılmasını sağlamıştır.

Araştırma, Düzce ili ve ilçelerinde bulunan çeşitli 4-6 yaş Kur'an kurslarında görev yapan toplam **105 öğretici** ile yürütülmüştür. Örneklem büyüklüğü, evrenin temsil gücünü yükseltmekte, arttırmakta ve elde edilen bulguların genellenebilirliğini desteklemektedir.

Katılımcıları belirlerken "Popülasyonu belirli olan" formülünü kullanıldı. Kurum içerisinde 4-6 grubunda görev yapan 144 adet öğretici vardır. Bu sayı verisi eşliğinde hesap yapılmıştır.

$$n = \frac{N.Z^2.p.q}{(N-1).e^2 + Z^2.p.q} \quad (1.1)$$

Formülde Kullanılan Değişkenler:

n= Görekli örneklem büyüklüğü

N=Evren büyüklüğü(Toplam öğreticisi sayısı)

Z=Güven aralığına göre Z değeri (Genellikle %95 güven aralığı için 1.96 kullanılır)

P=Olayın gerçekleşme olasılığı(Eğer bilinmiyorsa en kötü senaryo olan 0.5 kullanılır)

q= Olayın gerçekleşmeme olasılığı (q=1-p)

e= Kabul edilebilir hata payı (Genellikle 0.05 veya 0.03) alınır

$$n = \frac{144 \cdot 1,96^2 \cdot 0,5 \cdot 0,5}{(144 - 1) \cdot 0,05^2 + 1,96^2 \cdot 0,5 \cdot 0,5}$$

$$n = \frac{144 \cdot 3,8416 \cdot 0,25}{143,0025 + 3,8416 \cdot 0,25}$$

$$n = \frac{138,24}{1,3179}$$

$$n = 104,86$$

Yaklaşık olarak hesaplandığında anket için popülasyon sayısı 144 kişilik bir evrende 105 kişiye anket yapılması gerektiği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, karma yöntem yaklaşımı sayesinde hem genel eğilimler hem de bireysel deneyimler eşzamanlı olarak değerlendirilmiş; bu durum araştırma bulgularının hem geçerliliğini hem de güvenilirliğini artırmıştır. Bu yöntemin tercih edilmesi, araştırma sorularına çok boyutlu cevaplar üretmeye olanak sağlayarak, konunun kapsamlı bir biçimde ele alınmasına katkı sunmuştur.

1.5.1 Nicel yöntem

Araştırmanın nicel boyutunda, öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki farkındalık düzeylerini ölçmek amacıyla hazırlanan toplam 30 sorudan oluşan yapılandırılmış bir anket formunun ilk 5 (beş) demografik bilgiler diğer 21 soru bilgi düzeyi, risk farkındalığı, acil durumlara hazırlık, fiziksel ortamın güvenliği ve iş sağlığına yönelik tutum gibi temel alanları kapsamaktadır. Soruların bir kısmı 5'li Likert tipi ölçek bir kısmı 3'lü bir kısmı 2'li ölçek ile yapılandırılmıştır.

Toplanan nicel veriler, SPSS 27.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilere yönelik olarak frekans ve yüzde dağılımları, ortalama ve standart sapma hesaplamaları yapılmış; değişkenler arasındaki ilişkileri test etmek amacıyla bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve gibi istatistiksel teknikler kullanılmıştır.

1.5.2 Nitel yöntem

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılan anket formu, çoğunluğu kapalı uçlu olmakla birlikte, dört adet açık uçlu soruya da yer vermektedir. Açık uçlu sorular, katılımcıların belirli seçeneklerle sınırlandırılmaksızın, kendi ifadeleriyle düşüncelerini dile getirmelerine imkân sağlayarak anketin yorumlayıcı gücünü artıran nitel bir boyut kazandırmaktadır (Büyüköztürk vd., 2021).

Söz konusu açık uçlu sorular; öğreticilerin acil durumlara hazırlık düzeyleri, sınıf ortamında karşılaştıkları İSG sorunları, kurumsal destek yetersizlikleri ve genel önerilerine yönelik olarak yapılandırılmıştır. Bu yaklaşım sayesinde sadece bilgi düzeyleri değil, aynı zamanda öğreticilerin uygulama deneyimleri ve çözüm geliştirme becerileri de analiz edilebilir hâle getirilmiştir. Bu tür sorular, özellikle bireysel deneyimlere, algılara ve önerilere dayalı öznel veriler elde etmek açısından son derece değerlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2022).

Açık uçlu soruların nicel araştırmalarda destekleyici biçimde kullanılması, araştırmacıya daha bağlamsal ve derinlemesine veri sağlamaktadır. Nitel araştırma ilkelerine göre, bu tür sorular yanıtların çeşitliliğini ve katılımcıların sürece katılım isteğini artırmakta; aynı zamanda daha güçlü içerik analizi yapılmasına olanak tanımaktadır (Bingöl Üniversitesi, 2023).

Ancak, açık uçlu yanıtların analiz süreci, kapalı uçlu sorulara göre daha fazla zaman ve dikkat gerektirir. Kodlama ve tematik analiz aşamaları, araştırmacının yorumsal becerisine dayandığı için belirli düzeyde sübjektiflik taşıyabilir. Bu nedenle, verilerin temalara göre sistematik biçimde gruplanması ve anlam bütünlüğünü korumak için katılımcıların verdikleri yanıtlar MAXQDA 24 programına işlenerek anahtar kavramlara göre kodlanarak anlamlı bütünler hâlinde sınıflandırılmıştır. Böylece araştırmanın hem nicel hem de nitel boyutları entegre edilmiş, bütüncül bir değerlendirme yapılması hedeflenmiştir.

1.5.3 Veri toplama süreci

Araştırmanın veri toplama süreci, etik ilkelere ve bilimsel araştırma standartlarına uygun olarak yürütülmüştür. Katılımcılar, araştırmanın amacı, içeriği ve toplanan verilerin hangi amaçlarla kullanılacağı konusunda önceden bilgilendirilmiş; katılımcı hakları gözetilerek **gönüllülük esasına** dayalı şekilde araştırmaya dâhil edilmiştir. Katılımcılardan, yazılı onam formu alınmış ve araştırmanın tüm aşamalarında **kişisel verilerin gizliliği** ilkesine azami dikkat gösterilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2022).

Anketin çevrim içi ortamda uygulanması, geniş katılımcı kitlesine ulaşmayı ve veri toplama sürecini pratik hâle getirmeyi amaçlamıştır.

Veri toplama sürecinde herhangi bir ses kaydı veya yüz yüze görüşme yöntemi kullanılmamış, nitel veriler yalnızca açık uçlu sorulara verilen yazılı yanıtlar

üzerinden elde edilmiştir. Toplanan veriler analiz öncesinde kodlanarak sistematik hâle getirilmiş; **nicel veriler** SPSS programı yardımıyla istatistiksel analizlere (frekans, yüzde, ortalama vb.) tabi tutulurken, **nitel veriler** MAXQDA 2024 programıyla içerik analizi yöntemiyle incelenerek tematik sınıflandırmalar yapılmıştır (Şimşek, 2021). Böylece, hem sayıların dili hem de katılımcıların anlatıları araştırmanın bütüncül yapısına katkı sağlamıştır.

1.5.4 Araştırma soruları

Araştırma kapsamında aşağıdaki temel sorulara yanıt aranmıştır:

- 4-6 yaş Kur'an kursu öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki bilgi düzeyleri nasıldır?
- 4-6 yaş Kur'an kursu öğretmenleri hangi iş sağlığı ve güvenliği önlemlerini uygulamaktadır?
- 4-6 yaş Kur'an kursu Öğreticilerinin iş sağlığı ve güvenliği eğitimi alma durumları nedir?
- 4-6 yaş Kur'an kursu Öğreticileri , görev sırasında hangi zorluklarla karşılaşmaktadır?
- 4-6 yaş Kur'an kursu Öğreticilerinin farkındalık seviyesi demografik değişkenlere (yaş, deneyim, eğitim düzeyi vb.) göre değişiklik göstermekte midir?

Bu yöntemsel yaklaşım sayesinde, öğretmenlerin hem bireysel görüşleri hem de genel eğilimleri bütüncül olarak değerlendirilmiş ve çalışma, okul öncesi din eğitimi alanında iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilimsel bir katkı sunmayı hedeflemiştir.

1.6 Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, 4-6 yaş Kur'an kursu öğretmenlerinin İSG farkındalıklarını araştırmayı hedeflemekte olup, çeşitli sınırlılıklar içermektedir. Bu sınırlılıkların farkında olunması, elde edilen bulguların yorumlanmasında ve genellenmesinde dikkatli olunmasını gerektirmektedir.

1.6.1 Örnekleme ilişkin sınırlılıklar

Araştırma, yalnızca Düzce ili ve ilçelerinde faaliyet gösteren 4-6 yaş Kur'an kurslarındaki öğretmenlerle sınırlı tutulmuştur. Bu durum, elde edilen verilerin sadece bu bölgeye özgü bağlamda geçerli olmasını beraberinde getirmektedir. Ayrıca, araştırmaya katılan öğretmen sayısının (105 kişi) sınırlı olması, verilerin genellenebilirliğini ve istatistiksel gücünü kısıtlayabilir.

1.6.2 Veri toplama aracına ilişkin sınırlılıklar

Araştırmada kullanılan anket formu, katılımcıların kendi beyanlarına dayalı olarak veri toplamaktadır. Bu durum, öznel yanıtların etkisiyle bazı verilerin gerçeği tam olarak yansıtmayabileceği anlamına gelmektedir. Katılımcıların bilgi ve farkındalık düzeylerini olduğundan yüksek ya da düşük gösterme eğilimi, sonuçların doğruluğunu sınırlayabilir (Akaner ve Özdemir, 2022).

1.6.3 Zaman sınırlılığı

Araştırma belirli bir zaman diliminde gerçekleştirilmiş olup, öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki uygulamalarının uzun vadeli izlenmesini kapsamamaktadır. Bu nedenle, zamana bağlı değişkenlik gösteren farkındalık düzeyleri araştırma kapsamında değerlendirilememiştir.

1.6.4 Katılımcı özelliklerine bağlı sınırlılıklar

Öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki bilgi düzeyleri; mesleki deneyimleri, eğitim geçmişleri ve daha önce almış oldukları hizmet içi eğitimlerle doğrudan ilişkilidir. Bu bireysel farklılıklar, elde edilen verilerin homojenliğini etkileyebilir (Çiçek ve Öçal, 2016).

1.6.5 Sosyo-kültürel sınırlılıklar

Öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki bilinç düzeyleri; yaşadıkları çevrenin dinamikleri, sosyal etkileşim biçimleri, toplumsal değerler ve kurumların bu konudaki yaklaşımlarına bağlı olarak farklılaşabilmektedir. Bu değişkenler, araştırma bulgularının farklı sosyo-kültürel yapılar içinde benzer sonuçlar üretmesini sınırlandırabilir (Ateş, Kırkıncıoğlu ve Teke, 2022).

1.6.6 Veri analizine ilişkin sınırlamalar

Nicel verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemler, bazı karmaşık ilişkilerin ve nedenselliklerin tam olarak ortaya konulmasında yetersiz kalabilir. Öte yandan, anketin sonunda yer alan açık uçlu sorulara verilen yanıtların içerik analizine tabi tutulması, yorumlayıcının öznel değerlendirmesine bağlı kalabilir ve bu durum yorum çeşitliliğine neden olabilir (Akaner ve Özdemir, 2022).

1.6.7 Etik sınırlılıklar

Araştırma sürecinde etik ilkeler doğrultusunda hareket edilmesine rağmen, katılımcı gizliliği ve onam süreci bazı sınırlılıkları beraberinde getirmiştir. Katılımcıların açık uçlu sorulara daha temkinli yanıt vermeleri ya da bazı konularda görüş belirtmekten kaçınmaları, veri derinliğini sınırlamış olabilir.

1.7 Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmada katılımcıların beyanları, işg bilgi seviyeleri, verdş-ikleri cevapların uygulamadaki yansısı, benzer çalışma koşulları, anketin yeterliliği varsayımları benimsenmiştir:

1.7.1 Katılımcılar dürüst ve samimi yanıtlar vermektedir

Bu tez için tasarlanan anket çalışmasında, 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında görev yapan öğretmenlerinin İSG farkındalığı üzerine hazırlanan sorular için verdikleri cevapların, bireysel algılarını yansıttığı ve içten, doğru beyanlara ve görüşlere dayandığı varsayılarak kabul edilmiştir. Koç, Ahmet.(2024) Bu varsayım, araştırmanın geçerliliği açısından önemlidir, çünkü katılımcıların yanıtlarının güvenilir olması sonuçların yorumlanmasında temel teşkil eder.

1.7.2 Öğreticiler, iş sağlığı ve güvenliği kavramlarını temel seviyede anlamaktadır

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili temel kavramlar ve uygulamalar hakkında asgari bilgiye sahip olduğu varsayılmaktadır. Bu sayede, anket sorularına verdikleri yanıtların anlamlı ve ilgili olduğu kabul edilir.

1.7.3 Öğreticilerin cevapları, mevcut farkındalık ve uygulamaları yansıtmaktadır

Katılımcıların anket ve açık uçlu sorularda verdikleri yanıtların, onların gerçek iş sağlığı ve güvenliği farkındalık düzeylerini ve uygulamalarını temsil ettiği varsayılmaktadır. Yani, öğretmenlerin ifadelerinin kendi deneyimleri ve gerçek durumları ile tutarlı olduğu kabul edilir.

1.7.4 Araştırma kapsamındaki 4-6 yaş Kur'an kursları benzer çalışma koşullarına sahiptir

Düzce ili 4-6 yaş Kur'an Kurslarında görev yapan öğretmenlerin çalışma ortamlarının büyük ölçüde benzer fiziksel, sosyal ve örgütsel özelliklere sahip olduğu varsayılmıştır.

Bu elde edilen sonuçları ve bulguların 4-6 yaş grubu öğretmenler için genellenebilirliğini artırmaktadır.

Kursların açılabilmesi için gereken şartlar arasında; çocukların güvenliğini tehdit etmeyecek mekânlar, hijyen standartlarını karşılayan donanımlar ve belirli eğitim yeterliliklerine sahip öğretmenlerle çalışma zorunluluğu yer almaktadır. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarına yönelik fiziki ve eğitsel şartları açıklayan düzenlemelerinde bu durum açıkça ifade edilmiştir (Diyanet İşleri Başkanlığı, 2017). Bu nedenle, araştırmanın uygulandığı kursların büyük oranda ortak yapısal ve yönetsel özellikler taşıdığı düşünülmektedir.

Bu yapısal benzerlikler sayesinde, araştırma sonuçlarının yorumlanması ve genellenmesi açısından homojen bir örneklem çerçevesi sunulmuştur. Böylece farklı illerde veya bölgelerde görev yapan öğretmenlerin verdiği yanıtlar, genel yapıya dair anlamlı çıkarımlar yapılmasına olanak tanımaktadır.

1.8 Tanımlar

1.8.1 İş sağlığı ve güvenliği (İSG)

İş sağlığı ve güvenliği, çalışma hayatında ortaya çıkabilecek tehlikelerin en aza indirilmesini hedefleyen, çalışanların sağlığını ve güvenliğini önceleyen bilinçli bir uygulama sürecidir. Kur'an kursu öğretmenleri için bu kavram, hem kendi güvenliklerini sağlama hem de 4-6 yaş grubundaki çocukların gelişim özelliklerine

uygun, sağlıklı ve güvenli bir eğitim ortamı oluşturmayı içerir (Güler ve Çobanoğlu, 2017)

1.8.2 Farkındalık

Bu tez kapsamında farkındalık, bireyin mevcut durumdaki tehlikeleri ve riskleri algılaması, bu algıyı bilinçli davranışlara dönüştürerek eyleme geçmesi olarak ele alınmaktadır. (İSG) farkındalığı, öncelikle eğitim yerlerinde görev yapan öğretmenlerin riskleri önceden tespit etme, fark etme, uygulanabilir çözüm yollarını bilme ve güvenli davranış biçimlerini ortaya çıkarma yeteneğini ifade eder. Bu bağlamda öğretmenler; sınıf düzeni, acil durum prosedürleri, ekipman güvenliği gibi konularda aktif bilinçle hareket etmelidir.

Bilimsel araştırmalar, iş sağlığı farkındalığı yüksek olan bireylerin, güvenli davranışlar sergileme olasılığının anlamlı şekilde arttığını göstermektedir (Salih Dursun ve Keser, 2013). Bu da, İSG bağlamında farkındalığın sadece bilgiyi değil, o bilgiyi pratiğe dönüştürmeyi de kapsayan çok yönlü bir kavram olduğunu ortaya koymaktadır.

1.8.3 4-6 Yaş grubu Kur'an kursu öğreticisi

4-6 yaş grubu Kur'an kursu öğreticisi, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 2013-2014 eğitim-öğretim yılında pilot bölgelere yayarak uygulamaya koyduğu program kapsamında, bu yaş grubundaki çocuklara dinî bilgi, değerler eğitimi ve Kur'an okuma becerisi kazandırmak amacıyla özel olarak yetiştirilmiş kişidir. Bu öğretmenler, okul öncesi dönemde çocukların bilişsel, sosyal, dil ve motor gelişim özelliklerini dikkate alarak eğitim verir (Diyanet İşleri Başkanlığı, 2018).

Diyanet'in 4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programı metninde açıkça belirtildiği üzere, bu öğretmenler:

- Programın genel amaç ve ilkelerine hâkim.
- Erken çocukluk gelişim özellikleri hakkında bilgili.
- Çocuklarla etkili iletişim kurabilen bireyler olmalıdır (Diyanet İşleri Başkanlığı, 2018).

Bu tanım, hem Kur'an kurslarında görev yapan öğretmenlerin istatistiksel analizlerde hedef grup olarak kullanılmasını hem de farkındalık, bilgi ve davranış düzeylerini ölçen anket maddeleriyle doğrudan ilişkilendirilmesini sağlar. Böylece

araştırmanın her aşamasında bu tanım bağlamında tutarlı bir örneklem yaklaşımı benimsenmiş olur.

1.8.4 Risk değerlendirmesi

Bu araştırmada “risk değerlendirmesi”, Kur’an kurslarında görev yapan öğretmenlerin, çalışma ortamındaki olası tehlikeleri önceden fark ederek, bu risklerin meydana gelme olasılığı ve şiddetini göz önünde bulundurup gerekli önlemleri alma süreci olarak ele alınmaktadır. Özellikle 4–6 yaş grubu çocukların eğitim aldığı ortamlarda, düşme, kayma, çarpma, sıcak yüzeylere temas, elektrik prizleri gibi fiziksel risklerin yanı sıra, yangın ve deprem gibi acil durumlara karşı da öğretmenlerin proaktif yaklaşım göstermesi beklenmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan rehberde risk değerlendirmesi şöyle tanımlanır:

“İşyerinde var olan ya da dışarıdan gelebilecek tehlikelerin belirlenmesi, bu tehlikelerin riske dönüşmesine yol açan faktörler ile tehlikelerden kaynaklanan risklerin analiz edilerek kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması sürecidir.” (MEB, 2016,)

Bu süreç sadece teknik bir değerlendirme değil, aynı zamanda öğretmenlerin güvenli eğitim ortamı oluşturma sorumluluğunun da temel parçasıdır. 4–6 yaş grubunun gelişim özellikleri dikkate alındığında, çocukların çevreyi keşfetme eğilimleri kazalara açık olmalarına neden olabilir. Bu nedenle risk değerlendirmesi, öğretmenlerin her gün dikkatle uygulaması gereken dinamik bir süreçtir.

Araştırmada, öğretmenlerin risk algı düzeylerini belirlemeye yönelik sorular bu anlayış temelinde yapılandırılmıştır. Böylece bireysel farkındalık düzeyleri ile sınıf güvenliği uygulamaları arasındaki ilişki bütüncül bir yaklaşımla ele alınmaktadır.

1.8.5 Risk

Risk, iş sağlığı ve güvenliği alanında, belirli bir tehlikenin meydana gelme olasılığı ile bu durumun gerçekleşmesi hâlinde yaratacağı zararın büyüklüğünün birleşimi olarak tanımlanmaktadır (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı [ÇSGB], 2013). Riskin değerlendirilmesi, yalnızca bir tehlikenin varlığıyla sınırlı olmayıp, bu tehlikenin gerçekleşme ihtimali ile yaratacağı muhtemel sonuçların birlikte ele

alınmasını gerektirir. Aynı tehlike, farklı çalışma ortamlarında ve farklı bireylerde farklı düzeylerde risk meydana getirebilir (Karasar, 2022).

Özellikle 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında görev yapan öğretmenler için risk yalnızca fiziksel tehlikelerle sınırlı değildir; aynı zamanda çocukların güvenliği ile ilgili psikososyal, ergonomik ve çevresel faktörleri de kapsamaktadır. Örneğin; kaygan zeminler, keskin köşeli masa ve sandalyeler, prizlere erişim, oyuncakların uygun olmayan şekilde kullanımı ya da çocukların sınıf içinde kontrolsüz hareketleri, ciddi kazalara yol açabilecek potansiyel risk unsurlarıdır. Bu nedenle risk değerlendirme süreçleri, eğitim ortamının özelliklerine, çocukların yaş grubu özelliklerine ve bireysel gelişim düzeylerine göre özelleştirilmelidir (Büyüköztürk et al., 2021).

T.C. Resmî Gazete'de yayımlanan **6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu** kapsamında işverenler; tüm işyerlerinde mevcut tehlikeleri tanımlamak, riskleri değerlendirmek ve gerekli önleyici tedbirleri almakla yükümlüdür (T.C. Resmî Gazete, 2012). Kur'an kursları da bu yasa kapsamında değerlendirilen eğitim kurumları arasında yer aldığından, burada görev yapan öğretmenlerin yalnız kendi sağlıklarını değil, aynı zamanda öğrencilerin güvenliğini de gözetmeleri gerekmektedir.

Yılmaz ve Kaya (2019), 4-6 yaş grubundaki çocukların motor becerilerinin henüz tam gelişmediğini, bu sebeple düşme, çarpma, takılma gibi fiziksel kazalara karşı yüksek risk altında olduklarını belirtmiştir. Ayrıca bu yaş grubundaki çocukların doğal merak duygusuyla hareket ettikleri ve çevrelerinde bulunan küçük nesnelere ağza götürme, tehlikeli maddelere temas etme gibi davranışlar sergilediklerinden söz etmektedirler. Bu durum, öğretmenlerin yalnızca rehberlik etmekle kalmayıp, aynı zamanda **sürekli gözlem ve denetim** yapmalarını da zorunlu kılmaktadır.

Eğitim ortamlarının fiziksel güvenliği; sınıf düzeni, çocuk etkinlik araçlarının ergonomisi, oyuncakların uygunluğu, priz güvenliği, elektrik kablolarının açıkta olmaması, yangın önlemleri gibi çok yönlü faktörleri kapsamaktadır. Bu önlemlerin alınması, hem çocukların güvenliğini artırır hem de öğretmenlerin karşılaştığı mesleki riskleri azaltır (Demirtaş ve Yılmaz, 2022). Bu nedenle risk değerlendirme

faaliyetleri, sadece mevzuat gereği yapılan bir uygulama değil; **eğitim kalitesini ve çalışan sağlığını doğrudan etkileyen bir zorunluluktur.**

1.8.6 İş kazası

İş kazası, çalışanın görevini yerine getirirken ya da işyeri sınırları içinde aniden meydana gelen, fiziksel veya ruhsal zarara yol açabilen öngörülemeyen olaylar olarak tanımlanır. Bu olaylar yalnızca yaralanma ile sonuçlanmakla kalmayıp, geçici ya da kalıcı sakatlıklar, psikolojik travmalar ve ölümlerle sonuçlanabilecek düzeyde ciddi etkiler doğurabilmektedir (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı [ÇSGB], 2013). İş kazalarının temel özelliği, genellikle rutin iş süreçleri sırasında beklenmedik şekilde ortaya çıkmaları ve bireyin sağlığını doğrudan tehdit etmeleridir (Ertürk ve Kiper, 2021).

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'na göre iş kazası, işyerinde veya işin yürütümü sırasında meydana gelen; çalışanı bedenlen ya da ruhen etkileyen ve işverene yasal sorumluluk yükleyen olay olarak tanımlanmaktadır (T.C. Resmî Gazete, 2012). Bu tanım çerçevesinde bir olayın iş kazası olarak kabul edilebilmesi için olayın işin yürütümü ile doğrudan ilgili olması, çalışanın zarar görmesi ve olayın ani bir biçimde gelişmesi gereklidir (Karasar, 2022).

Geleneksel olarak iş kazaları, daha çok sanayi, inşaat, maden gibi fiziksel risklerin yoğun olduğu iş kollarıyla ilişkilendirilse de, hizmet sektörü içinde yer alan eğitim kurumları da ciddi iş sağlığı ve güvenliği riskleri barındırmaktadır. Özellikle Kur'an kursları gibi okul öncesi eğitim veren kurumlardaki öğretmenler, hem kendi güvenlikleri hem de çocukların güvenliği açısından yüksek sorumluluk altındadır. Çocuklarla doğrudan temas hâlinde çalışılması, öğretmenlerin fiziksel temas, ani hareketler, hijyen riskleri ve ergonomik zorlanmalar gibi farklı tehlike kaynaklarıyla karşılaşmasına neden olmaktadır (Demirtaş ve Yılmaz, 2022).

4-6 yaş grubundaki çocukların gelişimsel özellikleri dikkate alındığında, bu yaş grubunun öngörülemeyen davranışlar sergileyebilme olasılığı oldukça yüksektir. Bu durum, hem çocuklar hem de öğretmenler açısından iş kazası riskini artırmaktadır. Örneğin; sınıf içinde aniden koşan bir çocuğun düşerek kendine zarar vermesi ya da öğretmenin çocuğu kaldırmaya çalışırken kas-iskelet zorlanması yaşaması, tipik bir iş kazası senaryosudur (Yılmaz ve Kaya, 2019).

Bu nedenle eğitim kurumlarında iş kazaları sadece çalışanı değil, hizmet verilen grubu da etkileyen çok boyutlu sonuçlar doğurur. Kur'an kursları gibi kurumlarda iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin alınması, yalnızca mevzuata uyum sağlamakla sınırlı kalmamalı; kazaların önlenmesi, çalışan memnuniyetinin artırılması ve çocukların güvenliğinin teminat altına alınması amacıyla da önemsenmelidir.

2. 4-6 YAŞ KURAN KURSLARI VE İŞ SAĞLIĞI-GÜVENLİĞİ

2.1 İş Sağlığı ve Güvenliği Kavramının Tanımı

İş sağlığı ve güvenliği çalışanların iş ortamında maruz kalabilecekleri mesleki tehlikeleri en aza indirmeyi ve güvenli çalışma koşullarını sürdürülebilir şekilde oluşturmayı amaçlayan kapsamlı bir önlem sistemidir. Bu kavram, çalışanların sadece fiziksel sağlığını değil, aynı zamanda ruhsal ve sosyal iyilik halini de kapsamaktadır (Koçak ve Koray, 2018).

İSG uygulamaları, çalışanların iş kazalarına veya meslek hastalıklarına maruz kalmalarını engellemek amacıyla, önceden risklerin belirlenmesini ve gerekli önlemlerin alınmasını zorunlu kılar (İstanbul Gelişim Üniversitesi, 2018). Bu yönüyle İSG, proaktif bir yaklaşım gerektirir.

Bu kanun, çalışanların korunmasını bir anayasal hak olarak tanımlamakta ve işverenlere de ciddi yükümlülükler getirmektedir (Avcı, 2018). Özellikle çocuklarla çalışan eğitim kurumlarında, güvenli fiziksel ortamların sağlanması ve öğretici sağlığının korunması, İSG'nin önemli uygulama alanları arasında yer almaktadır.

İş sağlığı ve güvenliği, çalışanları iş kazalarına ve meslek hastalıklarına karşı koruyan, oluşmasını engelleyen bir disiplinler bütünüdür. Kur'an kursu öğretmenleri için bu kavram, hem kendi güvenliklerini sağlama hem de 4-6 yaş grubundaki çocukların gelişim özelliklerine uygun, sağlıklı ve güvenli bir eğitim ortamı oluşturmayı içerir (Güler ve Çobanoğlu, 2017).

İSG aynı zamanda bir kurum kültürü meselesidir. İş yerlerinde güvenlik kültürünün yerleşmesi, çalışanların alınan önlemlere uyum düzeyini artırmakta; bu durum da iş kazaları ve risklerin önlenmesine katkı sağlamaktadır (Koçak ve Koray, 2018).

2.2 İş Sağlığı ve Güvenliği Amaçları

İş sağlığı ve güvenliği (İSG) amaçları; çalışanların iş kazalarından ve meslek hastalıklarından korunmasını sağlamak, iş yerinde güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamı oluşturarak iş verimliliğini artırmak ve yasal düzenlemelere uyumu sağlamaktır (Eskişehir Milli Eğitim Müdürlüğü, 2016). Özellikle 4–6 yaş grubuna yönelik hizmet veren Kur'an kurslarında, bu amaç; öğretmenlerin hem kendi sağlıklarını hem de çocukların güvenliğini gözeterek, koruyucu ve önleyici tedbirleri sürekli uygulamasını kapsar.

MEB'in hazırladığı İş Sağlığı ve Güvenliği modülünde belirtildiği gibi, İSG amaçları şu şekilde özetlenebilir:

İş yerinde ortaya çıkabilecek kazaların, yaralanmaların, yangınların ve meslek hastalıklarının önlenmesi,

İş sağlığı ve güvenliğinde güvenli çalışma alışkanlıklarının geliştirilmesi, sürecin proaktif bir yapıya kavuşmasına katkı sunar. Acil durumlara yönelik eylem ve müdahale planlarının hazırlanmasıdır (Eskişehir Milli Eğitim Müdürlüğü, 2016).

Bu kapsamda, Kur'an kursu öğretmenlerine yönelik İSG amacı; çalışma ortamındaki riskleri tanımlamak, önceden önlem almak, acil durum planlarını uygulamak ve sağlıklı bir eğitim ortamını sürekli kılmak olarak adlandırabiliriz.

2.2.1 Çalışanların sağlığını ve güvenliğini korumak

İSG'nin en temel hedefi, çalışanların güvenli ve sağlıklı bir mekanda çalışmalarını yürütmesini sağlamaktır.. Fiziksel kazalardan kimyasal ve biyolojik risklere kadar birçok tehlike, öğretmenlerin iş sağlığını tehdit edebilir. Özellikle 4-6 yaş grubuna eğitim verilen ortamlarda, öğretmenlerin karşılaştığı risk faktörleri oldukça çeşitlidir. Bu ortamlar; çocukların ani hareketleri, küçük yaş grubunun güvenlik açıkları ve sınıf içi yoğunluk gibi nedenlerle risk oluşturabilmektedir.

Öğretmenlerin hem kendi sağlıklarını koruyabilmeleri hem de öğrencilerin güvenliğini sağlayabilmeleri için eğitim ortamlarının ergonomik, hijyenik ve güvenli olması gerekir (Şimşek ve Yıldırım, 2020).

2.2.2 İş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek

İSG'nin ikinci temel amacı, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının oluşumunu engellemektir. Kur'an kursu öğretmenleri, uzun süreli ayakta durma, eğilerek çalışma, sesin yoğun kullanımı gibi fiziksel yüklenmelerin yanı sıra, çocuklarla etkileşim sırasında yaşanabilecek ani olaylara da maruz kalabilmektedir. Bu durum zamanla kas-iskelet sistemi rahatsızlıkları, ses teli problemleri ve zihinsel yorgunluk gibi meslek hastalıklarına neden olabilir. İş kazalarının önlenmesi için öğretmenlere yönelik risk analizi çalışmaları yapılmalı ve gerekli koruyucu önlemler alınmalıdır (Ergül ve Yıldız, 2021).

2.2.3 İş verimliliğini ve çalışan motivasyonunu artırmak

Sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamı, çalışanların işe duyduğu güveni ve memnuniyeti artırır. Öğretmenlerin kendilerini güvende hissetmeleri, işlerine olan bağlılıklarını ve ders verimliliklerini olumlu yönde etkiler. Güvensiz ortamlar, çalışan üzerinde kaygı ve dikkat dağınıklığı yaratırken; güvenli çalışma alanları, psikolojik rahatlık sağlar. Özellikle erken yaş grubuna eğitim veren öğretmenler için, motivasyon düşüklüğü doğrudan çocuklara yansıtılabileceğinden, bu riskin önlenmesi büyük önem taşır. Araştırmalar, güvenli ortamların öğretmen performansına doğrudan katkı sağladığını göstermektedir (Demirtaş ve Kaya, 2022).

2.2.4 Kurumsal imaj ve yasal yükümlülüklerin yerine getirilmesi

Kurumlar için iş sağlığı ve güvenliği, yalnızca yasal bir yükümlülük olmanın ötesinde; çalışanların refahını gözeten toplumsal bir sorumluluk alanı olarak da değerlendirilmektedir. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile tüm kamu kurum ve kuruluşlarına getirilen yükümlülükler, Kur'an kursları gibi eğitim veren dini kurumlar için de geçerlidir. Kurumların bu yükümlülükleri yerine getirmesi, hem çalışanların haklarını korumakta hem de kamuoyunda olumlu bir izlenim oluşturmaktadır. Güvenli bir kurum imajı, hem çalışanların bağlılığını hem de toplumun kuruma olan güvenini artırır (ÇSGB, 2019).

2.2.5 Psikososyal risklerin azaltılması

İSG uygulamalarında genellikle fiziksel güvenlik ön planda olsa da psikososyal risklerin azaltılması da en az fiziksel güvenlik kadar önemlidir. Özellikle 4-6 yaş çocuklarla çalışmak, sabır, dikkat ve yüksek duygusal dayanıklılık gerektirir.

Bu durum zamanla üreticilerde stres, tükenmişlik ve mesleki doyumsuzluk gibi olumsuz durumlar yaratabilir. Bu sebepten dolayı, çalışanların psikolojik sağlığını korumaya yönelik önlemlerin alınması ve destekleyici hizmetlerin sunulması gerekmektedir. Psikososyal risklerin azaltılması, öğreticinin mesleki performansını ve çocuklara yönelik iletişim kalitesini doğrudan etkilemektedir (Karataş ve Güneş, 2020).

2.2.6 Eğitim ve farkındalık oluşturmak

İSG'nin sürdürülebilirliği, çalışanların bilinçlendirilmesi ile mümkündür. Bu bağlamda, öğreticilere yönelik düzenli İSG eğitimleri verilmesi, onların iş yerindeki riskleri daha iyi anlamalarını ve uygun önlemleri almalarını sağlar. Ayrıca bu eğitimler, güvenlik kültürünün oluşmasını sağlar. Güvenlik bilinci yüksek öğreticiler, bu bilinci öğrencilerine de aktararak toplumsal farkındalık oluşmasına katkı sunarlar. Kur'an kursu öğreticileri için hazırlanacak zel İSG eğitim programları, hem teorik hem de uygulamalı bilgiler içermelidir (Koçak, 2021).

2.3 İş Sağlığı ve güvenliği'nin temel unsurları

İş sağlığı ve güvenliği (İSG), yalnızca yasal mevzuata dayalı bir zorunluluk değil; çalışanların sağlığını ve güvenliğini odağa alan, çok boyutlu bir yönetim sistemi olarak ele alınmaktadır. Bu yapı, farklı alanları kapsayan temel unsurlar üzerine kuruludur. Özellikle eğitim kurumlarında, hele ki 4-6 yaş grubu çocuklara hizmet verilen Kur'an kursu gibi ortamlarda, bu unsurların bilinmesi ve uygulanması büyük önem taşır. Bu başlık altında İSG'nin temel yapı taşlarını oluşturan unsurlar detaylı bir Şekilde ele alınmıştır.

İş sağlığı ve güvenliği (İSG), yalnızca yasal mevzuata dayalı bir zorunluluk değil; çalışanların sağlığını ve güvenliğini odağa alan, çok boyutlu bir yönetim sistemi olarak ele alınmaktadır (ÇSGB, 2019). Bu yapı, farklı alanları kapsayan temel unsurlar üzerine kuruludur. Özellikle eğitim kurumlarında, hele ki 4-6 yaş grubu çocuklara hizmet verilen Kur'an kursu gibi ortamlarda, bu unsurların bilinmesi ve uygulanması büyük önem taşır (Demirtaş ve Yılmaz, 2022). Bu başlık altında İSG'nin temel yapı taşlarını oluşturan unsurlar detaylı bir Şekilde ele alınmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2022).

2.3.1 Tehlike ve riskin belirlenmesi

İSG sisteminin ilk ve en önemli unsurlarından biri tehlike ve riskin tanımlanmasıdır. Tehlike, iş ortamında zarar verme potansiyeli taşıyan her türlü unsurken; risk, bu tehlikenin gerçekleşme olasılığı ile sonuçlarının birleşimidir. Kur'an kurslarında bu kapsamda; kaygan zeminler, uygun olmayan oturma düzeni, elektrik kablolarının açıkta olması gibi fiziksel tehlikeler; psikososyal açıdan ise öğreticilerin aşırı iş yükü ve stres faktörleri sayılabilir (Demirtaş ve Kaya, 2022). Bu tür tehlikelerin doğru şekilde belirlenmesi, alınacak önlemlerin etkinliği açısından kritik öneme sahiptir.

2.3.2 Risk değerlendirmesi

Risk değerlendirmesi tespit edip belirlenen tehlikelerin sistematik olarak analiz edilip, bu tehlikelerin hangi boyutta zarara sebebiyet verebileceğinin belirlenmesi sürecidir. Bu süreç, hem çalışan sağlığını korumaya hem de güvenli bir ortam oluşturmaya yönelik stratejik planların temelini oluşturur. Kur'an kursu öğreticilerinin görev yaptığı, eğitim verdiği mekan, kurs, sınıf ve lokasyonlarda yapılacak risk analizi ve değerlendirmesi, ortamda bulunan eğitim alanını kullanan çocukların gelişim düzeyleri ve davranış biçimleri de göz önünde bulundurularak değerlendirilerek gerçekleştirilmelidir (Şimşek ve Yıldırım, 2020).

2.3.3 Önleme ve koruma politikaları

İSG'nin temel unsurlarından biri de riskleri minimize etmek için geliştirilen önleme ve koruma stratejileridir. Önleme politikaları; risklerin oluşmadan engellenmesini hedeflerken, koruma politikaları ise oluşabilecek zararlara karşı alınacak tedbirleri kapsar. Bu bağlamda, yangın söndürme sistemlerinin kurulması, ergonomik sınıf donanımlarının sağlanması ve ilk yardım eğitimlerinin verilmesi gibi uygulamalar önleyici nitelik taşır (Koçak, 2021).

2.3.4 Eğitim ve bilinçlendirme

İSG uygulamalarının başarılı olması, çalışanların bilinçli ve bilgili olmalarına bağlıdır. Kur'an kurslarında görev yapan öğreticilerin, kendilerini ve öğrencilerini koruyacak bilgiye sahip olmaları, potansiyel risklere karşı hızlı ve etkili önlem almalarını kolaylaştırır. Eğitimler, çalışanların farkındalığını artırarak iş güvenliği kültürünün gelişmesini sağlar. Araştırmalar, düzenli olarak verilen İSG eğitimlerinin

çalışanların davranışlarını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir (Ergül ve Yıldız, 2021).

2.3.5 İzleme ve denetim faaliyetleri

İş sağlığı ve güvenliği sistemlerinin sürekliliğinin sağlanabilmesi, periyodik olarak gerçekleştirilen izleme ve denetim çalışmalarına bağlıdır. Bu süreçte, iş yerlerinde alınan önlemlerin etkinliği kontrol edilir ve eksiklikler tespit edilerek giderilir. Kur'an kursu gibi eğitim veren kurumlarda, denetimlerin hem fiziksel çevreyi hem de çalışanların uygulamalarını kapsaması gerekir. Böylece riskli davranışlar erken tespit edilerek kazaların önüne geçilir (ÇSGB, 2019).

2.3.6 Katılım ve iletişim

Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği süreçlerine aktif olarak katılım göstermesi ve yöneticilerle sağlıklı iletişim kurabilmesi, İSG uygulamalarının etkinliğini artıran temel unsurlardan biridir. Öğreticilerin, karşılaştıkları riskleri üst yönetime bildirmeleri, çözüm önerileri sunmaları ve alınan önlemler hakkında bilgilendirilmiş olmaları gereklidir. Bu yaklaşım, iş yerinde demokratik bir güvenlik kültürü oluşturur ve öğreticilerin İSG'ye olan bağlılıklarını artırır (Karataş ve Güneş, 2020).

2.4 Kişisel Koruyucu Ekipmanlar (KKD)

İş sağlığı ve güvenliği kapsamında çalışanların fiziksel zarar görmesini engelleyen en önemli uygulamalardan biri kişisel koruyucu ekipmanların (KKD) kullanımınıdır. KKD; çalışanların görevlerini yerine getirirken karşılaşılabilecekleri risklere karşı koruyucu özellikte olan, çalışanlar tarafından giyilen, takılan veya kullanılan araç ve gereçleri kapsar. Bu ekipmanlar arasında baretler, koruyucu gözlükler, eldivenler, iş elbiseleri, kulak koruyucular ve solunum maskeleri yer almaktadır (ÇSGB, 2019). KKD'ler, tehlikenin kaynağında tamamen ortadan kaldırılamadığı durumlarda, çalışanların bireysel olarak korunmasını sağlamak amacıyla kullanılan son savunma hattıdır.

Kur'an kursu öğreticileri özelinde değerlendirildiğinde, KKD kullanımı daha çok hijyen, ergonomi ve enfeksiyon risklerinin azaltılması gibi konularla ilişkilidir. Özellikle 4-6 yaş grubu çocuklarla çalışan öğreticiler, bulaşıcı hastalıkların yayılmasını engellemek amacıyla eldiven, maske, önlük gibi kişisel koruyucuları

kullanmalıdır. Ayrıca, küçük çocuklarla fiziksel temasın yoğun olduğu bu eğitim ortamlarında, KKD'lerin yanı sıra el hijyeni ve ortam temizliği de bir bütün olarak ele alınmalıdır. Eğitim ortamlarında kullanılan temizlik kimyasallarına maruziyet gibi risklere karşı öğretmenlerin uygun eldiven ve gözlük kullanması önerilmektedir (Ergül ve Yıldız, 2021).

Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan personel için de KKD kullanımı, çocukların hassas bağışıklık sistemi göz önüne alındığında hayati bir önem taşır. Sınıf ortamının sık sık temizlenmesi, havalandırılması ve öğretmenlerin hastalık taşıyabilecek durumlara karşı korunması gerekir. Yapılan araştırmalar, okul öncesi kurumlarda çalışan öğretmenlerin kişisel koruyucu ekipman kullanımının genellikle bilinç düzeyi ile bağlantılı olduğunu ve bu konuda hizmet içi eğitimlerin artırılması gerektiğini göstermektedir (Koçak, 2021).

Ancak kişisel koruyucu donanımların (KKD) yalnızca temin edilmesi yeterli değildir; bu ekipmanların doğru biçimde ve uygun zamanlarda kullanılması da iş sağlığı ve güvenliği açısından kritik bir gerekliliktir. Kur'an kursları gibi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler için, kişisel koruyucu donanımların yalnızca temin edilmesi değil; doğru kullanımını öğretmeye yönelik sistematik eğitimler düzenlenmesi, ekipmanların periyodik olarak denetlenmesi ve Kullanım alışkanlıklarının takip edilmesi, iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemi açısından hayati bir rol oynar. Eğitim almayan çalışanların, eldiven veya maske gibi temel kişisel koruyucu donanımları yanlış kullanmaları, bu ekipmanların sağladığı koruma düzeyini önemli ölçüde azaltabilir (Şimşek ve Yıldırım, 2020).

Sonuç olarak, kişisel koruyucu ekipmanlar, eğitim ortamlarında çalışan öğretmenlerin güvenliğini sağlamada temel araçlardan biridir. Kişisel koruyucu donanımların doğru seçim, düzenli kullanımı ve etkinliğinin sürekli takip edilmesi hayati önem taşımaktadır. Kur'an kurslarında görev yapan öğretmenlerin, hem kendi sağlıklarını hem de çocukların sağlığını korumak adına KKD kullanımına önem vermeleri, genel iş sağlığı ve güvenliği anlayışının da temelini oluşturur.

2.5 İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimleri

İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) eğitimleri, çalışanların iş yerindeki riskler hakkında bilinçlendirilmesi, güvenli çalışma alışkanlıklarının kazandırılması ve olası

iş kazaları ile meslek hastalıklarının önlenmesi amacıyla düzenlenen sistematik eğitim faaliyetleridir (T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 2022). Bu eğitimler, iş yerinde güvenliğin sağlanmasında temel unsurlardan biri olup, çalışanların hem fiziksel hem de psikososyal sağlıklarının korunmasına katkı sağlar (Aydın ve Yılmaz, 2021).

Eğitim programları, çalışılan iş yerinin yapısı ve karşılaşılabilecek riskler göz önünde bulundurularak çeşitlendirilip uygulanmalıdır (Kara, 2020). Ayrıca, düzenli aralıklarla tekrarlanması ve çalışanların aktif katılımının sağlanması, eğitimin etkinliğini artırmaktadır (Öztürk, 2019).

2.5.1 Tehlike ve risk bilinci eğitimi

Tehlike ve risk bilinci eğitimi, çalışanların iş yerinde karşılaşılabilecekleri potansiyel tehlikeleri ve bu tehlikelerden doğabilecek riskleri tanımalarını sağlamak amacıyla düzenlenen temel iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinden biridir. Bu eğitim, bireylerin yalnızca mevcut riskleri fark etmelerini değil, aynı zamanda bu risklere yönelik doğru tepkileri geliştirmelerini de hedefler. İş kazalarının büyük bir kısmı, çalışanların risk algısındaki eksikliklerden kaynaklandığından, bu eğitimler güvenli davranış geliştirilmesi açısından kritik önem taşımaktadır (Demir, 2018).

Tehlike ve risk bilinci eğitimi kapsamında çalışanlara; fiziksel, kimyasal, biyolojik, ergonomik ve psikososyal risk türleri hakkında bilgi verilir. Ayrıca bu risklerin hangi iş süreçlerinde ortaya çıkabileceği, nasıl kontrol altına alınabileceği ve hangi önlemlerin alınması gerektiği detaylı biçimde aktarılır. Eğitimde, risk değerlendirme basamakları (tehlike tanımlama, risk analizi, risk kontrolü vb.) örnek olaylar ve uygulamalarla desteklenerek anlatılır. Bu durum, eğitimin yalnızca teorik değil, aynı zamanda pratik beceriler kazandıran bir yönü olduğunu da ortaya koyar (Tetik, 2021).

T.C. Sosyal Güvenlik Kurumu'nun (2021) yayımladığı rehberlerde de belirtildiği üzere, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği kültürünü kazanabilmelerinde tehlike ve risk bilinci eğitimi büyük rol oynamaktadır. Bu eğitim, çalışanların riskli durumlar karşısında bilinçli kararlar almasını, kişisel koruyucu donanım kullanımına özen göstermesini ve iş yerindeki güvenlik kurallarına daha yüksek düzeyde uyum sağlamasını desteklemektedir.

Sonuç olarak, iş sağlığı ve güvenliği açısından sürdürülebilir bir önleme stratejisi oluşturulmasında, çalışanlara yönelik tehlike ve risk bilinci eğitimlerinin periyodik olarak verilmesi ve içeriklerinin güncel tutulması büyük önem taşımaktadır.

2.5.2 Acil durum ve ilk yardım eğitimi

İş yerlerinde meydana gelebilecek yangın, patlama, kimyasal sızıntı, elektrik çarpması veya doğal afet gibi acil durumlara karşı hazırlıklı olmak, çalışanların can güvenliğini doğrudan etkileyen kritik bir gerekliliktir. Bu nedenle, çalışanlara yönelik olarak verilen acil durum ve ilk yardım bilinci eğitimleri, iş sağlığı ve güvenliği kültürünün temel yapı taşları arasında yer almaktadır. Acil durumlarda hızlı ve doğru müdahale, yalnızca kazaların etkisini azaltmakla kalmaz; aynı zamanda olası can kayıplarını ve iş gücü kayıplarını da önlemeye yardımcı olur (Yıldız, 2019).

Bu tür eğitimlerde, çalışanlara öncelikle olası acil durum senaryoları anlatılır; ardından bu durumlara nasıl müdahale edilmesi gerektiği konusunda teorik ve pratik bilgiler sunulur. Örneğin yangın eğitimi kapsamında, yangın sınıfları, yangın söndürücü türleri, tahliye yolları, alarm sistemleri ve tahliye planı gibi konular yer alır. Deprem ve sel gibi doğal afetlerde ise panik kontrolü, toplanma alanı kullanımı ve bina tahliyesi üzerine uygulamalar yapılır (Erdoğan ve Kılıç, 2020).

İlk yardım eğitimi, acil müdahale zincirinin ilk halkasını oluşturur. Eğitim kapsamında; temel yaşam desteği (BLS), kanama kontrolü, şok müdahalesi, kırık ve çıkıkların sabitlenmesi, yanıkların ilk müdahalesi gibi konular işlenir. Özellikle okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler için bu eğitimler ayrı bir önem taşımaktadır çünkü acil müdahale edilmesi gereken bir durumda hem kendi güvenlikleri hem de sorumluluğundaki çocukların güvenliği söz konusudur (Yıldız, 2019).

Tüm bu eğitimler sayesinde çalışanların riskli durumlara yönelik farkındalıkları artmakta, tehlike anında daha hızlı ve doğru karar alma becerileri gelişmektedir. Bu yönüyle, acil durum ve ilk yardım bilinci eğitimi yalnızca mevzuat gerekliliği değil, aynı zamanda yaşamsal bir ihtiyaç olarak ele alınmalıdır.

2.5.3 Ergonomi eğitimi

Ergonomi, işin insana uyumlu hâle getirilmesini amaçlayan, multidisipliner bir bilim dalıdır. Bu kapsamda ergonomi eğitimi, çalışanların görevlerini daha güvenli, sağlıklı ve verimli bir şekilde yapabilmeleri amacıyla çalışma ortamının, ekipmanların ve iş süreçlerinin insan fizyolojisi ve psikolojisine uygun hâle getirilmesine odaklanır (Çelik, 2021). Özellikle tekrarlayan hareketlerin, uzun süreli ayakta ya da oturarak çalışmanın yaygın olduğu eğitim kurumları gibi alanlarda, ergonomi eğitimi öğreticilerin sağlığının korunması bakımından hayati öneme sahiptir.

Bu eğitimler sayesinde çalışanlar, yanlış duruş pozisyonları, ağır yük kaldırma teknikleri, bilgisayar ve masa başı çalışmalarında dikkat edilmesi gereken hususlar, uygun ışık ve ses düzeyleri gibi konularda bilinçlenirler. Böylece, kas-iskelet sistemi hastalıkları, bel-boyun rahatsızlıkları, göz yorgunluğu, varis gibi sağlık problemleri önlenebilir ya da en aza indirilebilir (Kaya ve Öner, 2022).

Ergonomi eğitimi yalnızca sağlık açısından değil, aynı zamanda iş performansı ve iş doyumunu açısından da önemlidir. Uygun ergonomik düzenlemeler yapılan iş yerlerinde hem verimlilik artışı hem de çalışan memnuniyetinde gözle görülür iyileşmeler olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının azalmasına da doğrudan katkı sunmaktadır (Çelik, 2021).

Sonuç olarak, ergonomi eğitiminin tüm çalışanlara düzenli aralıklarla verilmesi; iş ortamlarının bireylere uygun hâle getirilmesi ve uzun vadede sürdürülebilir iş sağlığı stratejilerinin oluşturulması açısından elzemdir.

2.5.4 Psiko-sosyal riskler ve stres yönetimi

Psiko-sosyal riskler, çalışanların iş yaşamında karşılaştığı stres, mobbing, iletişim sorunları, aşırı iş yükü, belirsiz görev tanımları ve örgütsel destek eksikliği gibi unsurlardan kaynaklanan tehlikeleri kapsar. Bu tür risklerin uzun süreli maruziyeti, bireyin ruhsal ve fiziksel sağlığını olumsuz etkileyerek iş performansında düşüşe, iş kazalarında artışa ve iş doyumunda azalmaya neden olabilir (Demirtaş, 2020). Özellikle eğitim ortamlarında görev yapan öğreticilerin, hem bireysel hem de çocuklarla kurdukları iletişim açısından bu tür risklerle başa çıkma becerilerine sahip olmaları oldukça önemlidir.

Psiko-sosyal riskler ve stres yönetimi eğitimi, çalışanların iş yerinde karşılaşabilecekleri bu tür tehditleri tanımaları ve etkili başa çıkma stratejileri geliştirmeleri amacıyla verilir. Eğitim içeriğinde; stresin fizyolojik ve psikolojik etkileri, stresle başa çıkma yolları, etkili iletişim ve empati, zaman yönetimi, iş-yaşam dengesi, kurum içi destek mekanizmaları gibi başlıklar yer alır (Aktaş, Demir ve Yılmaz, 2019). Ayrıca iş arkadaşlarıyla sağlıklı ilişkiler kurmanın, olumlu kurum ikliminin ve sosyal destek sistemlerinin önemine de dikkat çekilir.

İş yerinde sağlıklı psikolojik ortamın sağlanması, yalnızca bireysel refahı değil, aynı zamanda iş verimliliğini de doğrudan etkiler. Bu eğitimler sayesinde çalışanlar, stresli durumlarla daha yapıcı şekilde başa çıkabilir, psikolojik dayanıklılık geliştirebilir ve tükenmişlik sendromu gibi yaygın sorunların önüne geçebilir (Demirtaş, 2020).

Sonuç olarak, psiko-sosyal risklerin farkında olmak ve bu riskleri yönetebilecek bilgi ve becerilere sahip olmak, iş sağlığı ve güvenliği anlayışının ayrılmaz bir parçasıdır. Eğitimlerin kurumsal düzeyde planlanması, yalnızca bireysel değil, organizasyonel sağlığı da güçlendirecektir.

2.5.5 Kişisel koruyucu donanımların (KKD) kullanımı eğitimi

Kişisel koruyucu donanım (KKD) eğitimi, çalışanların işyerinde maruz kalabilecekleri tehlikeli durumlara karşı gerekli ekipmanları nasıl doğru ve etkili şekilde kullanmaları gerektiğini öğretmeyi amaçlar. Bu eğitim, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesinde hayati bir rol oynamaktadır. KKD'ler; baş, göz, kulak, solunum yolları, el, ayak ve vücut gibi vücudun çeşitli bölgelerini korumaya yönelik geliştirilen donanımlardır ve yalnızca doğru şekilde seçilip kullanıldığında işlevsel hale gelirler (T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 2020).

Eğitim kapsamında çalışanlara; KKD türleri, kullanım alanları, yasal yükümlülükler, KKD'nin doğru giyilip çıkarılması, temizlik ve bakım süreçleri gibi konularda uygulamalı bilgiler verilir. Yanlış kullanılan ya da bakımı ihmal edilen KKD'lerin koruyucu özelliğinin azaldığı veya tamamen ortadan kalktığı bilinmektedir. Bu nedenle KKD eğitimi sadece teorik değil, aynı zamanda uygulamalı olarak planlanmalıdır (Özkan, 2018).

Eğitimlerin düzenli ve iş pozisyonlarına özgü içeriklerle verilmesi, çalışanların tehlikelere karşı daha hazırlıklı olmasını sağlar. Ayrıca KKD

kullanımının sadece bir zorunluluk değil, aynı zamanda bireysel bir sorumluluk ve güvenlik bilinci meselesi olduğu vurgulanır. Çalışanların bilinç düzeyi yükseldikçe, ekipmanların doğru kullanımı da artmakta; bu da doğrudan iş kazası oranlarını düşürmektedir (T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 2020).

Sonuç olarak, KKD eğitimi, çalışan sağlığını korumanın yanı sıra iş yerinde güvenlik kültürünün yerleşmesi açısından da büyük önem taşır. Bu eğitimlerin sistematik şekilde uygulanması, işverenin yasal yükümlülüğünün ötesinde, çalışan refahına yapılan önemli bir yatırımdır.

2.5.6 İş Sağlığı ve güvenliği kanunları ve mevzuatı eğitimi

İş sağlığı ve güvenliği alanında yürürlükte olan mevzuatın çalışanlar tarafından doğru anlaşılması ve uygulanması, hem bireysel hakların korunması hem de iş yerinde hukuki yükümlülüklerin eksiksiz yerine getirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda verilen **yasal hak ve sorumluluklar eğitimi**, çalışanların 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu başta olmak üzere ilgili yönetmelik ve tebliğlerde yer alan düzenlemeler hakkında bilgi sahibi olmalarını amaçlar (Kaya, 2021).

Eğitim kapsamında çalışanlara; iş kazası ve meslek hastalığı durumlarında sahip oldukları haklar, işverene ve çalışana düşen yasal yükümlülükler, denetim mekanizmaları, İSG kurullarının işleyişi, bildirim yükümlülükleri, acil durum prosedürleri ve cezai müeyyideler hakkında bilgiler aktarılır. Ayrıca, iş yerinde alınması gereken önlemler ile mevzuata uygunluğun denetlenmesi konularında çalışanların bilinçlendirilmesi sağlanır (Gürbüz, 2017).

Bu eğitimler, yalnızca yasal metinlerin okunmasıyla sınırlı kalmamalı; örnek olaylar, yargı kararları ve güncel uygulamalarla desteklenerek anlaşılır hâle getirilmelidir. Böylelikle çalışanlar, haklarını ve sorumluluklarını yalnızca teorik olarak değil, aynı zamanda pratik yaşamda nasıl uygulayacaklarını da öğrenmiş olurlar (Kaya, 2021).

İSG kültürünün yerleşmesinde çalışanların mevzuat bilgisine sahip olması, örgütsel sorumluluk bilincini geliştirir ve iş yerindeki düzenin korunmasına katkı sağlar. Dolayısıyla yasal hak ve sorumluluklar eğitimi, güvenli bir çalışma ortamının vazgeçilmez bir parçası hâline gelmektedir.

2.6 Ergonomi

Ergonomi, birey ile çalışma ortamı arasındaki fiziksel ve zihinsel etkileşimi esas alan bir disiplindir. Bu yaklaşımın temel amacı, işin insana uygun hâle getirilmesiyle çalışan sağlığının korunması ve verimliliğin artırılmasıdır. Çalışma alanlarının, araçların ve iş süreçlerinin insanın anatomik, fizyolojik ve bilişsel özelliklerine göre düzenlenmesi, ergonomik bir ortamın sağlanmasında belirleyici unsurdur (Güler, 2017).

İş sağlığı ve güvenliği uygulamaları kapsamında ergonomi, sadece çalışan konforunu artırmakla kalmaz, aynı zamanda kas-iskelet sistemi hastalıklarının önlenmesine de katkı sağlar. Uygun olmayan duruş pozisyonları, tekrarlayıcı hareketler, yetersiz aydınlatma ya da uygunsuz masa-sandalye düzenleri gibi faktörler uzun vadede sağlık sorunlarına yol açabilmektedir. Bu tür risklerin önüne geçilebilmesi için ergonomik ilkelerin işyeri tasarımında dikkate alınması gerekmektedir (Çetin ve Yıldırım, 2020).

Ayrıca, ergonomik müdahaleler yalnızca fiziksel riskleri değil, aynı zamanda zihinsel yorgunluk ve stres düzeylerini de azaltarak çalışan memnuniyetini ve performansını yükseltmektedir. Bu yönüyle ergonomi, iş sağlığı ve güvenliği kültürünün ayrılmaz bir parçası olarak değerlendirilmelidir.

2.6.1 Ergonominin tanımı ve kapsamı

Ergonomi kavramı, kökenini Yunanca “ergon” (iş) ve “nomos” (kural/yasa) sözcüklerinden almakta olup, en genel anlamıyla insan ile iş ortamı arasındaki uyumun sağlanmasını hedefleyen disiplinler arası bir alandır. Ergonominin temel amacı, çalışma ortamlarını bireylerin anatomik, fizyolojik ve psikolojik özelliklerine uygun şekilde düzenleyerek hem sağlığı korumak hem de iş verimliliğini artırmaktır (Arıkan, 2019).

Bu bağlamda ergonomi, sadece mobilya ve araç-gereç tasarımını değil; aynı zamanda çalışma süreçlerinin yapılandırılmasını, iş istasyonlarının düzenini, görev dağılımını ve hatta mola sürelerinin planlamasını da kapsamaktadır. Ergonomik düzenlemeler sayesinde, çalışanların kas-iskelet sistemi rahatsızlıkları gibi meslek hastalıklarının önlenmesi mümkün hâle gelirken, iş kazalarının da azaltılması sağlanmaktadır (Özdemir, 2018).

Ayrıca, ergonomi yalnızca fiziksel çevreyle sınırlı kalmaz; bilişsel ergonomi aracılığıyla bilgi yükünün dengelenmesi, dikkat dağınıklığının azaltılması ve zihinsel performansın desteklenmesi gibi yönleri de içine alır. Bu çok yönlü yaklaşım, ergonominin hem iş sağlığı hem de çalışan memnuniyeti açısından kritik bir yere sahip olduğunu göstermektedir.

2.6.2 Ergonominin iş sağlığı ve güvenliği açısından önemi

Ergonomik uygulamalar, özellikle kas-iskelet sistemi rahatsızlıklarının önlenmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Çalışanların uzun süre ergonomik olmayan duruşlarda görev yapması ya da uygun olmayan çalışma ortamlarında bulunması, iş kazaları ile meslek hastalıklarına yakalanma olasılığını artırmaktadır. (Kayavd., 2021) İşyerinde ergonominin iyileştirilmesi, hem çalışanların sağlık düzeyini yükseltir hem de iş gücü kayıplarını azaltır (Duman, 2020).

2.6.3 Ergonomik uygulama alanları

Ergonomi uygulamaları, çalışma ortamının fiziksel düzenlemelerinden, iş yükünün psikolojik olarak dengelenmesine kadar geniş bir yelpazeyi kapsar. Bunlar arasında doğru oturma düzeni, uygun aydınlatma, titreşim ve gürültü kontrolü, iş ekipmanlarının tasarımı ve iş süreçlerinin optimize edilmesi yer alır (Korkmaz, 2019). Ayrıca, işyerinde düzenli molalar verilmesi ve çalışma sürelerinin ergonomik olarak planlanması da önemli uygulamalardır (Şahin, 2021).

2.6.4 Ergonominin uygulanmasında dikkat edilmesi gerekenler

Ergonomik düzenlemelerde çalışanların bireysel farklılıkları göz önünde bulundurulmalıdır. Yaş, cinsiyet, fiziksel kondisyon gibi faktörler ergonomik çözümlerin belirlenmesinde rol oynar (Demir, 2018). Eğitim ve farkındalık çalışmaları ile çalışanların ergonomi konusundaki bilgisi artırılmalıdır (T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 2021). Bu sayede, ergonomik risklerin azaltılması ve çalışma ortamının iyileştirilmesi mümkün olmaktadır (Yılmaz, 2019).

2.7 Psiko-sosyal İş Sağlığı ve Güvenliği

Psiko-sosyal İş Sağlığı ve Güvenliği Kavramı Psiko-sosyal iş sağlığı ve güvenliği, çalışanların psikolojik ve sosyal koşullarının işyerindeki sağlık ve güvenlik üzerinde etkisini inceleyen alan olarak tanımlanır (Demir ve Yıldız, 2021).

Bu kapsamda, iş stresi, iş yükü, iş güvencesi, çalışma ortamındaki sosyal ilişkiler gibi faktörler ele alınır (Çelik, 2019).

2.7.1 Psiko-sosyal risk faktörleri

Psiko-sosyal riskler, çalışanların zihinsel ve duygusal durumlarını olumsuz etkileyen unsurlardır. Aşırı iş yükü, uzun çalışma saatleri, düşük kontrol ve destek eksikliği bu riskler arasında yer alır (Kaya, 2020). Bu riskler, tükenmişlik sendromu, anksiyete ve depresyon gibi psikolojik sorunlara yol açabilir (Özkan ve Akbaş, 2018).

2.7.2 Psiko-sosyal iş sağlığı ve güvenliğinin önemi

Psiko-sosyal iş sağlığı ve güvenliği, çalışanların genel sağlığını korumanın yanı sıra iş verimliliği ve motivasyonunu artırmak için önemlidir (Yılmaz ve Demir, 2022). Uygun psiko-sosyal düzenlemeler, işyerinde olumlu bir çalışma ortamı oluşturarak iş kazalarını ve meslek hastalıklarını azaltır (Çelik, 2019).

2.7.3 Psiko-sosyal risklerin yönetimi ve önleme yöntemleri

Psiko-sosyal risklerin azaltılmasında; iş yerinde açık iletişim kanallarının kurulması, çalışanlara yönelik bilinçlendirici eğitimlerin sunulması ve kurumsal sosyal destek sistemlerinin geliştirilmesi belirleyici bir rol oynamaktadır (Kaya, 2020). İşyerinde stres yönetimi programları, iş yükünün dengelenmesi ve çalışanların karar süreçlerine katılımının artırılması da koruyucu önlemler arasında sayılmaktadır (Demir ve Yıldız, 2021).

2.8 İş Sağlığı ve Güvenliğinin Ekonomik Yararları

İş sağlığı ve güvenliği (İSG) uygulamaları, sadece çalışanların fiziksel ve ruhsal sağlığını korumakla kalmaz, aynı zamanda işletmelerin ekonomik açıdan da önemli kazanımlar elde etmesini sağlar. İş kazaları ile meslek hastalıklarının önlenmesi; üretkenliğin yükselmesi, çalışan devamsızlıklarının azalması ve işletme sürekliliğinin sağlanması gibi pek çok olumlu sonucu beraberinde getirerek kurumsal verimliliği ve ekonomik performansı doğrudan etkilemektedir.

2.8.1 İş kazalarının ve meslek hastalıklarının azaltılması

İş kazaları ve meslek hastalıkları, işletmeler için yüksek maliyetlere neden olan temel unsurlardır. Bu durum, sadece çalışanların sağlık kayıplarına yol açmakla kalmaz, aynı zamanda üretimin aksamasına, iş gücü kaybına ve tazminat ödemelerine sebep olur (Demirtaş, 2019). İSG uygulamaları, bu olumsuzlukları önlemeye yönelik sistematik çalışmalar içerir. Yıldırım ve Kaya (2020), etkin iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin iş kazalarını önemli ölçüde azalttığını ve böylece işletmelerin doğrudan maddi kayıplarını minimize ettiğini belirtmiştir. Ayrıca, çalışanların güvenliğinin sağlanması, iş ortamındaki risklerin kontrol altına alınması, ekonomik sürdürülebilirliği güçlendiren temel unsurlar olarak öne çıkar.

2.8.2 İş verimliliğinin artırılması

Pek çok araştırma, çalışanların sağlıklı ve güvenli koşullarda görev yapmalarının iş verimliliklerini olumlu yönde etkilediğini ortaya koymuştur (Özsoy ve Aydın, 2021). Sağlıklı çalışanlar, iş yerindeki motivasyon ve bağlılık düzeylerini yükselterek üretkenliği olumlu yönde etkiler. İş ortamında ortaya çıkan tehlikelerin azaltılması, çalışanların kendilerini daha güvende hissetmelerine yol açar. Bu durum, hem hata olasılığının azalmasına hem de iş süreçlerinin daha verimli ilerlemesine katkı sağlar. Aktaş (2018), Uzun yıllarda uzun vadelerde rekabet gücünü devamlı, süreğen halde kılmak isteyen işyerleri açısından, iş sağlığı ve güvenliğine yatırım yapmak stratejik bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu tür yatırımlar yalnızca üretim kapasitesinin artmasına değil, aynı zamanda çalışan memnuniyetinin yükselmesine ve kurumsal itibarın güçlenmesine de doğrudan katkı sağlamaktadır.

2.8.3 İş gücü devamsızlığının ve işten ayrılmaların azalması

İş yerinde meydana gelen kazalar veya sağlık problemleri, çalışanların işe gelmemelerine ve bazen işten ayrılmalarına sebep olabilir (Çetin ve Arslan, 2022). Böyle durumların oluyor olması, meydana gelmesi, işyerleri için bir iş gücü kaybı haline gelmektedir. Sürekli değişen personel, iş akışında kesintilere ve eğitim maliyetlerinde artışa yol açar. İyi yapılandırılmış bir İSG sistemi, çalışanların iş yerinde güvende hissetmelerini sağlayarak devamsızlık oranlarını düşürür. Ayrıca, işten ayrılmaların azalması, işletmenin insan kaynakları yönetimini kolaylaştırır ve dolayısıyla işletme maliyetlerinin azalmasına katkı sağlar (Yıldırım ve Kaya, 2020).

2.8.4 Sigorta ve tazminat maliyetlerinin düşürülmesi

İş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesi, sigorta primleri ve tazminat maliyetlerinde doğrudan düşüşe neden olur. Demirtaş (2019), sigorta giderlerinin ve iş gücü kayıplarının azaltılmasının işletmeler için büyük bir finansal avantaj olduğunu belirtmektedir. İş sağlığı ve güvenliği konusunda yeterince yatırım yapmayan işletmeler, kazalar sonucunda yüksek sigorta primleri ödemek zorunda kalabilirler. Oysa iyi yönetilen bir İSG programı, bu tür maliyetleri azaltır ve işletmenin finansal kaynaklarının daha verimli kullanılmasını sağlar (Özsoy ve Aydın, 2021). Ayrıca, tazminat davaları ve yasal işlemlerden kaynaklanan dolaylı maliyetler de azalmış olur.

2.8.5 İş sağlığı ve güvenliği yatırımlarının uzun vadeli getirileri

İSG yatırımları ilk bakışta ek maliyet gibi görünse de, bu harcamalar işletmeler için uzun vadede önemli kazançlar sağlar (Aktaş, 2018). İş yerinde alınan güvenlik önlemleri, hem doğrudan hem de dolaylı maliyetlerin düşmesini sağlar. Örnek verecek olursak iş kazalarının minimuma indirilmiş olursa hem iş gücü kaybı önlenmiş hem de üretim devamlılığı sağlanmış olur. Çetin ve Arslan (2022), bu tür yatırımların işyerinde sağlanan güvenliğin yanı sıra işletmenin itibarına da olumlu katkı yaptığını ifade etmektedir. Çalışanlara sağlanan sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamı, kuruma duyulan bağlılığı artırmakta; bu durum da işletmenin sektördeki rekabet avantajını pekiştirmektedir. Bu nedenle, iş sağlığı ve güvenliğine yapılan yatırımlar yalnızca yasal bir gereklilik değil, aynı zamanda ekonomik açıdan stratejik bir tercih olarak değerlendirilmelidir.

2.8.6 İş sağlığı ve güvenliği ile toplumsal ekonomik katkılar

İş sağlığı ve güvenliği sadece işletme düzeyinde değil, toplumsal açıdan da ekonomik faydalar sağlar. Sağlıklı çalışanlar, daha az iş gücü kaybı yaşadığı için toplumun genel refah seviyesi yükselir. İş kazalarının minimize edilmesiyle sağlık sistemi üzerindeki gider yükü azalır. Bu da kamu kaynaklarının daha etkin kullanılmasına imkan verir (Yıldırım ve Kaya, 2020). Böylece, iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının yaygınlaştırılması, hem mikro hem de makro ekonomik düzeyde sürdürülebilir kalkınmaya katkı sunar.

2.9 4-6 Yaş Kur'an kursları için iş sağlığı ve güvenliğinin önemi

Erken çocukluk evresi, bireyin fiziksel, bilişsel ve duygusal gelişiminin en yoğun ve hızlı şekilde gerçekleştiği kritik bir dönem olarak kabul edilmektedir. Bu yaş grubuyla çalışan eğitimciler, yalnızca pedagojik sorumluluk taşımakla kalmaz, aynı zamanda çocukların fiziksel güvenliğini sağlamaktan da sorumludurlar. 4-6 yaş Kur'an kurslarında hizmet veren öğretmenlerin karşılaştığı iş sağlığı ve güvenliği (İSG) riskleri, hem kendi sağlıkları hem de çocukların güvenliği açısından büyük önem taşımaktadır.

2.9.1 Fiziksel risklere karşı korunma

4-6 yaş grubundaki çocuklar, motor becerileri henüz tam gelişmediği için düşme, çarpma ve yaralanma gibi kazalara karşı daha hassastır. Bu nedenle eğitim ortamlarının ergonomik, güvenli ve çocukların gelişim düzeyine uygun biçimde tasarlanması gerekmektedir. Kurs ortamında bulunan masa, sandalye, oyuncak ve diğer donanımların çocuk ergonomisine uygun olmaması hem çocuklar hem de öğretmenler için fiziksel riskler oluşturabilir (Yıldız ve Altun, 2021). Ayrıca, uzun süreli ayakta durma, çocukları taşımak gibi eylemler öğretmenlerin kas-iskelet sistemini zorlayabilir.

2.9.2 Psikososyal risklerin yönetimi

4-6 yaş çocukları ile sürekli etkileşim içinde olan öğretmenler, duygusal açıdan da yüksek düzeyde dikkat ve sabır gerektiren bir iş yapmaktadır. Yoğun dikkat gereksinimi, sabit çalışma saatleri ve fiziksel yorgunluk gibi etkenler zamanla psikolojik tükenmişliğe yol açabilir (Köroğlu ve Akın, 2022). Bu durum sadece çalışan sağlığını değil, eğitimin kalitesini ve çocuklarla kurulan iletişimi de olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle öğretmenlerin psikososyal destek alabilecekleri sistemlerin kurulması önemlidir.

2.9.3 Hijyen ve enfeksiyon kontrolü

Erken yaş grubundaki çocuklar, bağışıklık sistemlerinin tam gelişmemiş olması nedeniyle enfeksiyon hastalıklarına karşı daha hassas bir yapı sergiler. Bu durum, hem çocuklar hem de öğretmenler açısından ciddi sağlık riskleri oluşturur. Bu nedenle kurs ortamlarında temizlik ve hijyen kurallarına azami özen gösterilmeli; el

yıkama alışkanlığı, oyuncakların düzenli dezenfekte edilmesi ve sınıf havasının düzenli olarak yenilenmesi gibi uygulamalar İSG'nin bir parçası olarak değerlendirilmelidir (Demirtaş, 2020). Ayrıca, COVID-19 gibi pandemik hastalıkların da bu tür ortamlarda hızla yayılabileceği göz önüne alınarak önleyici sağlık tedbirleri alınmalıdır.

2.9.4 Acil durumlara hazırlık

Yangın, deprem gibi afet durumlarında hızlı ve güvenli tahliye planlarının hazırlanması ve bu planların düzenli olarak tatbikatlarla uygulanması, 4-6 yaş grubu çocukların güvenliği için hayati öneme sahiptir. Özellikle bu yaş grubunun karmaşık yönlendirmeleri anlamakta zorlanabileceği dikkate alınarak, öğretmenlerin afet eğitimi alması ve çocuklara yaşa uygun şekilde bu eğitimlerin verilmesi gerekir (Güney, 2021). Özellikle küçük yaş gruplarıyla çalışan öğretmenler açısından, temel ilk yardım bilgisine sahip olmak, eğitim ortamının güvenliği açısından vazgeçilmez bir yeterlilik olarak değerlendirilmelidir.

2.9.5 İSG Kültürünün yerleşmesi

Kur'an kurslarında görev yapan öğretmenler, çocuklara sadece dini bilgi kazandırmakla kalmayıp aynı zamanda toplumsal değerlerin temelini de atmaktadır. Bu nedenle, çocukların erken yaşlardan itibaren güvenli ve sağlıklı ortamlarda yetişmeleri, ileriki yaşantılarında iş sağlığı ve güvenliği kültürünü benimsemeleri açısından önemli bir zemin hazırlar. Öğretmenlerin bu bilinçle hareket etmesi ve çocuklara örnek olması, İSG kültürünün toplumun tüm katmanlarına yayılmasına katkı sağlar (Kılıç ve Özdemir, 2022).

2.10 4-6 Yaş kur'an kurslarında çalışma koşulları

4-6 yaş Kur'an kursları, erken çocukluk eğitimiyle dini eğitimi bir arada sunan özel eğitim alanlarıdır. Bu kurumlarda çalışan öğretmenlerin çalışma koşulları, hem fiziksel hem psikososyal açıdan özenle düzenlenmelidir. Bu koşullar, yalnızca çalışan sağlığı açısından değil, aynı zamanda eğitimin niteliği ve çocukların güvenliği bakımından da belirleyici rol oynamaktadır.

2.10.1 Fiziksel ortam koşulları

Kur'an kurslarında öğreticilerin görev yaptığı sınıfların fiziksel yapısı, havalandırma, aydınlatma, ısıtma ve temizlik açısından yeterli düzeyde olmalıdır. Bu yaş grubuna yönelik faaliyetler gereği, kurs ortamında hareket özgürlüğü sağlayan düzenlemelere ihtiyaç vardır. Ayrıca çocuklara yönelik materyallerin öğretici için erişilebilir biçimde organize edilmesi de fiziksel ergonomi açısından önemlidir (Güner ve Şahin, 2021). Uygun olmayan fiziksel koşullar, çalışanlarda baş ağrısı, bel-boyun ağrısı gibi mesleki rahatsızlıklara neden olabilmektedir.

2.10.2 İş Yüğü ve görev dağılımı

Öğreticiler, sadece eğitim faaliyetlerini yürütmekle kalmayıp, temizlik, düzenleme ve çocukların günlük ihtiyaçlarına yardımcı olma gibi görevleri de üstlenmektedir. Bu durum iş yükünün artmasına ve zaman yönetiminde zorluklara neden olabilmektedir (Akçay, 2020). Görev tanımlarının net olmaması, özellikle küçük Kur'an kurslarında sık karşılaşılan bir durumdur. Bu da öğreticilerde tükenmişlik hissini artırmakta, verimi düşürmektedir.

2.10.3 Mesleki eğitim ve hizmet içi destek

4-6 yaş Kur'an kurslarında görev yapan personelin, hem dini eğitim hem de çocuk gelişimi konusunda yeterli eğitim alması önemlidir. Ancak bu alanda çalışan bazı öğreticilerin yalnızca ilahiyat temelli bir eğitimle göreve başladığı, pedagojik formasyon veya erken çocukluk eğitimi konusunda eksiklikler yaşayabildiği bilinmektedir. Ayrıca hizmet içi eğitimlerin sıklığı ve içeriği de öğreticiler tarafından yeterli bulunmamaktadır (Kaya ve Aydın, 2022). Bu durum hem çocuk gelişimi hem de iş güvenliği açısından riskli bir durum yaratabilir.

2.10.4 Psikososyal ortam

Çocukların sağlıklı duygusal gelişimlerine katkıda bulunabilen öğreticiler, bu rolü etkili ve sürdürülebilir bir biçimde yerine getirebilmek için kendi psikolojik iyi oluşlarını da gözetmekle yükümlüdür. Uzun süreli dikkat gerektiren işler, zamanla zihinsel yorgunluğa ve strese neden olabilir. Ayrıca Kur'an kurslarında görev yapan öğreticilerin büyük çoğunluğunu kadınlar oluşturduğu için, iş-aile dengesi de önemli bir konu olarak ortaya çıkmaktadır (Yalçın ve Korkmaz, 2023). Destekleyici yönetim

yaklaşımları ile sistemli mesleki rehberlik hizmetleri, öğreticilerin karşılaştıkları psikolojik yükün hafifletilmesinde önemli bir rol oynayabilir.

2.10.5 İSG Açısından değerlendirme

İş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin ihmal edildiği çalışma ortamlarında yürütülen faaliyetler, yalnızca çalışanların fiziksel ve ruhsal sağlığını değil, aynı zamanda sunulan hizmetin niteliğini de olumsuz yönde etkileyebilir. Özellikle yangın çıkışlarının düzenlenmesi, çocuk güvenliği açısından kapı ve pencerelerin korumalı olması, ilk yardım çantalarının erişilebilir bir yerde bulunması gibi temel İSG kriterleri çoğu kurumda eksik olabilmektedir. Ayrıca İSG kurallarına dair düzenli bilgilendirme yapılmaması, farkındalığın düşük kalmasına neden olmaktadır (Demirtaş, 2020).

2.11 İş Sağlığı ve Güvenliği Riskleri

İş sağlığı ve güvenliği kapsamında çalışanların sağlığını tehdit eden riskler; fiziksel, kimyasal, biyolojik, ergonomik ve psiko-sosyal olmak üzere çeşitli kategoriler altında toplanmaktadır. Bu risklerin belirlenmesi, değerlendirilmesi ve kontrol altına alınması, çalışanların güvenliğini sağlamanın yanı sıra iş verimliliğini ve sürdürülebilirliği artırmak açısından da kritik öneme sahiptir (Karatay ve Altıntaş, 2020).

2.11.1 Fiziksel riskler

Fiziksel riskler; gürültü, titreşim, yetersiz aydınlatma, uygunsuz sıcaklık koşulları, nem ve radyasyon gibi çevresel unsurları kapsar. Uzun süre yüksek sese maruz kalan çalışanlarda işitme kaybı gibi mesleki rahatsızlıklar gelişebilirken, yetersiz aydınlatma ise göz yorgunluğu ve kazalara neden olabilir (Ergün ve Demirtaş, 2019). Özellikle eğitim kurumlarında, öğrencilerle sürekli etkileşim hâlinde olan öğretmenlerin, fiziksel çevre koşullarının uygunluğu büyük önem taşımaktadır.

2.11.2 Kimyasal riskler

Kimyasal riskler; temizlik malzemeleri, dezenfektanlar, spreyler ve boya gibi maddelerin solunması ya da ciltle teması sonucu çalışanlarda zehirlenme, cilt hastalıkları ya da solunum problemlerine yol açabilir. Özellikle sık ve yoğun temizlik

yapılan kapalı alanlarda havalandırmanın yetersiz olması bu riskleri artırmaktadır (Talas ve Yıldız, 2021).

2.11.3 Biyolojik riskler

Biyolojik riskler; virüsler, bakteriler, mantarlar, parazitler gibi mikroorganizmalarla temas sonucu oluşur. Okul öncesi kurumlar ve Kur'an kurslarında çocuklarla yakın temas hâlinde çalışan bireyler, grip, nezle, bronşit gibi bulaşıcı hastalıklara karşı daha hassastır. Pandemi süreci, bu tür risklerin önemini daha görünür kılmış ve hijyen kurallarının titizlikle uygulanmasını zorunlu kılmıştır (Özçelik ve Altınok, 2022).

2.11.4 Ergonomik riskler

Çalışma ortamında masa, sandalye ve çalışma yüzeylerinin uygun yükseklikte olmaması, uzun süre ayakta kalma veya eğilerek yapılan işler gibi nedenlerle ortaya çıkan kas-iskelet sistemi rahatsızlıkları ergonomik riskler kapsamında değerlendirilir. Özellikle çocuklarla çalışan personelin, sürekli oturup kalkma, eğilme, çocukları kaldırma gibi fiziksel faaliyetleri nedeniyle bel, boyun ve diz ağrıları yaşaması oldukça yaygındır (Yıldız ve Arslan, 2020).

2.11.5 Psiko-sosyal riskler

İşin yoğunluğu, iletişim sorunları, mobbing, iş-aile çatışması gibi unsurlar psiko-sosyal riskleri oluşturur. Psikososyal riskler, çalışanlarda stres, tükenmişlik ve depresyon gibi ciddi ruhsal sorunlara zemin hazırlayabilir. 4-6 yaş Kur'an kursu öğreticilerinin büyük çoğunluğunun kadınlardan oluşması, bu risklerin özellikle iş-yaşam dengesi açısından daha görünür ve derinlemesine hissedilmesine neden olabilmektedir (Koç ve Bilge, 2019).

2.11.6 Risklerin belirlenmesi ve önlenmesi

İSG risklerinin etkili biçimde yönetilebilmesi için, sistematik bir risk değerlendirmesi yapılması şarttır. Bu değerlendirme sonucunda tehlikelerin kaynağında yok edilmesi, mümkün değilse teknik ve organizasyonel önlemlerle etkisinin azaltılması hedeflenmelidir. Risk değerlendirmesi süreci, aynı zamanda çalışanların farkındalığını artırarak güvenlik kültürünün gelişmesini de sağlar (Çelik ve Gül, 2018).

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın desenine, evren ve örnekleme, veri toplama araçlarına ve veri toplama sürecine ilişkin ayrıntılı bilgiler sunulmuştur. Araştırma, **tanımlayıcı** ve **kesitsel** nitelikte olup, belirli bir zaman diliminde toplanan veriler üzerinden mevcut durumu ortaya koymayı hedeflemiştir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2021). Bu yaklaşım, özellikle öğretmenlerin mevcut farkındalık düzeyini anlamada etkili bir yöntem olarak değerlendirilmiştir.

3.1. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Bu araştırmanın evrenini, **Düzce ili** ve ilçe sınırları içerisinde hizmet veren, **Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı 4-6 yaş Kur'an kurslarında görev yapan öğretmenler** oluşturmaktadır. Bu grup, çocukların gelişimsel ihtiyaçlarını karşılamakla yükümlü olmalarının yanı sıra, çocuklara sağlıklı ve güvenli bir öğrenme ortamı sunma sorumluluğunu da taşımaktadır. Dolayısıyla, öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki bilgi ve farkındalık düzeylerinin incelenmesi hem bireysel hem de toplumsal düzeyde önem taşımaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise, bu evrenden rastgele seçilen ve **anket uygulamasına gönüllü olarak katılım sağlayan öğretmenler** oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır; bu yöntem, araştırmaya ulaşılabilirlik ve uygulama açısından pratiklik sağlamıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2022). Katılımcılar, yaş, cinsiyet, mesleki deneyim, hizmet içi eğitim alma durumu gibi değişkenler açısından çeşitlilik göstermektedir. Bu durum, elde edilen verilerin genellenebilirliğini ve güvenilirliğini artırmıştır.

Katılımcıları belirlerken “Popülasyonu belirli olan” formülünü kullanıldı. Kurum içerisinde 4-6 grubunda görev yapan 144 adet öğretici vardır. Bu sayı verisi eşliğinde hesaplanmıştır.

$$n = \frac{N \cdot Z^2 \cdot p \cdot q}{(N - 1) \cdot e^2 + Z^2 \cdot p \cdot q}$$

Formülde Kullanılan Değişkenler:

n= Görekli örneklem büyüklüğü

N=Evren büyüklüğü(Toplam öğreticisi sayısı)

Z=Güven aralığına göre Z değeri (Genellikle %95 güven aralığı için 1.96 kullanılır)

P=Olayın gerçekleşme olasılığı(Eğer bilinmiyorsa en kötü senaryo olan 0.5 kullanılır)

q= Olayın gerçekleşmeme olasılığı (q=1-p)

e= Kabul edilebilir hata payı (Genellikle 0.05 veya 0.03) alınır

$$n = \frac{144 \cdot 1,96^2 \cdot 0,5 \cdot 0,5}{(144 - 1) \cdot 0,05^2 + 1,96^2 \cdot 0,5 \cdot 0,5}$$

$$n = \frac{144 \cdot 3,8416 \cdot 0,25}{143 \cdot 0,0025 + 3,8416 \cdot 0,25}$$

$$n = \frac{138,24}{1,3179}$$

n= 104,86

Yaklaşık olarak hesaplandığında anket için popülasyon sayısı 144 kişilik bir evrende 105 kişiye anket yapılması gerektiği tespit edilmiştir.

3.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla, tarafımdan geliştirilen ve alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda şekillendirilen yapılandırılmış bir anket formu kullanılmıştır. Anket formu, hem nicel hem de nitel veriler içeren sorulardan oluşmaktadır. Bu yönüyle araştırma, **karma yöntem** özellikleri göstermektedir. Anketin hazırlanmasında iş sağlığı ve güvenliği konusundaki literatürden faydalanılmış ve özellikle eğitim kurumlarında karşılaşılan İSG riskleri göz önünde bulundurulmuştur (Çelik ve Kıyak, 2022).

Anket formunda, katılımcıların **demografik bilgilerine, iş sağlığı ve güvenliği farkındalık düzeylerine, risk algılarına, hizmet içi eğitim alma durumlarına ve mesleki deneyimlerine** yönelik bölümler yer almaktadır. Ayrıca,

son bölümde yer alan **açık uçlu sorular** sayesinde, öğretmenlerin kişisel deneyim ve önerileri de analiz edilmiştir. Böylece araştırmanın yalnızca sayısal değil, aynı zamanda anlam derinliği taşıyan yönleri de ortaya konulmuştur.

Anketin güvenilirliği ve geçerliği, ön test uygulaması ile sınanmıştır. Elde edilen geri bildirimler doğrultusunda sorular sadeleştirilmiş ve amaca uygun hâle getirilmiştir. Bu düzenlemeler sonucunda, anketin katılımcılar tarafından anlaşılabilirliği ve uygulanabilirliği artırılmıştır. Anketin uygulama aracı olarak, internet tabanlı bir form sistemi kullanılmış ve öğretmenlerin erişimini kolaylaştırmak amacıyla dijital ortamdaki paylaşım yapılmıştır.

3.3. Veri Toplama Süreci

Veri toplama süreci, etik ilkelere uygun biçimde, gönüllülük esasına dayalı olarak yürütülmüştür. Araştırmaya katılan öğretmenlere, çalışmanın amacı, kapsamı ve gizlilik ilkeleri hakkında ön bilgilendirme yapılmış; ardından bilgilendirilmiş onam **formları** alınarak süreç başlatılmıştır. Katılımcıların kişisel bilgileri gizli tutulmuş ve elde edilen veriler yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılmıştır. Bu bağlamda araştırma, **etik kurul onayı** alındıktan sonra yürütülmüş ve tüm aşamalarda araştırma etiğine uygun davranılmıştır.

Veriler, 2025 yılı bahar döneminde yaklaşık 4 hafta süren bir uygulama sürecinde toplanmıştır. Anket formu, internet aracılığıyla hem mobil cihazlar hem de bilgisayar üzerinden erişilebilecek şekilde tasarlanmış ve Düzce ili genelindeki tüm ilçe müftülüklerine ulaştırılarak öğretmenlere duyurulmuştur. Katılımcıların büyük kısmı, anketi bireysel olarak doldurmuştur. Böylece, dış etkenlerin etkisi en aza indirgenmiş ve öznel yanıtların doğruluğu korunmuştur.

Toplanan veriler SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 27.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Frekans, yüzde dağılımları ve çapraz tablolar kullanılarak betimleyici istatistikler elde edilmiştir. İlgili değişkenler arasındaki farkların belirlenmesinde ise bağımsız gruplar için t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gibi parametrik testler uygulanmıştır. Ayrıca açık uçlu sorulardan elde edilen veriler, MAXQDA 24 Programıyla içerik analizi yapılmış, temalaştırılmış ve yorumlanmıştır. Böylece, hem nicel hem de nitel verilerin bütüncül bir şekilde değerlendirilmesi sağlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2022).

4. BULGULAR

Bu bölümde, araştırma kapsamında elde edilen nicel verilere dayalı bulgular yer almaktadır. Veriler, 4-6 yaş Kur'an kurslarında görev yapan öğretmenlere uygulanan "İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalığı Anketi" aracılığıyla toplanmıştır. Katılımcıların demografik özellikleri ile iş sağlığı ve güvenliği farkındalık düzeylerine ilişkin istatistiksel analizler sunulmuş; anlamlı farklılıklar tespit edilen değişkenler üzerinde ayrıntılı değerlendirmelere yer verilmiştir. Betimsel istatistiklerin yanı sıra, bağımsız örneklem t-testleri ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gibi uygun analiz yöntemleri kullanılarak değişkenler arasındaki ilişkiler irdelenmiştir. Bu bulgular, araştırmanın temel amacına yönelik çıkarımların yapılmasını sağlamış ve sonraki bölümde sunulan tartışmalar için bilimsel bir temel oluşturmuştur.

4.1 Araştırma Sorularının Temel Sorusu

S₁: 4-6 yaş Kur'an Kursu öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki farkındalık düzeyleri nasıldır?

4.2 Araştırma Sorularının Alt Soruları

S₁₁ (Yaş Değişkeni):

4-6 yaş Kur'an kurslarında görev yapan öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği farkındalık düzeyleri yaşa göre anlamlı biçimde farklılık göstermekte midir?

S₁₂ (Eğitim Düzeyi):

Öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği farkındalık düzeyleri, eğitim düzeyine göre değişmekte midir?

S₁₃ (Mesleki Deneyim):

İş sağlığı ve güvenliği farkındalık düzeyleri, öğretmenlerin mesleki deneyimlerine göre farklılık göstermekte midir?

S₁₄ (İSG Eğitimi):

İş sağlığı ve güvenliği farkındalık düzeyleri, İSG eğitimi alıp almama durumuna göre farklılık göstermekte midir?

4.3 Verilerin Analizi

Anket kapsamında elde edilen veriler, ilgili sorulara verilen yanıtlar doğrultusunda beş temel kategori altında sınıflandırılmış ve her bir kategori, frekans ve yüzde oranları dikkate alınarak betimsel istatistikler aracılığıyla analiz edilmiştir. İş Güvenliği farkındalığının, cinsiyet, yaş, eğitim seviyesi, mesleki tecrübe ve isg eğitimi alıp almama ile farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir.

Dışlanma Kriterleri Bulunmamaktadır.

Elde edilen veriler, IBM SPSS Statistics 27.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sürecinde:

Tanımlayıcı istatistikler (ortalama, standart sapma, min–maks değerleri)

Bağımsız örneklem t-testi (ör. İSG eğitimi alan ve almayan gruplar arası fark)

Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) (yaş, deneyim, eğitim düzeyine göre fark)

Etki büyüklüğü analizi (Cohen's d).

4.3 Demografik bulgular

Bu bölüm içeriğinde, Düzce İl ve ilçe Müftülüklerine bağlı kuran kurslarında görev yapan 4-6 aş gurubu Kur'an Kursu öğreticilerinden araştırmaya katılan öğreticilerin demografik bilgilerine dair bulgulara, iş sağlığı ve güvenliği farkındalığına yönelik analizlerin sonuçlarına yer verilmiştir.

Araştırmaya katılanlar, Düzce İl ve İlçe Müftülüklerine bağlı kuran kurslarında görev yapan 105 kişiden oluşan 4-6 yaş grubu Kur'an Kursu öğreticileridir.

Anket uygulamasına katılan bireylerin cinsiyet, yaş, öğrenim seviyesi, görev süreleri, ve iş sağlığı ve güvenliği eğitimi alıp almadığı ile ilgili sayısal bilgilerine yer verilmiştir.

4.3.1 Cinsiyet değişkenine ilişkin bulgular

Araştırmaya katılan Kur'an kursu öğreticilerinin tamamı (%100) kadın bireylerden oluşmaktadır (n = 105). Elde edilen bu sonuç, araştırma evrenini oluşturan 4–6 yaş grubu Kur'an kurslarında öğreticilik görevlerinin ağırlıklı olarak kadınlar tarafından üstlenildiğini ortaya koymaktadır.

Bu durum, hem Kur'an kurslarındaki görev dağılımının cinsiyet temelli yapısını yansıtmakta hem de bu alanda yürütülen iş sağlığı ve güvenliği farkındalık çalışmalarının kadın çalışanlar bağlamında değerlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Kadın çalışanların iş ortamında karşılaşılabilecekleri özel riskler ve psikososyal faktörler göz önünde bulundurularak bu alanda yapılacak düzenlemelerin cinsiyete duyarlı biçimde ele alınması önem arz etmektedir.

Çizelge 4.1: Cinsiyet Değişkeni Demografik Bulguları

Cinsiyet	Sayı (n) (Frekans)	Yüzde (%)
Kadın	105	100,0

4.3.2 Yaş değişkenine ilişkin bulgular

Araştırmaya katılan 105 Kur'an kursu öğreticisinin yaş dağılımı incelendiğinde, en büyük katılımcı grubunu 31–40 yaş aralığındaki öğreticiler oluşturmaktadır (n = 47; %44,8). Bu grubu, 41–50 yaş aralığındaki öğreticiler izlemektedir (n = 37; %35,2). 20–30 yaş aralığında bulunan öğretici sayısı 14 kişi (%13,3) olup, 51 yaş ve üzeri grupta yer alan katılımcı sayısı ise 7 kişi (%6,7)'dir.

Katılımcıların yaşlarına ilişkin kümülatif yüzde değerlerine göre, öğreticilerin %93,3'ü 50 yaşın altındadır. Bu durum, örneklemin büyük çoğunluğunun genç ve orta yaş grubundaki bireylerden oluştuğunu göstermektedir. Ayrıca bu yaş dağılımı, sahada aktif olarak görev yapan öğreticilerin büyük bir kısmının mesleki deneyim ve olgunluk açısından orta seviyede bir birikime sahip olabileceğine işaret etmektedir.

Çizelge 4.2: Yaş Değişkeni Demografik Bulguları

Yaş Aralığı	Sayı (n) (Frekans)	Yüzde (%)
20-30	14	13,3
31-40	47	44,8
41-50	37	35,2
51 ve üzeri	7	6,7
Toplam	105	100,0

4.3.3 Öğrenim seviyesi değişkenine ilişkin bulgular

Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu lisans (%48,6) ve önlisans (%37,1) mezunlarından oluşmaktadır. Katılımcıların 51'i lisans mezunu, 39'u ise önlisans düzeyindedir. Bununla birlikte, yüksek lisans düzeyinde öğrenim gören öğretici sayısı 8 (%7,6) olup, lise mezunu öğretici sayısı sadece 7 (%6,7)'dir.

Elde edilen veriler, 4-6 yaş Kur'an kurslarında görev yapan öğretmenlerin önemli bir bölümünün yükseköğretim düzeyinde (ön lisans ve üzeri) bir akademik geçmişe sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, özellikle iş sağlığı ve güvenliği gibi uzmanlık gerektiren konularda hem kavramsal düzeyde farkındalık hem de uygulamaya yönelik yeterlilik açısından güçlü bir temel sağlayabileceğini göstermektedir.

Çizelge 4.3: Öğrenim Seviyesi Demografik Bulguları

Öğrenim Seviyesi	Sayı (n) (Frekans)	Yüzde (%)
Lise	7	6,7
Önlisans	39	37,1
Lisans	51	48,6
Yüksek Lisans	8	7,6
Toplam	105	100,0

4.3.4 Öğreticilik deneyimi değişkenine ilişkin bulgular

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaklaşık yarısı (%47,6), 11 yıl ve üzeri öğreticilik deneyimine sahiptir (n = 50). Bu oran, örneklemin önemli bir bölümünün

uzun yıllardır mesleğin içinde olduğunu ve mesleki uygulamalara ilişkin güçlü bir deneyim birikimine sahip olabileceğini göstermektedir.

Diğer yandan, öğretmenlerin %17,1'i 1-3 yıl, %17,1'i 4-6 yıl ve %18,1'i ise 7-10 yıl arasında mesleki deneyime sahiptir. Bu durum, örneklem içinde farklı deneyim düzeylerine sahip bireylerin dengeli biçimde yer aldığını ve araştırmanın farklı kıdem gruplarına yönelik genellenebilir sonuçlar ortaya koyma potansiyeli taşıdığını göstermektedir.

Çizelge 4.4: Öğreticilik Deneyime İlişkin Demografik Bulgular

Öğreticilik Deneyimi (Yıl)	Sayı (n) (Frekans)	Yüzde (%)
1-3	18	17,1
4-6	18	17,1
7-10	19	18,1
11 ve üzeri	50	47,6
Toplam	105	100,0

4.3.5 İş sağlığı ve güvenliği eğitimi değişkenine ilişkin bulgular

Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu, daha önce iş sağlığı ve güvenliği eğitimi almadığını ifade etmiştir. Katılımcıların %79'u (n = 83) bu alanda herhangi bir eğitim almadığını belirtirken, yalnızca %21'i (n = 22) iş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldığını ifade etmiştir.

Bu sonuç, 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında görev yapan öğretmenlerin önemli bir kısmının bu konuda yapılandırılmış bir bilgi altyapısına sahip olmadığını göstermektedir. Kurum bünyesinde meydana gelebilecek iş kazaları, acil durumlar ve çocuk güvenliğine ilişkin konularda yaşanabilecek bilgi eksiklikleri, hem öğretmenlerin hem de çocukların fiziksel ve psikolojik güvenliğini olumsuz yönde etkileyebilecek riskli durumlara zemin hazırlayabilir.

Çizelge 4.5: İş Sağlığı Eğitimine İlişkin Demografik Bulgular

İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi	Sayı (n) (Frekans)	Yüzde (%)
HAYIR	83	79,0
EVET	22	21,0
Toplam	105	100,0

4.4 Güvenirlilik analizi Bulguları

4.4.1 Güvenilirlik analizi

Bir ölçeğin güvenilirliği, ölçümün tutarlılığını ve içsel uyumunu değerlendirmek için sıklıkla kullanılan bir yöntemdir. Bu çalışmada, ölçeğin güvenilirliği Cronbach's Alpha katsayısı ile değerlendirilmiştir. Cronbach's Alpha, ölçek maddelerinin birbirleriyle olan tutarlılığını ölçen bir güvenilirlik katsayısıdır ve genellikle 0.70 ve üzerindeki değerler kabul edilebilir bir güvenilirliği, 0.80 ve üzerindeki değerler ise yüksek bir güvenilirliği ifade etmektedir (Büyüköztürk, 2021).

Yapılan analizler sonrasında ölçeğin Cronbach's Alpha katsayısı 0,882 olarak belirlenmiştir. Bu oran, ölçeğin maddeleri arasında yüksek seviyede bir tutarlılık olduğunu ve güvenilir sonuçlar verdiğini göstermektedir. Ayrıca, standart hale getirilmiş maddeler üzerinden hesaplanan Cronbach's Alpha değeri 0,879 bulunmuş ve bu değerle orijinal değer arasında anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir. Bu hal bu durum, ölçeğin maddelerinin standardizasyonunun, genel güvenilirlik düzeyine kayda değer bir etkisi olmadığını göstermektedir.

Araştırmada kullanılan ölçekte toplamda 21 madde yer almaktadır. Elde edilen Cronbach's Alpha değeri, bu ölçüm aracının güvenilir olduğunu ve maddeler arasında yüksek bir iç tutarlılık bulunduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgular, kullanılan ölçeğin iş sağlığı ve güvenliği farkındalığını ölçme açısından yeterli düzeyde olduğunu ve bilimsel araştırmalarda kullanılabilir nitelikte bir araç olduğunu desteklemektedir.

Çizelge 4.6: Güvenilirlik Analizi Cronbach'Alpha Bulgusu

Cronbach's Alpha	Standartlaştırılmış Öğelere Dayalı Cronbach's Alpha	Soru Sayısı
0,882	0,879	21

4.5 Toplam Farkındalık Puanı Hesabı

4.5.1 Toplam farkındalık puanı analizi

Anketin geçerliliğini değerlendirmek amacıyla 4-6 yaş Kur'an Kursu öğretmenlerine uygulanan anketin toplam farkındalık düzeyine ilişkin güvenilirlik analizi gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, 21 maddeden oluşan toplam farkındalık ölçeğine ilişkin iç tutarlılık katsayısı, Cronbach's Alpha = 0,882 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca, standartlaştırılmış öğelere dayalı Cronbach's Alpha değeri ise 0,879 bulunmuştur.

Bu değerler, ölçeğin oldukça yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir. Zira $0,80 \leq \alpha < 0,90$ aralığındaki değerler, ölçme aracının "iyi" düzeyde güvenilir olduğunu ifade etmektedir (Tavşancıl, 2014). Bu sonuçlar, kullanılan anketin, öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği farkındalık düzeylerini tutarlı ve güvenilir biçimde ölçtüğünü desteklemektedir.

Toplam farkındalık puanı, 4-6 yaş grubu Kur'an kursu öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki farkındalık düzeylerini ölçmek için hesaplanmıştır. Analiz sonucunda şu temel istatistikler elde edilmiştir:

Ortalama (Mean): 48,5

Minimum Değer: 26

Maksimum Değer: 60

Standart Sapma (Std. Deviation): 7,13

Bu sonuçlar, katılımcıların genel olarak iş sağlığı ve güvenliği konusunda orta-yüksek düzeyde bir farkındalık düzeyine sahip olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, minimum puan değerinin düşük olması (26), bazı katılımcıların iş sağlığı ve güvenliği farkındalık seviyelerinin yeterli olmadığını göstermektedir.

Çizelge 4.7: Toplam Farkındalık Bulgusu

Değişken	N	Minimum	Maximum	Mean (Ortalama)	Std. Deviation (Standart Sapma)
toplam_puan	105	26,00	60,00	48,5143	7,12811
Valid N (listwise)	105				

4.5.2 Farkındalık düzeyi ve eğitim ihtiyacı

İş sağlığı ve güvenliği farkındalığı, çalışanların güvenli bir çalışma ortamı oluşturulmasında kritik bir rol oynar. Türkiye’de bu konuda yapılan çalışmalar, eğitim düzeyinin farkındalık üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir. Örneğin:

"Eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları, öğretmenlerin ve diğer çalışanların farkındalığını artırarak iş kazalarını önlemede etkili olmaktadır" (Demir, 2019).

Bu bağlamda, farkındalık düzeyi düşük olan öğretmenlere yönelik özel eğitim programlarının düzenlenmesi, genel farkındalık düzeyini artırabilir.

4.5.3 Dağılım ve standart sapma

Verilerdeki standart sapmanın (7,13) düşük olması, ankete katılanların puanlarının büyük oranda ortalamaya yakın olduğunu göstermektedir. Bu, farkındalık düzeyinde büyük bir farklılık olmadığını, ancak bazı bireylerin (minimum puan: 26) daha düşük farkındalık düzeyine sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

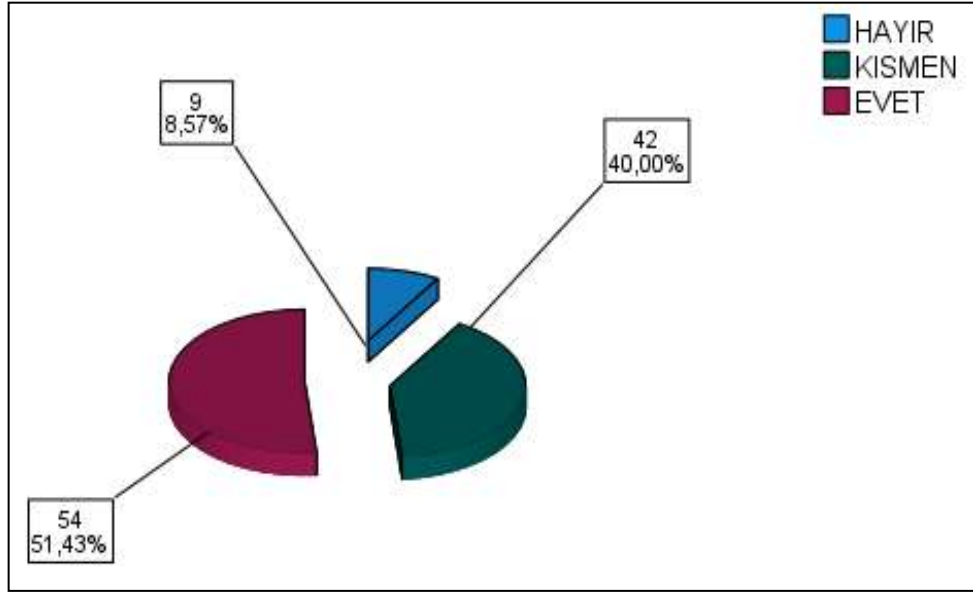
4.6 İş Güvenliği Farkındalık Bulguları

4.6.1 21 Soruda iş sağlığı ve güvenliği farkındalık bulguları

Soru 6: Kur'an kurslarında iş sağlığı ve güvenliği kurallarının uygulanması gerektiğini düşünüyor musunuz? Sorusuna verilen yanıtlar.

Çizelge 4.8: İş Sağlığı ve Güvenliği Kurallarının Uygulanması Farkındalığı Çizelgesi

Görüş	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Hayır	4	3,8
Kısmen	12	11,4
Evet	89	84,8
Toplam	105	100,0

Şekil 4.1: İş Sağlığı ve Güvenliği Kurallarının Uygulanması Farkındalığı Grafiks gösterimi

Çizelge ve Grafikte görüldüğü üzere "Kur'an kurslarında iş sağlığı ve güvenliği kurallarının uygulanması gerektiğini düşünüyor musunuz?" sorusuna verilen cevaplar şu şekilde dağılıyor:

"Evet" diyenler (%84,8 - 89 kişi):

Ankete katılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu, Kur'an kurslarında iş sağlığı ve güvenliği kurallarının uygulanması gerektiğini düşünüyor. Bu oran,

öğreticilerin bu konuda yüksek bir farkındalığa ve hassasiyete sahip olduğunu gösteriyor. öğretmenlerin çoğu, bu kuralların uygulanmasının önemini kavramış durumda.

"Kısmen" diyenler (%11,4 - 12 kişi):

Daha az bir öğretici grubu ise bu kuralların uygulanması gerektiği konusunda kısmen hemfikir. Bu kişiler, belki de bazı durumlarda kuralların uygulanmasının gerekli olduğunu düşünmekte veya bu konuda kararsızlık yaşamaktadır.

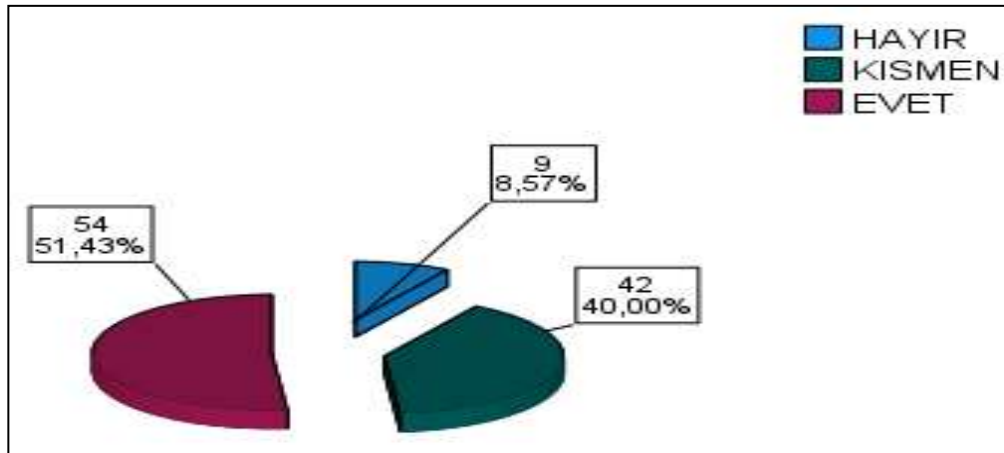
"Hayır" diyenler (%3,8 - 4 kişi):

Çok az sayıda öğretici, iş sağlığı ve güvenliği kurallarının uygulanmasına gerek olmadığını savunuyor. Bu öğretmenler, belki de bu tür önlemlerin gereksiz olduğunu veya mevcut durumun yeterli olduğunu düşünüyor olabilir.

Soru 7: Acil durumlarda (yangın, deprem vb.) öğrencileri nasıl tahliye etmeniz gerektiğini biliyor musunuz? Sorusuna verilen yanıtlar.

Çizelge 4.9: Acil Durumlar Tahliye Farkındalık Çizelgesi

Görüş	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Hayır	9	8,6
Kısmen	42	40,0
Evet	54	51,4
Toplam	105	100,0

Şekil 4.2: Acil Durumlar Tahliye Farkındalığının Grafiks gösterimi

"Evet" Diyenler (%51,4)

Öğreticilerin yarısından fazlası (54 kişi, %51,4), acil durumlarda öğrencilerin nasıl tahliye edilmesi gerektiğini bildiklerini ifade etmiştir. Bu sonuç, öğretmenlerin önemli bir kısmının acil durum yönetimi konusunda bilgi sahibi olduğunu göstermektedir. Ancak bu oran, tüm öğretmenlerin yeterli bilgiye sahip olmadığını da ortaya koymaktadır.

"Kısmen" Diyenler (%40,0)

Öğreticilerin %40'ı (42 kişi), bu konuda yalnızca "kısmen" bilgi sahibi olduklarını belirtmiştir. Bu grup, acil durumlarda tahliye konusunda bazı bilgilere sahip olsa da eksiklikler yaşadığını ifade etmektedir. Bu durum, öğretmenlerin daha fazla eğitime ve bilgiye ihtiyaç duyduğunu göstermektedir.

"Hayır" Diyenler (%8,6)

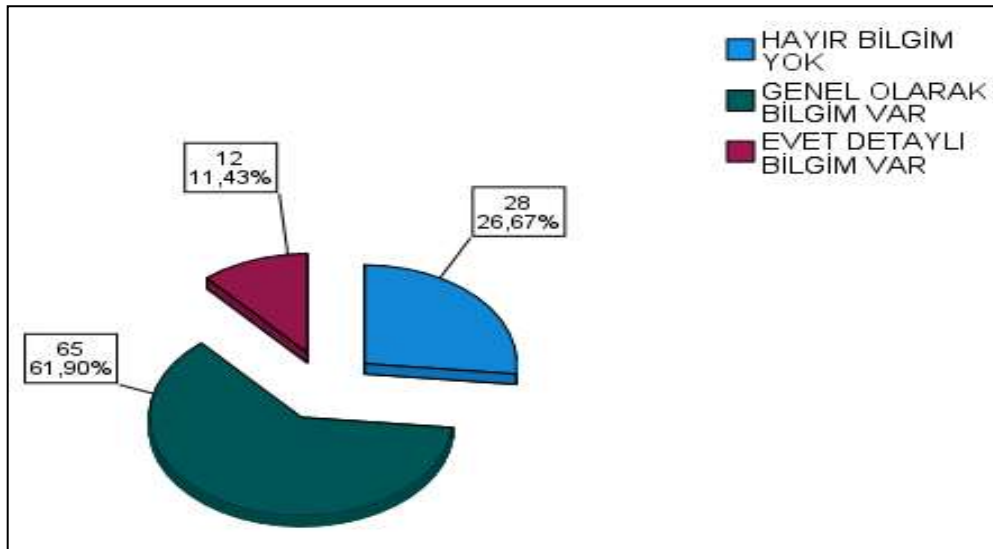
Öğreticilerin küçük bir kısmı (9 kişi, %8,6), acil durumlarda öğrencilerin nasıl tahliye edileceğini bilmediğini belirtmiştir. Bu, özellikle 4-6 yaş grubundaki çocukların güvenliği açısından risk teşkil edebilecek bir durumdur ve acil durum farkındalığı oluşturmak için bu gruba yönelik özel eğitimlerin planlanması gerektiğini göstermektedir.

Öğreticilerin yarısından fazlasının (%51,4) acil durum tahliye prosedürleri hakkında bilgi sahibi olduğunu, ancak %48,6'lık bir grubun (kısmen bilenler ve bilmeyenler) bu konuda eksiklik yaşadığını göstermektedir. Bu durum, 4-6 yaş Kur'an kursu öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği farkındalığını artırmak için daha fazla eğitim ve rehberlik sağlanması gerektiğine işaret etmektedir. Özellikle "kısmen" ve "Hayır" diyen öğretmenler için düzenlenecek uygulamalı eğitimler, çocukların güvenliğini sağlama konusunda önemli bir katkı sunacaktır.

Soru 8: Kur'an kurslarında sık karşılaşılan iş sağlığı ve güvenliği riskleri hakkında bilginiz var mı? Sorusuna verilen yanıtlar.

Çizelge 4.10: Sık Karşılaşılan İş Sağlığı ve Güvenliği Riskleri Farkındalığı Çizelgesi

Görüş	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Hayır, Bilgim Yok	28	26,7
Genel Olarak Bilgim Var	65	61,9
Evet, Detaylı Bilgim Var	12	11,4
Toplam	105	100,0

Şekil 4.3: Sık Karşılaşılan İş Sağlığı ve Güvenliği Riskleri Farkındalığı

Katılımcılara yöneltilen “Kur'an kurslarında sık karşılaşılan iş sağlığı ve güvenliği (İSG) riskleri hakkında bilginiz var mı?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı aşağıdaki gibidir:

“Hayır, bilginiz yok” diyenlerin oranı: %26,7 (n = 28)

“Genel olarak bilginiz var” diyenlerin oranı: %61,9 (n = 65)

“Evet, detaylı bilginiz var” diyenlerin oranı: %11,4 (n = 12)

Bu veriler, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (%61,9) Kur'an kurslarındaki İSG riskleri hakkında genel düzeyde bir farkındalığa sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak dikkat çekici biçimde, her dört katılımcıdan biri (%26,7) bu konuda hiçbir bilgiye sahip olmadığını ifade etmiştir. Bu oran, öğretmenlerin önemli

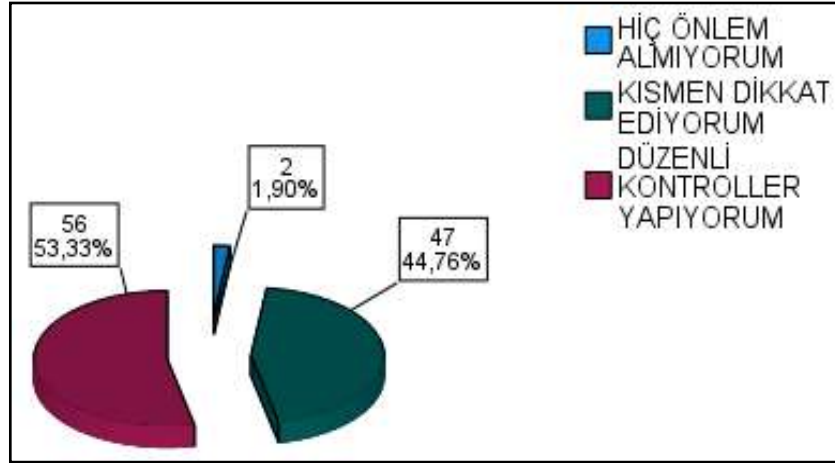
bir kısmının İSG ile ilgili temel bilgilere ulaşamadığını veya bu konuda yeterli eğitimi almadığını düşündürmektedir.

Ayrıca, detaylı bilgiye sahip olduğunu belirtenlerin oranı yalnızca %11,4'tür, bu da öğreticilerin yalnızca küçük bir bölümünün İSG mevzuatına ve pratik uygulamalara hâkim olduğunu göstermektedir.

Soru 9: Çalışma alanınızda düşme, kayma ve çarpma gibi riskleri azaltmak için ne tür önlemler alıyorsunuz? Sorusuna verilen cevaplar.

Çizelge 4.11: Düşme, Kayma ve Çarpma Gibi Riskleri Azaltmak İçin Ne Tür Önlemler Alması Gerektiği İle İlgili Farkındalık Çizelgesi

Görüş	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Hiç Önlem Almıyorum	2	1,9
Kısmen Dikkat Ediyorum	47	44,8
Düzenli Kontroller Yapıyorum	56	53,3
Toplam	105	100,0

Şekil 4.4: Düşme, Kayma ve Çarpma Gibi Riskleri Azaltmak İçin Ne Tür Önlemler Alması Gerektiği İle İlgili Farkındalık Grafiks gösterimi

"Düzenli Kontroller Yapıyorum" Diyenler (%53,3)

Katılımcıların yarısından fazlası (56 kişi, %53,3), bu tür riskleri azaltmak için düzenli kontroller yaptığını belirtmiştir. Bu oran, öğreticilerin önemli bir kısmının proaktif bir yaklaşım sergilediğini ve güvenli bir ortam oluşturmak için düzenli olarak önlemler aldığını göstermektedir. Bu grup, iş sağlığı ve güvenliği farkındalığının yüksek olduğu bir kesimi temsil etmektedir.

"Kısmen Dikkat Ediyorum" Diyenler (%44,8)

Katılımcıların %44,8'i (47 kişi), bu tür risklere kısmen dikkat ettiklerini ifade etmiştir. Bu grup, güvenlik önlemleri konusunda belirli bir farkındalığa sahip olsa da, alınan önlemlerin yeterince sistematik veya düzenli olmadığını göstermektedir. Bu durum, daha planlı ve kapsamlı bir yaklaşımın gerekliliğine işaret etmektedir.

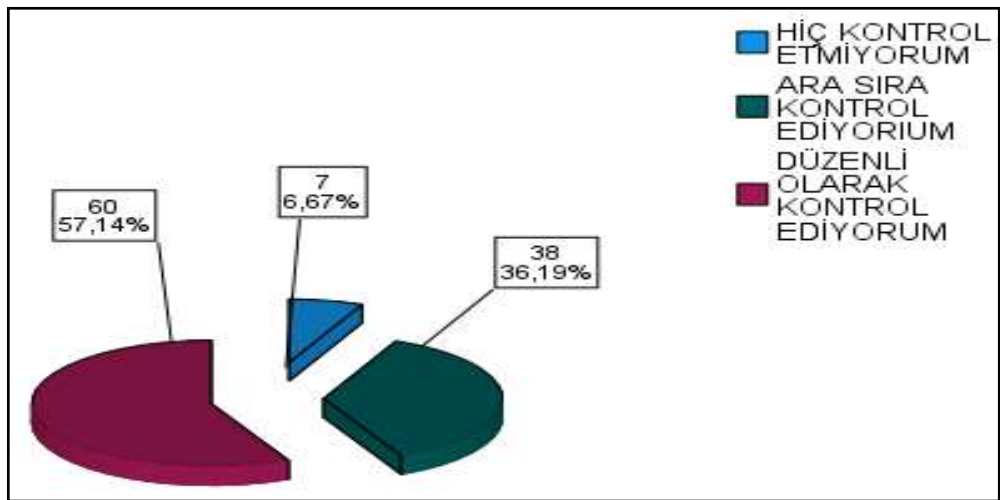
"Hiç Önlem Almıyorum" Diyenler (%1,9)

Katılımcıların çok küçük bir kısmı (2 kişi, %1,9), düşme, kayma ve çarpma gibi riskleri azaltmak için herhangi bir önlem almadığını belirtmiştir. Bu oran düşük olsa da, bu durum potansiyel bir tehlike oluşturabilir ve bu kişilerin farkındalığının artırılması için özel bir çaba gösterilmesi gerekmektedir.

Soru 10: Sınıf içinde ve dışında kullanılan malzemelerin güvenli olup olmadığını nasıl kontrol ediyorsunuz? Sorusuna verilen cevaplar.

Çizelge 4.12: Malzeme Güvenlik Bilgisi İle İlgili Farkındalık Çizelgesi

Görüş	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Hiç Kontrol Etmiyorum	7	6,7
Ara Sıra Kontrol Ediyorum	38	36,2
Düzenli Olarak Kontrol Ediyorum	60	57,1
Toplam	105	100,0

Şekil 4.5: Malzeme Güvenlik Bilgisi İle İlgili Farkındalığı Grafikselleştirme

"Düzenli Olarak Kontrol Ediyorum" Diyenler (%57,1)

Katılımcıların çoğunluğu (60 kişi, %57,1), kullanılan malzemelerin güvenliğini düzenli olarak kontrol ettiğini belirtmiştir. Bu oran, öğretmenlerin büyük bir kısmının malzeme güvenliği konusunda bilinçli olduğunu ve proaktif bir yaklaşım sergilediğini göstermektedir. Bu durum, çocukların güvenliği açısından olumlu bir sonuçtur.

"Ara Sıra Kontrol Ediyorum" Diyenler (%36,2)

Katılımcıların %36,2'si (38 kişi), malzeme güvenliğini ara sıra kontrol ettiğini ifade etmiştir. Bu grup, güvenlik konusunda farkındalığa sahip olsa da, kontrollerin düzenli yapılmadığını ve bu durumun bazı riskleri beraberinde getirebileceğini göstermektedir. Daha sistematik bir kontrol mekanizması bu gruba yönelik geliştirilebilir.

"Hiç Kontrol Etmiyorum" Diyenler (%6,7)

Katılımcıların küçük bir kısmı (7 kişi, %6,7), malzemelerin güvenliğini hiç kontrol etmediğini belirtmiştir. Bu durum, özellikle küçük yaş grubundaki çocukların bulunduğu bir ortamda ciddi riskler oluşturabilir ve bu öğretmenlerin farkındalığının artırılması için acil önlemler alınması gerektiğini göstermektedir.

Soru 11: Elektrik prizleri, ısıtıcılar ve diğer tehlikeli ekipmanlarla ilgili öğrencilere yönelik güvenlik önlemleri hakkında bilginiz var mı? Sorusuna verilen cevaplar.

Çizelge 4.13: Elektrik Prizleri, Isıtıcılar ve Diğer Tehlikeli Ekipmanlarla İlgili Farkındalık Çizelgesi

Görüş	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Hayır	12	11,4
Kısmen	26	24,8
Evet	67	63,8
Toplam	105	100,0

Şekil 4.6: Elektrik Prizleri, Isıtıcılar ve Diğer Tehlikeli Ekipmanlarla İlgili Farkındalığı Grafikselsel Gösterimi

"Her Zaman Uyguluyorum" Diyenler (%62,9)

Katılımcıların çoğunluğu (66 kişi, %62,9), güvenlik önlemlerini her zaman uyguladığını ifade etmiştir. Bu oran, bireylerin büyük bir kısmının güvenlik konusunda bilinçli olduğunu ve düzenli bir şekilde bu önlemleri hayata geçirdiğini göstermektedir. Bu durum, özellikle tehlikeli ekipmanların kullanıldığı alanlarda risklerin azaltılması açısından olumlu bir Çizelge sunmaktadır.

"Bazen Uyguluyorum" Diyenler (%28,6)

Katılımcıların %28,6'sı (30 kişi), güvenlik önlemlerini bazen uyguladığını belirtmiştir. Bu grup, güvenlik bilincine sahip olmakla birlikte, bu önlemleri sürekli olarak uygulamada eksiklik yaşadığını göstermektedir. Bu durum, güvenlik önlemlerinin sürekliliğini artırmak için farkındalık çalışmaları ve teşvik edici önlemler geliştirilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

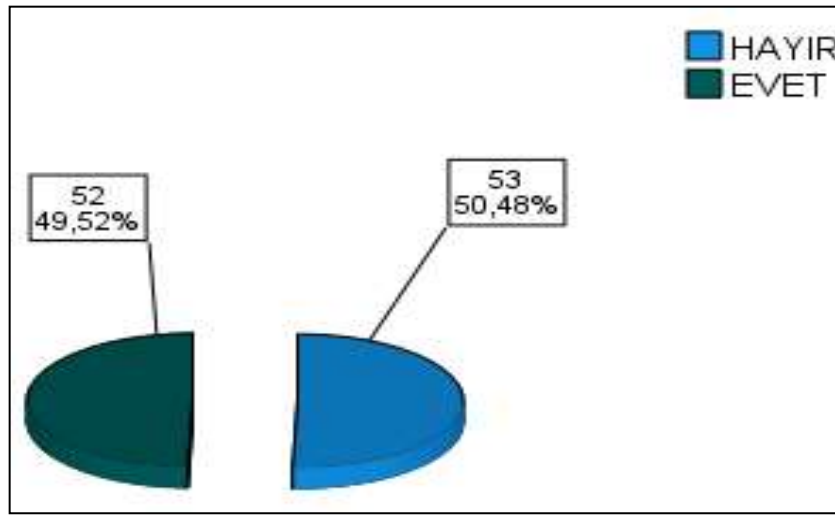
"Hiç Uygulamıyorum" Diyenler (%8,5)

Katılımcıların küçük bir kısmı (9 kişi, %8,5), güvenlik önlemlerini hiç uygulamadığını ifade etmiştir. Bu durum, ciddi güvenlik risklerini beraberinde getirebilir ve özellikle bu gruba yönelik kapsamlı eğitim programlarının acilen hayata geçirilmesi gerektiğini göstermektedir. Güvenlik bilincinin artırılması ve bu kişilerin davranış değişikliği göstermesi, risklerin en aza indirilmesi açısından kritik öneme sahiptir.

Soru 12: Kur'an kursunuzda ilk yardım eğitimi aldınız mı? Sorusuna verilen cevaplar.

Çizelge 4.14: İlk Yardım Eğitimi Farkındalık Çizelgesi

Görüş	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Hayır	53	50,5
Evet	52	49,5
Toplam	105	100,0

Şekil 4.7: İlk Yardım Eğitimi Farkındalığı Grafiksnel Gösterimi

"Hayır" Diyenler (%50,5)

Katılımcıların yarısından biraz fazlası (53 kişi, %50,5), Kur'an kursunda ilk yardım eğitimi almadığını belirtmiştir. Bu oran, katılımcıların önemli bir kısmının ilk yardım konusunda bilgi eksikliğine sahip olduğunu ve bu durumun acil durumlarda müdahale yetersizliğine neden olabileceğini göstermektedir. İlk yardım eğitimi, hem öğrenci hem de öğreticilerin güvenliği açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu nedenle, bu gruba yönelik eğitim programlarının düzenlenmesi gerekmektedir.

"Evet" Diyenler (%49,5)

Katılımcıların %49,5'i (52 kişi), Kur'an kursunda ilk yardım eğitimi aldığını ifade etmiştir. Bu oran, katılımcıların neredeyse yarısının temel ilk yardım bilgilerine sahip olduğunu göstermektedir. Ancak, bu eğitimin ne kadar düzenli ve uygulamalı yapıldığı da ayrıca değerlendirilmelidir. İlk yardım eğitiminin yaygınlaştırılması ve

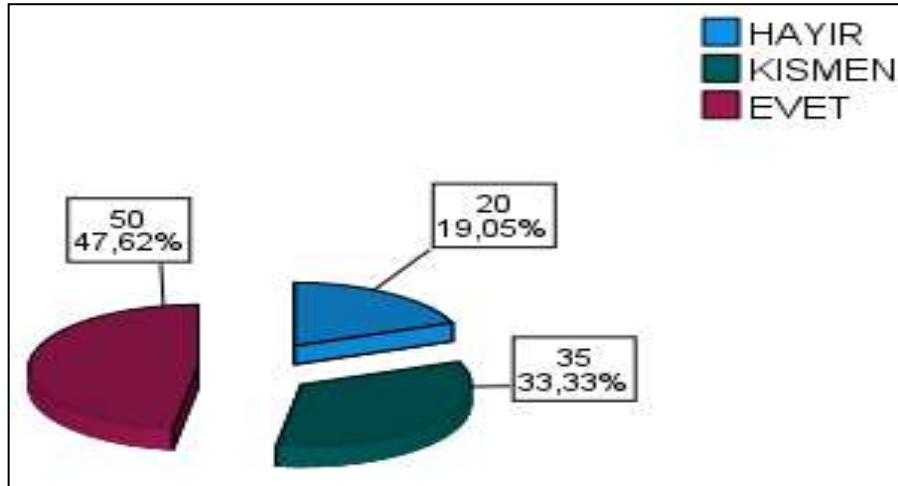
daha fazla kişiye ulaştırılması, acil durumlarda doğru müdahalelerin yapılmasını sağlayabilir.

Sonuçlar, katılımcıların neredeyse yarısının (%50,5) Kur'an kursunda ilk yardım eğitimi almadığını, diğer yarısının (%49,5) ise bu eğitimi aldığını göstermektedir. Bu durum, ilk yardım eğitiminin yaygınlaştırılması ve özellikle eğitim almayan gruba yönelik farkındalık çalışmaları yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır. İlk yardım eğitiminin, hem bireysel hem de toplumsal güvenlik açısından hayati bir öneme sahip olduğu unutulmamalıdır.

Soru 13: Yangın söndürücülerin yerini ve nasıl kullanılacağını biliyor musunuz? Sorusuna verilen yanıtlar.

Çizelge 4.15: Yangın Söndürücü Kullanımı Bilgisi Farkındalık Çizelgesi

Görüş	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Hayır	20	19,0
Kısmen	35	33,3
Evet	50	47,6
Toplam	105	100,0

Şekil 4.8: Yangın Söndürücü Kullanımı Bilgisi Farkındalığı Grafikselleştirilmesi

"Hayır" Diyenler (%19,0)

Katılımcıların %19,0'ı (20 kişi), yangın söndürücülerin yerini ve nasıl kullanılacağını bilmediğini belirtmiştir. Bu oran, katılımcıların yaklaşık beşte birinin yangın söndürücülerin kullanımına dair hiçbir bilgiye sahip olmadığını

göstermektedir. Bu durum, yangın gibi acil durumlarda müdahale edememe veya yanlış davranışlar sergileme riskini artırabilir. Eğitim ve farkındalık çalışmaları ile bu grubun bilgi düzeyinin artırılması önemlidir.

"Kısmen" Diyenler (%33,3)

Katılımcıların %33,3'ü (35 kişi), yangın söndürücülerin yerini ve nasıl kullanılacağını kısmen bildiğini ifade etmiştir. Bu grup, bazı temel bilgilere sahip olsa da, yangın söndürücülerin doğru ve etkili bir şekilde nasıl kullanılacağı konusunda eksiklikler yaşayabilir. Bu durum, yangınla mücadelede tam bir güvenlik sağlamayı zorlaştırabilir. Bu nedenle, bu gruba yönelik uygulamalı eğitimlerin artırılması, eksik bilgilerin tamamlanmasına yardımcı olacaktır.

"Evet" Diyenler (%47,6)

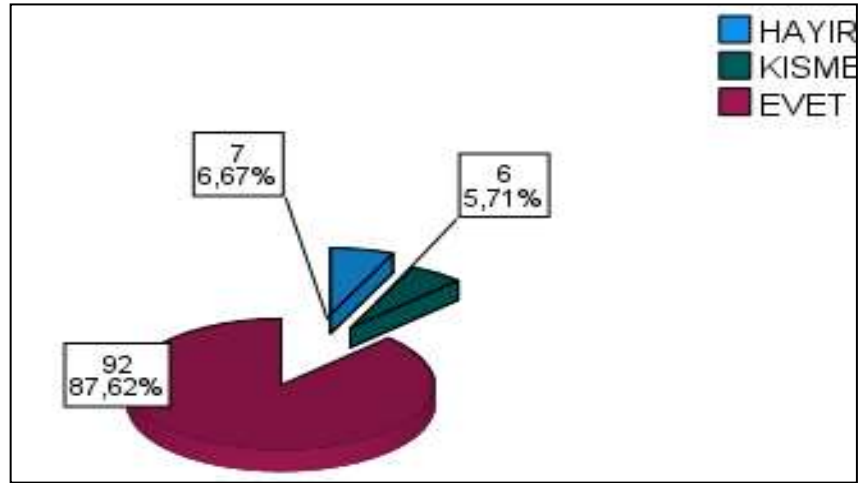
Katılımcıların %47,6'sı (50 kişi), yangın söndürücülerin yerini ve nasıl kullanılacağını bildiğini ifade etmiştir. Bu oran, katılımcıların neredeyse yarısının yangın güvenliği konusunda bilgi sahibi olduğunu ve yangın söndürücüleri doğru bir şekilde kullanabileceğini göstermektedir. Ancak, bu bilginin ne kadar doğru ve uygulamalı olduğu sorgulanmalıdır. Düzenli eğitimler ve tatbikatlarla bu grubun bilgilerini pekiştirmek ve uygulama becerilerini geliştirmek faydalı olacaktır.

Sonuçlara göre, katılımcıların %47,6'sı yangın söndürücülerin yerini ve nasıl kullanılacağını bildiğini ifade ederken, %33,3'ü kısmen bildiğini, %19,0'ı ise bu konuda hiçbir bilgiye sahip olmadığını belirtmiştir. Bu veriler, yangın güvenliği konusunda bilgi düzeyinin yeterli olmadığını ve özellikle "HAYIR" ve "KISMEN" diyen katılımcılar için daha fazla eğitim ve farkındalık çalışması yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Soru 14: Sınıf ortamında hijyen kurallarına dikkat edilmesini gerektiğini biliyor musunuz? Sorusuna verilen yanıtlar.

Çizelge 4.16: Hijyen Kuralları Bilgisi Farkındalık Çizelgesi

Görüş	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Hayır	7	6,7
Kısmen	6	5,7
Evet	92	87,6
Toplam	105	100,0

Şekil 4.9: Hijyen Kuralları Bilgisi Farkındalığı Grafikselsel Gösterimi

"Hayır" Diyenler (%6,7)

Katılımcıların yalnızca %6,7'si (7 kişi), sınıf ortamında hijyen kurallarına dikkat edilmesini gerektiğini bilmediğini ifade etmiştir. Bu oran oldukça düşük olmakla birlikte, bu grupta yer alan bireylerin hijyen farkındalığının artırılması önemlidir. Özellikle salgın hastalıkların yayılmasını önlemek ve sağlıklı bir eğitim ortamı sağlamak adına, bu bireyler için hijyen eğitimi verilmesi faydalı olacaktır.

"Kısmen" Diyenler (%5,7)

Katılımcıların %5,7'si (6 kişi), sınıf ortamında hijyen kurallarına dikkat edilmesini gerektiğini kısmen bildiğini belirtmiştir. Bu grup, hijyen konusunda temel bilgilere sahip olsa da, bu bilgilerin eksik veya yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Hijyenin önemine dair daha kapsamlı bilgilendirme ve farkındalık çalışmaları ile bu kişilerin bilgi düzeyinin artırılması sağlanabilir.

"Evet" Diyenler (%87,6)

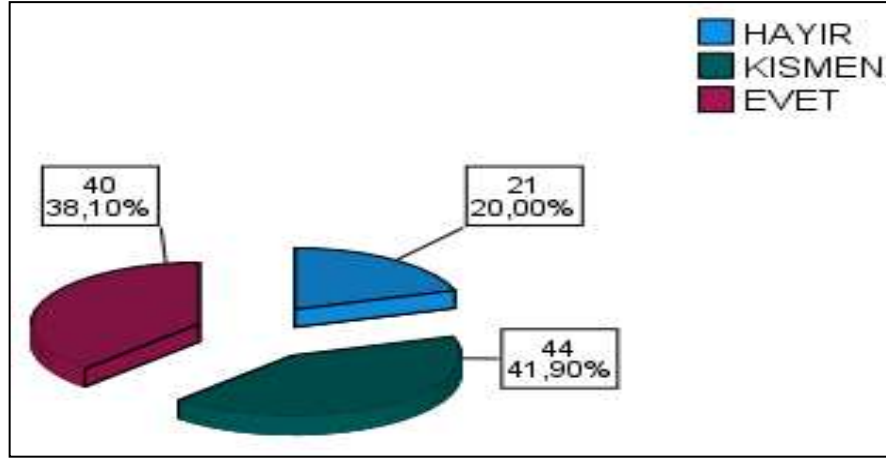
Katılımcıların büyük çoğunluğu (%87,6, 92 kişi), sınıf ortamında hijyen kurallarına dikkat edilmesi gerektiğini bildiğini ifade etmiştir. Bu oran, katılımcıların büyük bir kısmının hijyen bilincine sahip olduğunu göstermektedir. Ancak, bu bilincin pratikte ne kadar uygulandığı da önemlidir. Hijyen kurallarının günlük hayatta uygulanabilirliğini artırmak için düzenli hatırlatmalar ve denetimler yapılması faydalı olacaktır.

Sonuçlara göre, katılımcıların %87,6 gibi büyük bir çoğunluğu sınıf ortamında hijyen kurallarına dikkat edilmesi gerektiğini bilmektedir. Buna karşın, %6,7'si bu konuda hiçbir bilgiye sahip değilken, %5,7'si kısmen bilgi sahibidir. Bu durum, hijyen farkındalığının genel olarak yüksek olduğunu göstermektedir, ancak hala küçük bir kesimin bilgi eksikliği yaşadığı anlaşılmaktadır. Hijyenin, özellikle toplu yaşam alanlarında (örneğin sınıflarda) hastalıkların önlenmesinde kritik bir öneme sahip olduğu unutulmamalıdır.

Soru 15: Kur'an kurslarında iş sağlığı ve güvenliği konusunda yöneticilerden destek alabiliyor musunuz? Sorusuna verilen yanıtlar.

Çizelge 4.17: Yönetici Desteği Alabilme Farkındalık Çizelgesi

Görüş	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Hayır	21	20,0
Kısmen	44	41,9
Evet	40	38,1
Toplam	105	100,0

Şekil 4.10: Yönetici Desteği Alabilme Bilgisi Farkındalığı Grafikselsel Gösterimi

"Hayır" Diyenler (%20,0)

Katılımcıların %20,0'ı (21 kişi), Kur'an kurslarında iş sağlığı ve güvenliği konusunda yöneticilerden destek alamadığını belirtmiştir. Bu oran, her beş kişiden birinin bu konuda yalnız bırakıldığını ve gerekli desteği göremediğini göstermektedir. İş sağlığı ve güvenliği, çalışanların ve öğrencilerin güvenli bir ortamda bulunmasını sağlamak için kritik bir konudur. Bu nedenle, bu gruba yönelik destek mekanizmalarının artırılması ve yöneticilerin daha aktif bir rol üstlenmesi gereklidir.

"Kısmen" Diyenler (%41,9)

Katılımcıların %41,9'u (44 kişi), iş sağlığı ve güvenliği konusunda yöneticilerden kısmen destek alabildiklerini ifade etmiştir. Bu grup, yöneticilerin destek sunduğunu ancak bu desteğin yeterli olmadığını düşündüğünü göstermektedir. Bu durum, yöneticilerin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki sorumluluklarını tam anlamıyla yerine getirmediğini veya bu desteğin daha sistematik bir şekilde sağlanması gerektiğini işaret etmektedir. Daha kapsamlı ve düzenli destek mekanizmaları oluşturulması, bu gruptaki eksiklerin giderilmesine yardımcı olabilir.

"Evet" Diyenler (%38,1)

Katılımcıların %38,1'i (40 kişi), iş sağlığı ve güvenliği konusunda yöneticilerden destek alabildiklerini belirtmiştir. Bu oran, yöneticilerin bir kısmının bu konuda aktif olarak destek sağladığını göstermektedir. Ancak, bu grubun oranı toplam katılımcıların yarısından azdır. Bu da, iş sağlığı ve güvenliği konusunda yönetim desteğinin genel anlamda yeterli olmadığını ortaya koymaktadır. Destek

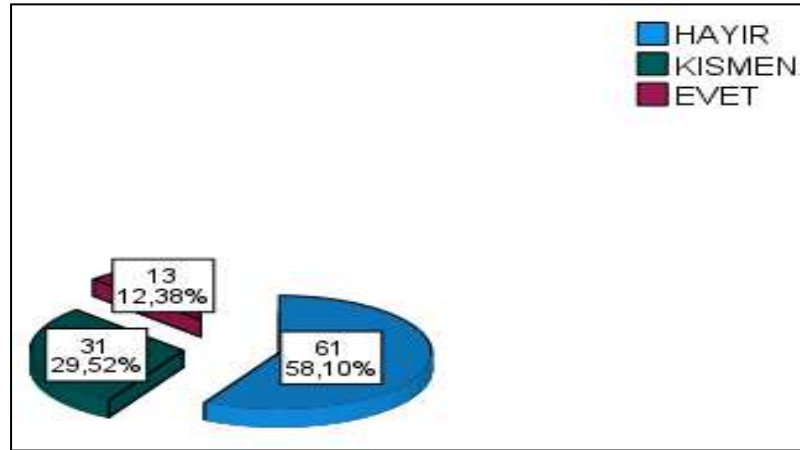
alan bu grubun deneyimlerinden yola çıkarak diğer gruplara yönelik uygulamalar geliştirilebilir.

Sonuçlara göre, katılımcıların %20,0'ı yöneticilerden hiç destek alamadığını, %41,9'u kısmen destek alabildiğini ve %38,1'i tam destek alabildiğini belirtmiştir. Bu veriler, Kur'an kurslarında iş sağlığı ve güvenliği konusunda yöneticilerden alınan desteğin yetersiz olduğunu ve bu konuda ciddi iyileştirmelere ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Özellikle "Hayır" ve "Kısmen" diyen grupların oranlarının toplamda %61,9 olması, bu alandaki desteğin artırılması gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Soru 16: İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili olası tehlikeleri nasıl rapor etmeniz gerektiğini biliyor musunuz? Sorusuna verilen yanıtlar.

Çizelge 4.18: Tehlikeleri Raporlama Yapabilme Bilgisi Farkındalık Çizelgesi

Görüş	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Hayır	61	58,1
Kısmen	31	29,5
Evet	13	12,4
Toplam	105	100,0

Şekil 4.11: Tehlikeleri Raporlama Yapabilme Bilgisi Farkındalığı Grafikselleştirilmesi

"Hayır" Diyenler (%58,1)

Katılımcıların %58,1'i (61 kişi), iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili olası tehlikeleri nasıl rapor etmeleri gerektiğini bilmediğini ifade etmiştir. Bu oran oldukça

yüksektir ve katılımcıların yarısından fazlasının bu konuda bilgi eksikliği yaşadığını göstermektedir. Bu durum, iş yerinde karşılaşılan tehlikelerin zamanında ve doğru bir şekilde raporlanamamasına yol açabilir, bu da ciddi kazalara veya risklere neden olabilir. Bu grubun bilgi seviyesini artırmak için kapsamlı eğitimler düzenlenmeli ve raporlama süreçleri açık ve erişilebilir hale getirilmelidir.

"Kısmen" Diyenler (%29,5)

Katılımcıların %29,5'i (31 kişi), iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili tehlikeleri kısmen nasıl rapor edeceklerini bildiklerini belirtmiştir. Bu grup, temel bilgilere sahip olsa da, raporlama süreciyle ilgili eksiklikler yaşama ihtimali yüksektir. Örneğin, hangi durumların raporlanacağı, kime ve nasıl bildirim yapılacağı gibi konularda net bilgiye sahip olmayabilirler. Bu nedenle, bu gruba yönelik daha detaylı ve uygulamalı eğitimler verilmesi, eksikliklerin giderilmesine yardımcı olacaktır.

"Evet" Diyenler (%12,4)

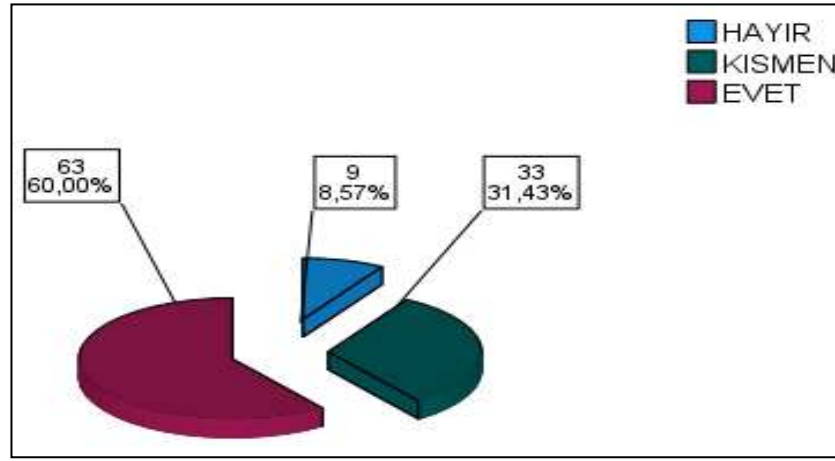
Katılımcıların yalnızca %12,4'ü (13 kişi), iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili tehlikeleri nasıl rapor etmeleri gerektiğini bildiklerini ifade etmiştir. Bu oran oldukça düşüktür ve iş sağlığı ve güvenliği konusundaki farkındalık ve bilgi düzeyinin genel olarak yetersiz olduğunu göstermektedir. Bu gruptaki bireyler, diğer çalışanlara örnek olacak şekilde bilgi paylaşımı yapabilir ve raporlama süreçlerinin yaygınlaştırılmasına katkıda bulunabilir.

Sonuçlara göre, katılımcıların %58,1'i raporlama sürecini bilmezken, %29,5'i kısmen bilmekte ve yalnızca %12,4'ü bu konuda tam bilgiye sahiptir. Bu veriler, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili tehlikelerin doğru şekilde raporlanması konusunda ciddi bir bilgi eksikliği olduğunu göstermektedir. Bu eksiklik, hem çalışanların hem de iş yerinin güvenliğini tehlikeye atabilir. Tehlikelerin zamanında ve doğru bir şekilde raporlanması, kazaların önlenmesi ve güvenli bir çalışma ortamı sağlanması açısından kritik öneme sahiptir.

Soru 17: Çocukların güvenliği için sınıf düzenlemelerinde nelere dikkat edilmesi gerektiğini biliyor musunuz? Sorusuna verilen yanıtlar.

Çizelge 4.19: Güvenlikli Ortam Sağlama Bilgisi Farkındalık Çizelgesi

Görüş	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Hayır	9	8,6
Kısmen	33	31,4
Evet	63	60,0
Toplam	105	100,0

Şekil 4.12: Güvenlikli Ortam Sağlama Bilgisi Farkındalığı Grafikselsel Gösterimi

"Hayır" Diyenler (%8,6)

Katılımcıların %8,6'sı (9 kişi), çocukların güvenliği için sınıf düzenlemelerinde nelere dikkat edilmesi gerektiğini bilmediğini ifade etmiştir. Bu oran düşük görünse de, çocukların güvenliği gibi kritik bir konuda bilgi eksikliği olan bu grubun varlığı önemlidir. Bu kişiler, yanlış veya eksik düzenlemeler yaparak çocukların güvenliğini riske atabilir. Bu nedenle, bu gruba yönelik özel eğitim ve farkındalık çalışmaları düzenlenmesi gerekmektedir.

"Kısmen" Diyenler (%31,4)

Katılımcıların %31,4'ü (33 kişi), sınıf düzenlemelerinde çocukların güvenliği konusunda kısmen bilgi sahibi olduğunu belirtmiştir. Bu grup, temel bilgilere sahip olsa da, güvenlik açısından önemli olan bazı ayrıntıları gözden kaçırabilir. Örneğin, mobilyaların yerleşimi, tehlikeli maddelerin erişimden uzak tutulması veya acil

durum planlarının uygulanabilirliği gibi konularda eksiklikler yaşanabilir. Bu kişilere daha kapsamlı ve detaylı eğitimler verilmesi, sınıf düzenlemelerinin çocuk güvenliği açısından daha etkili olmasını sağlayabilir.

"Evet" Diyenler (%60,0)

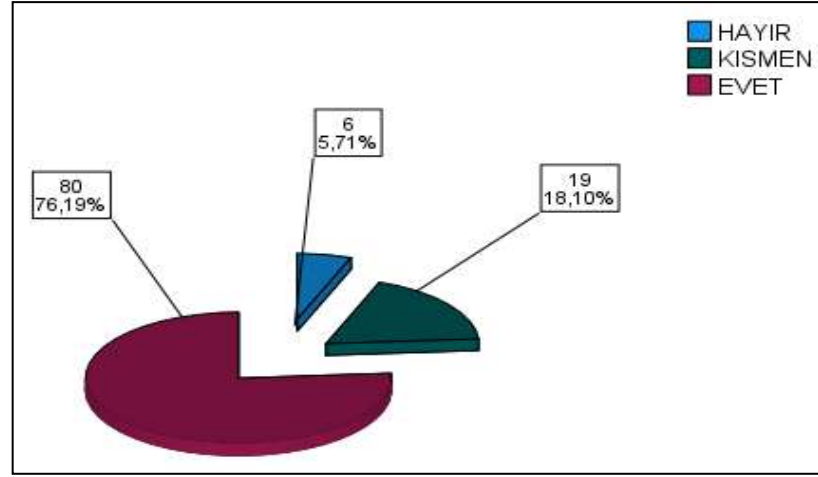
Katılımcıların %60,0'ı (63 kişi), çocukların güvenliği için sınıf düzenlemelerinde nelere dikkat edilmesi gerektiğini bildiklerini ifade etmiştir. Bu oran, katılımcıların çoğunluğunun bu konuda bilgi sahibi olduğunu göstermektedir. Ancak, bu bilgi düzeyinin pratikte uygulanabilirliği ve sürekliliği de önemlidir. Ayrıca, %40'lık bir kesimin eksik veya yetersiz bilgiye sahip olduğu düşünüldüğünde, bu konuda genel bir iyileştirme yapılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Sonuçlara göre, katılımcıların %60,0'ı çocukların güvenliği için sınıf düzenlemelerinde dikkat edilmesi gerekenleri bildiğini ifade ederken, %31,4'ü kısmen bilgi sahibi, %8,6'sı ise bu konuda bilgi sahibi olmadığını belirtmiştir. Bu durum, çocuk güvenliği konusunda genel bir farkındalık olduğunu gösterse de, %40'lık bir kesimin bilgi eksikliği yaşadığı anlaşılmaktadır. Çocukların güvenliği, eğitim ortamlarında öncelikli bir konu olduğundan, bu bilgi eksikliğinin giderilmesi büyük önem taşımaktadır.

Soru 18: Çalışma ortamınızdaki ergonomik faktörlerin (masa, sandalye vb.) öğretmenler ve çocuklar için uygun olup olmadığını değerlendiriyor musunuz? Sorusuna verilen yanıtlar.

Çizelge 4.20: Ergonomik Faktörlerin Uygunluk Bilgisi Farkındalık Çizelgesi

Görüş	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Hayır	6	5,7
Kısmen	19	18,1
Evet	80	76,2
Toplam	105	100,0

Şekil 4.13: Egonomik Faktörlerin Uygunluk Bilgisi Farkındalığı Grafiksnel Gösterimi

"Hayır" Diyenler (%5,7)

Katılımcıların yalnızca %5,7'si (6 kişi), çalışma ortamındaki ergonomik faktörleri (masa, sandalye vb.) öğretmenler ve çocuklar için uygun olup olmadığını değerlendirmediklerini belirtmiştir. Bu oran oldukça düşük olsa da, ergonomik faktörlerin değerlendirilmemesi uzun vadede hem öğretmenler hem de çocuklar için sağlık sorunlarına (örneğin duruş bozuklukları, kas-iskelet sistemi rahatsızlıkları) yol açabilir. Bu gruptaki bireylerin ergonomik değerlendirme yapmaları için farkındalıklarının artırılması gerekmektedir.

"Kısmen" Diyenler (%18,1)

Katılımcıların %18,1'i (19 kişi), ergonomik faktörleri kısmen değerlendirdiklerini ifade etmiştir. Bu grup, ergonomi konusuna belli bir düzeyde dikkat etse de, bu değerlendirmelerin tam anlamıyla yeterli olmadığını göstermektedir. Örneğin, mobilyaların çocukların yaş ve fiziksel özelliklerine uygunluğu veya öğretmenlerin rahat bir şekilde çalışmasını sağlayacak düzenlemeler konusunda eksiklikler olabilir. Bu gruba yönelik eğitimler ve rehberlik hizmetleri sunularak, ergonomik farkındalıklarının geliştirilmesi sağlanabilir.

"Evet" Diyenler (%76,2)

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu (%76,2, yani 80 kişi), çalışma ortamındaki ergonomik faktörleri değerlendirdiklerini ifade etmiştir. Bu oran oldukça yüksek olup, katılımcıların büyük kısmının ergonomi konusuna önem verdiğini göstermektedir. Ancak, bu değerlendirmenin yalnızca farkındalık düzeyinde mi yapıldığı yoksa somut iyileştirme adımlarıyla mı desteklendiği ayrı bir değerlendirme

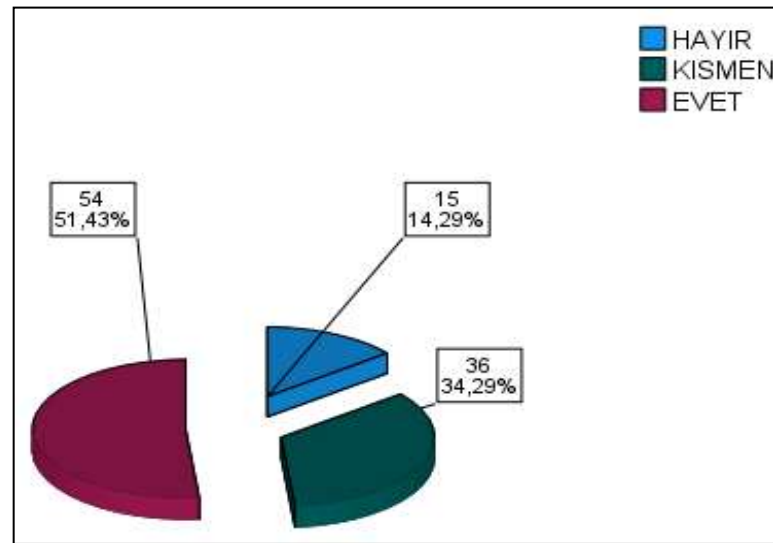
konusu olabilir. Ayrıca, bu grubun deneyimlerinden faydalanılarak ergonomi konusunda daha geniş bir farkındalık yaratılabilir.

Sonuçlara göre, katılımcıların %76,2'si ergonomik faktörleri değerlendirdiğini belirtirken, %18,1'i kısmen değerlendirdiğini ve %5,7'si ise hiç değerlendirme yapmadığını ifade etmiştir. Bu durum, genel olarak ergonomi konusunda olumlu bir farkındalık olduğunu göstermektedir. Ancak, ergonomik düzenlemelerin yalnızca farkındalık düzeyinde kalmaması, somut adımlarla desteklenmesi gereklidir. Özellikle çocukların fiziksel gelişimlerini destekleyecek mobilya ve düzenlemelerin yapılması, öğretmenlerin ise rahat ve sağlıklı bir çalışma ortamına sahip olması kritik öneme sahiptir.

Soru 19: Kur'an kursunda çalışan diğer öğretmenlerle iş sağlığı ve güvenliği konularında fikir alışverişi yapıyor musunuz? Sorusuna verilen yanıtlar.

Çizelge 4.21: Öğreticiler Arası Fikir Alışverişi Farkındalık Çizelgesi

Görüş	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Hayır	15	14,3
Kısmen	36	34,3
Evet	54	51,4
Toplam	105	100,0

Şekil 4.14: Öğreticiler Arası Fikir Alışverişi Farkındalığı Grafikselleştirilmesi

"Hayır" Diyenler (%14,3)

Katılımcıların %14,3'ü (15 kişi), Kur'an kursunda çalışan diğer öğretmenlerle iş sağlığı ve güvenliği konularında hiçbir şekilde fikir alışverişi yapmadığını belirtmiştir. Bu oran, iş sağlığı ve güvenliği gibi kritik bir konuda iletişim eksikliği yaşayan bir grup olduğunu göstermektedir. Fikir alışverişinin olmaması, öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki farkındalıklarını artırma ve birbirlerinden öğrenme fırsatını kaçırmalarına yol açabilir. Bu grup, iletişim ve iş birliği konusunda teşvik edilmelidir.

"Kısmen" Diyenler (%34,3)

Katılımcıların %34,3'ü (36 kişi), iş sağlığı ve güvenliği konularında kısmen fikir alışverişinde bulduklarını ifade etmiştir. Bu grup, zaman zaman bu konuları konuşsa da, fikir alışverişinin düzenli ve sistematik olmadığı anlaşılmaktadır. İş sağlığı ve güvenliği gibi sürekli gelişim gerektiren bir konuda, bu tür iletişimlerin daha planlı ve düzenli hale getirilmesi önemlidir. Bu gruba yönelik, iş birliğini artıracak ortamlar oluşturulabilir.

"Evet" Diyenler (%51,4)

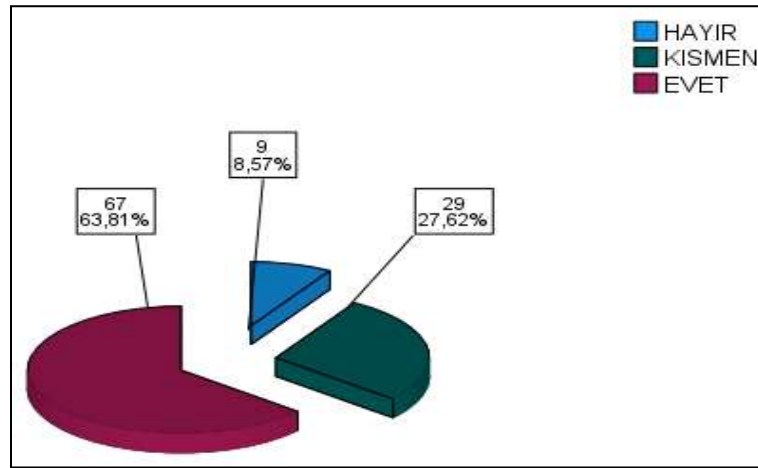
Katılımcıların %51,4'ü (54 kişi), diğer öğretmenlerle iş sağlığı ve güvenliği konularında düzenli olarak fikir alışverişi yaptığını belirtmiştir. Bu oran, katılımcıların büyük bir kısmının bu konuda iletişim halinde olduğunu ve ortak bir farkındalık geliştirdiğini göstermektedir. Ancak, bu fikir alışverişlerinin ne kadar etkili olduğu ve alınan kararların uygulamaya geçirilip geçirilmediği de değerlendirilmelidir.

Sonuçlara göre, katılımcıların yarısından fazlası (%51,4) iş sağlığı ve güvenliği konularında fikir alışverişi yaptığını ifade ederken, %34,3'ü bu konuda kısmen iletişim kurduğunu, %14,3'ü ise hiçbir şekilde fikir alışverişi yapmadığını belirtmiştir. Bu durum, genel olarak iş sağlığı ve güvenliği konularında iletişim ve farkındalık olduğunu gösterse de, %48,6'lık bir kesimin bu konuda eksiklik yaşadığı anlaşılmaktadır. İş sağlığı ve güvenliği, ekip çalışması ve karşılıklı bilgi paylaşımı gerektiren bir süreçtir. Bu nedenle, iletişim eksikliği yaşayan grupların daha fazla teşvik edilmesi gerekmektedir.

Soru 20: Çocukların oyun ve etkinlik alanlarının güvenliği konusunda bilgi sahibisiniz mi? Sorusuna verilen yanıtlar.

Çizelge 4.22: Oyun ve Etkinlik Alanlarında Güvenlik Sağlama Bilgisi Farkındalık Çizelgesi

Görüş	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Hayır	9	8,6
Kısmen	29	27,6
Evet	67	63,8
Toplam	105	100,0

Şekil 4.15: Oyun ve Etkinlik Alanlarında Güvenlik Sağlama Bilgisi Farkındalığı Grafikselsel Gösterimi

"Hayır" Diyenler (%8,6)

Katılımcıların %8,6'sı (9 kişi), çocukların oyun ve etkinlik alanlarının güvenliği konusunda bilgi sahibi olmadığını ifade etmiştir. Bu oran düşük görünse de, çocukların güvenliği gibi kritik bir konuda bilgi eksikliği olan bu grubun varlığı önemlidir. Bu kişiler, güvenli olmayan alanların farkına varamayabilir veya güvenlik önlemleri almayı ihmal edebilir. Bu durum, çocukların yaralanma veya kazalara maruz kalma riskini artırabilir. Bu nedenle, bu gruba yönelik özel eğitim ve farkındalık çalışmaları düzenlenmelidir.

"Kısmen" Diyenler (%27,6)

Katılımcıların %27,6'sı (29 kişi), çocukların oyun ve etkinlik alanlarının güvenliği konusunda kısmen bilgi sahibi olduğunu belirtmiştir. Bu grup, temel

bilgilere sahip olsa da, güvenlik açısından önemli olan bazı ayrıntıları gözden kaçırabilir. Örneğin:

Oyun alanlarında kullanılan malzemelerin güvenliği,

Zemin yapısının uygunluğu,

Çocukların yaşlarına uygun oyun ekipmanlarının seçimi gibi konularda eksiklikler yaşanabilir.

Bu gruba yönelik daha kapsamlı ve detaylı eğitimler verilmesi, çocukların güvenliğini sağlama konusunda daha etkin adımlar atılmasını sağlayabilir.

"Evet" Diyenler (%63,8)

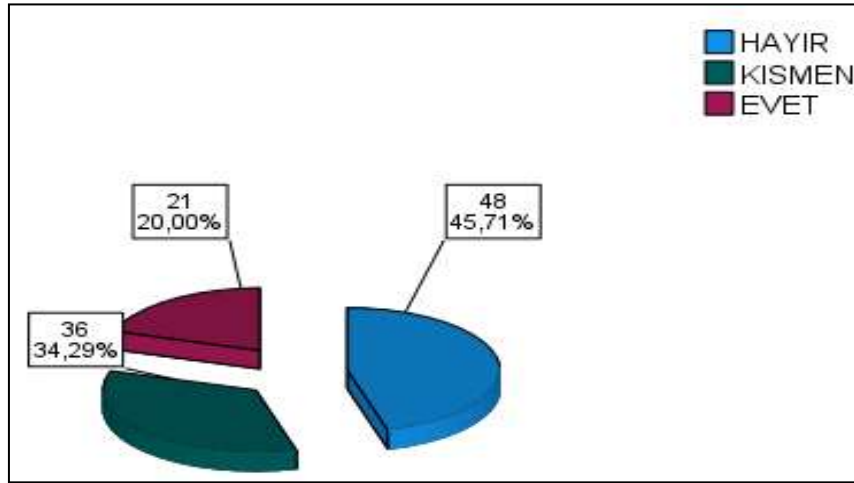
Katılımcıların %63,8'i (67 kişi), çocukların oyun ve etkinlik alanlarının güvenliği konusunda bilgi sahibi olduğunu ifade etmiştir. Bu oran, katılımcıların büyük bir kısmının bu konuda farkındalık sahibi olduğunu göstermektedir. Ancak, bu bilgi düzeyinin pratikte ne kadar etkili olduğu ve oyun alanlarının düzenli olarak kontrol edilip edilmediği de değerlendirilmelidir. Ayrıca, %36,2'lik bir kesimin eksik veya yetersiz bilgiye sahip olduğu göz önüne alındığında, bu konuda genel bir iyileştirme yapılması gerektiği açıktır.

Sonuçlara göre, katılımcıların %63,8'i çocukların oyun ve etkinlik alanlarının güvenliği konusunda bilgi sahibi olduğunu belirtirken, %27,6'sı kısmen bilgi sahibi, %8,6'sı ise bu konuda bilgi sahibi olmadığını ifade etmiştir. Bu durum, genel olarak bu konuda bir farkındalık olduğunu gösterse de, %36,2'lik bir kesimin bilgi eksikliği yaşadığı anlaşılmaktadır. Çocukların oyun ve etkinlik alanları, fiziksel ve sosyal gelişimleri açısından hayati öneme sahiptir. Bu alanların güvenliği sağlanmadığı takdirde, kazalar ve yaralanmalar gibi olumsuz durumlarla karşılaşılabilir.

Soru 21: Kurumunuzda iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili yazılı kurallar var mı bu kuralları biliyor musunuz? Sorusuna verilen yanıtlar.

Çizelge 4.23: Yazılı Kuralları Bilgisi Farkındalık Çizelgesi

Görüş	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Hayır	48	45,7
Kısmen	36	34,3
Evet	21	20,0
Toplam	105	100,0

Şekil 4.16: Yazılı Kuralları Bilgisi Bilgisi Farkındalığı Grafiksnel Gösterimi

"Hayır" Diyenler (%45,7)

Katılımcıların %45,7'si (48 kişi), kurumlarında iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili yazılı kuralların olmadığını ya da bu kurallar hakkında bilgi sahibi olmadığını belirtmiştir. Bu oran oldukça yüksektir ve iş sağlığı ve güvenliği açısından ciddi bir eksiklik olduğunu göstermektedir. Yazılı kuralların olmaması ya da çalışanların bu kurallardan haberdar olmaması, hem çalışanların hem de öğrencilerin güvenliği açısından risk teşkil edebilir. Bu durum, kurumun iş sağlığı ve güvenliği politikalarının yetersiz olduğunu ya da bu kuralların çalışanlara yeterince duyurulmadığını düşündürmektedir.

"Kısmen" Diyenler (%34,3)

Katılımcıların %34,3'ü (36 kişi), iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili yazılı kuralların kısmen farkında olduklarını ifade etmiştir. Bu grup, temel bilgilere sahip

olsa da, yazılı kuralların tamamına hakim olmayabilir ya da bu kuralların uygulanmasında eksiklikler olabilir. Bu durum, kuralların çalışanlara yeterince açıklanmadığını veya uygulamaların net bir şekilde takip edilmediğini gösterebilir.

"Evet" Diyenler (%20,0)

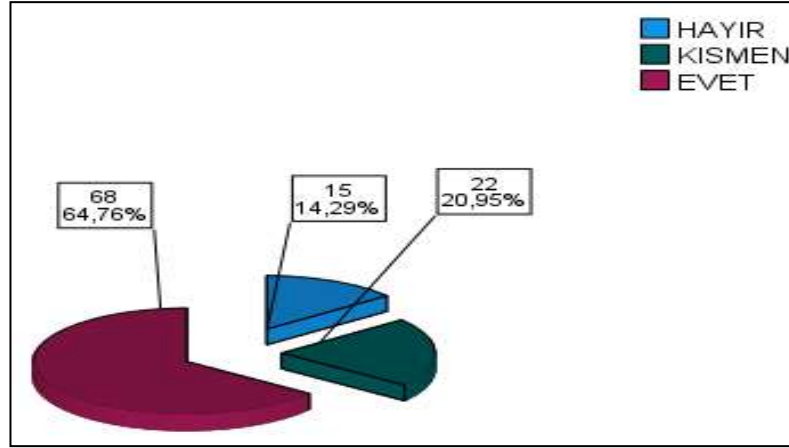
Katılımcıların yalnızca %20,0'si (21 kişi), kurumlarında iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili yazılı kurallar olduğunu ve bu kuralları bildiklerini belirtmiştir. Bu oran oldukça düşük olup, kurum genelinde iş sağlığı ve güvenliği konusunda farkındalık ve yazılı kuralların yaygınlaştırılması gerektiğini göstermektedir. Yazılı kuralların varlığı, çalışanların sağlık ve güvenlik standartlarını anlaması ve uygulaması açısından kritik öneme sahiptir. Ancak, bu kuralların az sayıda kişi tarafından bilinmesi, uygulamada önemli eksikliklere yol açabilir.

Sonuçlara göre, katılımcıların %45,7'si iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili yazılı kuralların varlığından habersizken, %34,3'ü bu kuralların kısmen farkında, %20,0'si ise kuralların varlığını ve içeriğini bildiğini ifade etmiştir. Bu durum, kurum genelinde iş sağlığı ve güvenliği kültürünün yeterince güçlü olmadığını ve yazılı kuralların çalışanlara etkin bir şekilde iletilmediğini göstermektedir. İş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili yazılı kurallar, hem çalışanların hem de öğrencilerin güvenliği için temel bir gerekliliktir. Bu nedenle, bu konuda farkındalık oluşturmak ve kuralları yaygınlaştırmak için kapsamlı bir çalışma yapılması gerekmektedir.

Soru 22: Çocukların güvenliği açısından tehlikeli olabilecek malzemeleri nasıl saklamanız gerektiğini biliyor musunuz? Sorusuna verilen yanıtlar.

Çizelge 4.24: Tehlikeli Olabilecek Malzemelerin Güvenliği Farkındalık Çizelgesi

Görüş	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Hayır	15	14,3
Kısmen	22	21,0
Evet	68	64,8
Toplam	105	100,0

Şekil 4.17: Tehlikeli Olabilecek Malzemelerin Güvenliği Farkındalığı Grafikselsel Gösterimi

"Hayır" Diyenler (%14,3)

Katılımcıların %14,3'ü (15 kişi), çocukların güvenliği açısından tehlikeli olabilecek malzemelerin nasıl saklanması gerektiği konusunda bilgi sahibi olmadığını belirtmiştir. Bu grup, tehlikeli malzemelerin saklanmasıyla ilgili farkındalık eksikliği yaşamakta ve bu durum çocukların güvenliği açısından ciddi riskler oluşturabilir. Özellikle temizlik ürünleri, kesici aletler, kimyasal maddeler gibi malzemelerin yanlış yerlerde saklanması, kazalara ve yaralanmalara yol açabilir. Bu grubun eğitilmesi ve bilgilendirilmesi öncelikli bir ihtiyaçtır.

"Kısmen" Diyenler (%21,0)

Katılımcıların %21,0'i (22 kişi), tehlikeli malzemelerin saklanması konusunda kısmen bilgi sahibi olduğunu ifade etmiştir. Bu grup, bazı temel bilgilerle sahip olsa da, tehlikeli malzemelerin doğru bir şekilde saklanması için gerekli olan tüm prosedürlere hakim olmayabilir. Örneğin:

Malzemelerin çocukların ulaşamayacağı yerlere konulması,

Kilitli dolapların kullanımı,

Malzemelerin etiketlenmesi gibi kritik detayları gözden kaçırabilirler. Bu kişilere yönelik daha kapsamlı ve uygulamalı eğitimler verilmesi gerekmektedir.

"Evet" Diyenler (%64,8)

Katılımcıların %64,8'i (68 kişi), tehlikeli malzemelerin nasıl saklanması gerektiğini bildiğini belirtmiştir. Bu oran, katılımcıların büyük bir kısmının çocukların güvenliği açısından farkındalık sahibi olduğunu göstermektedir. Ancak,

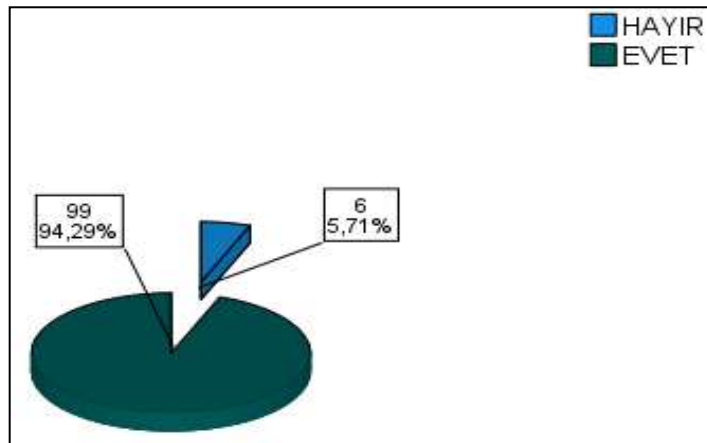
bu bilgi düzeyinin pratikte ne kadar etkili olduğu ve bu kişilerin saklama kurallarını ne kadar uyguladığı da değerlendirilmelidir. Ayrıca, %35,2'lik bir kesimin eksik veya yetersiz bilgiye sahip olduğu göz önüne alındığında, genel bir iyileştirme yapılması gerektiği açıktır.

Sonuçlara göre, katılımcıların %64,8'i tehlikeli malzemelerin saklanması konusunda bilgi sahibi olduğunu belirtirken, %21,0'i kısmen bilgi sahibi, %14,3'ü ise bu konuda bilgi sahibi olmadığını ifade etmiştir. Bu durum, genel olarak bu konuda bir farkındalık olduğunu gösterse de, %35,3'lük bir kesimin bilgi eksikliği yaşadığı anlaşılmaktadır. Tehlikeli malzemelerin doğru bir şekilde saklanmaması, çocukların güvenliğini ciddi şekilde tehlikeye atabilir. Bu nedenle, bu konuda farkındalığın artırılması ve saklama prosedürlerinin tam olarak uygulanması gerekmektedir.

Soru 23: Kur'an kurslarında acil durum tatbikatları düzenlenmeli mi?
Sorusuna verilen yanıtlar.

Çizelge 4.25: Tatbikat Bilgisi Farkındalık Çizelgesi

Görüş	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Hayır	6	5,7
Evet	99	94,3
Toplam	105	100,0

Şekil 4.18: Tatbikat Bilgisi Farkındalığı Grafiksels Gösterimi

"Hayır" Diyenler (%5,7)

Katılımcıların %5,7'si (6 kişi), Kur'an kurslarında acil durum tatbikatlarının düzenlenmesine gerek olmadığını belirtmiştir. Bu küçük grup, tatbikatların gereksiz olduğunu düşünebilir veya bu tür uygulamaların kurs ortamında uygulanabilirliği konusunda şüpheleri olabilir. Ancak, acil durum tatbikatları genellikle tüm eğitim kurumlarında güvenlik kültürünü artırmak ve olası acil durumlara hazırlıklı olmak için önemli bir araçtır.

"Evet" Diyenler (%94,3)

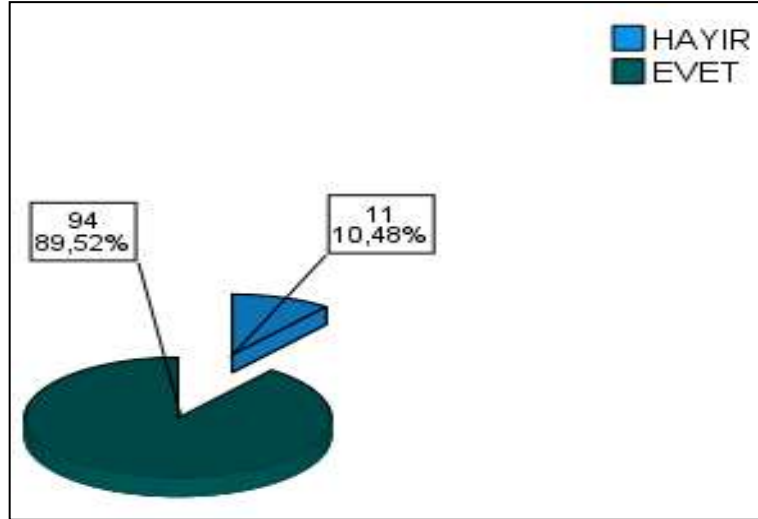
Katılımcıların %94,3'ü (99 kişi), Kur'an kurslarında acil durum tatbikatlarının düzenlenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu yüksek oran, tatbikatların öneminin geniş bir şekilde kabul edildiğini ve bu tür uygulamaların çocukların ve personelin güvenliği açısından kritik olduğunu göstermektedir. Acil durum tatbikatları, yangın, deprem veya diğer acil durumlar sırasında öğrencilerin ve çalışanların nasıl hareket etmeleri gerektiği konusunda farkındalık ve deneyim kazanmalarına yardımcı olur.

Sonuçlara göre, katılımcıların büyük bir çoğunluğu (%94,3) Kur'an kurslarında acil durum tatbikatlarının düzenlenmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu, acil durum hazırlıklarının ve güvenlik önlemlerinin öneminin geniş bir kabul gördüğünü göstermektedir. Tatbikatlar, hem öğrencilerin hem de personelin acil durumlarda güvenli ve hızlı bir şekilde hareket etmelerini sağlamak için hayati öneme sahiptir. Ayrıca, bu tür uygulamalar, kurs ortamında güvenlik kültürünün geliştirilmesine katkıda bulunur.

Soru 24: İş sağlığı ve güvenliği konusunda kendinizi geliştirmek için ek eğitim almak ister misiniz? Sorusuna verilen yanıtlar.

Çizelge 4.26: İSG Eğitimlerinin Öneminin Farkındalık Çizelgesi

Görüş	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Hayır	11	10,5
Evet	94	89,5
Toplam	105	100,0

Şekil 4.19: İSG Eğitimlerinin Öneminin Farkındalığı Grafikselsel Gösterimi

"Hayır" Diyenler (%10,5)

Katılımcıların %10,5'i (11 kişi), iş sağlığı ve güvenliği konusunda kendilerini geliştirmek için ek eğitim almak istemediğini ifade etmiştir. Bu grup, mevcut bilgi ve becerilerinin yeterli olduğunu düşünebilir veya iş sağlığı ve güvenliği eğitimine ihtiyaç duymadığını hissedebilir. Ancak, iş sağlığı ve güvenliği dinamik bir alan olduğundan, sürekli gelişim ve güncel bilgilere erişim önemlidir. Bu grubun motivasyon eksikliğini gidermek için farkındalık çalışmaları yapılabilir.

"Evet" Diyenler (%89,5)

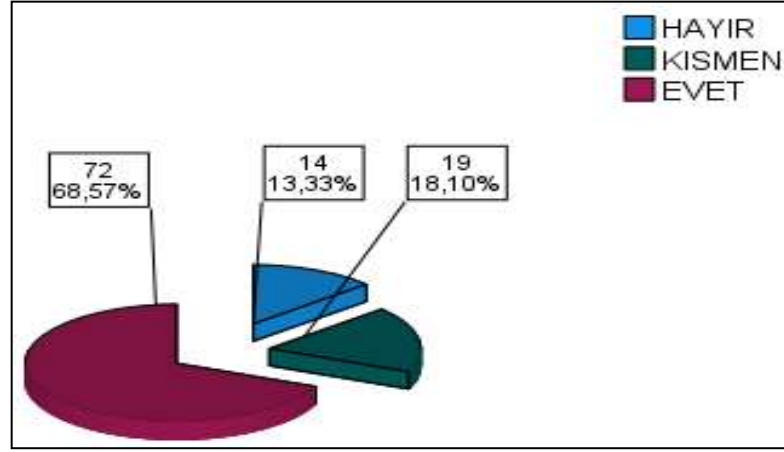
Katılımcıların %89,5'i (94 kişi), iş sağlığı ve güvenliği konusunda ek eğitim almak istediğini belirtmiştir. Bu yüksek oran, çalışanların bu alanda kendilerini geliştirme isteğini ve iş sağlığı ve güvenliği konusundaki farkındalık düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ek eğitim talepleri, çalışanların hem kendi güvenliklerini hem de çevrelerindeki kişilerin güvenliğini artırmak için bilinçli bir yaklaşım sergilediklerini ortaya koymaktadır.

Sonuçlara göre, katılımcıların büyük bir çoğunluğu (%89,5) iş sağlığı ve güvenliği konusunda kendini geliştirmek için ek eğitim almak istemektedir. Bu durum, çalışanların güvenlik kültürüne önem verdiğini ve bu alanda daha bilinçli ve donanımlı olmak istediklerini göstermektedir. Ancak, %10,5'lik bir kesimin eğitim almak istememesi, bu konuda motivasyon eksikliği ya da farkındalık yetersizliği olabileceğini düşündürmektedir.

Soru 25 İş yerinizdeki fiziksel ortamın (aydınlatma, havalandırma, gürültü vb.) sağlığını etkilediğini düşünüyor musunuz? Sorusuna verilen yanıtlar.

Çizelge 4.27: Fiziksel Ortam Uygunluğu Bilgisi Farkındalık Çizelgesi

Görüş	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Hayır	14	13,3
Kısmen	19	18,1
Evet	72	68,6
Toplam	105	100,0

Şekil 4.20: Ortam Uygunluğu Bilgisi Farkındalığı Grafikselleştirilmesi

"Hayır" Diyenler (%13,3)

Katılımcıların %13,3'ü (14 kişi), iş yerindeki fiziksel ortamın sağlığını etkilemediğini düşünmektedir. Bu grup, iş yerindeki aydınlatma, havalandırma ve gürültü gibi faktörlerin uygun olduğunu veya bu tür çevresel etmenlerin sağlık üzerinde bir etkisi olmadığını düşünebilir. Ancak, fiziksel ortamın sağlık üzerindeki etkileri bazen uzun vadede ortaya çıkabilir. Bu nedenle, bu grubun farkındalığının artırılması ve iş ortamındaki olası risklerin gözden geçirilmesi önemlidir.

"Kısmen" Diyenler (%18,1)

Katılımcıların %18,1'i (19 kişi), fiziksel ortamın sağlığını kısmen etkilediğini belirtmiştir. Bu grup, fiziksel ortamın bazı unsurlarının sağlık üzerinde olumsuz

etkiler yaratabileceğini fark etmiş ancak bu etkilerin ciddi boyutta olmadığını düşünüyor olabilir. Örneğin:

Yetersiz havalandırma, ara sıra rahatsızlık yaratabilir.

Gürültü seviyesi zaman zaman rahatsız edici olabilir. Bu grup için, iş yerindeki fiziksel koşulların daha detaylı bir şekilde değerlendirilmesi ve iyileştirilmesi faydalı olacaktır.

"Evet" Diyenler (%68,6)

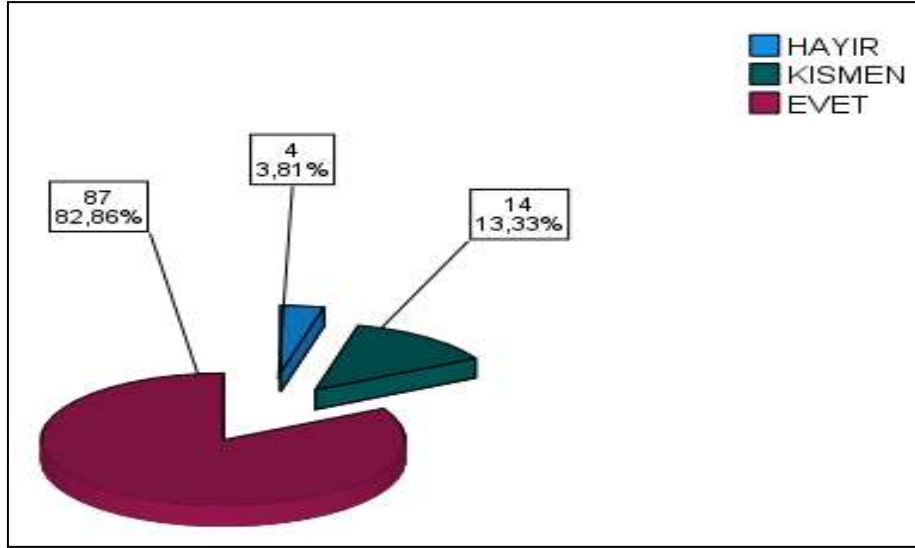
Katılımcıların %68,6'sı (72 kişi), iş yerindeki fiziksel ortamın sağlığını etkilediğini düşünmektedir. Bu büyük oran, çalışanların iş yerindeki fiziksel koşullardan ciddi şekilde etkilendiğini ve bu durumun sağlıklarını tehdit ettiğini düşündüğünü göstermektedir. Özellikle yetersiz aydınlatma, kötü havalandırma, yüksek gürültü seviyesi gibi faktörler, hem fiziksel hem de psikolojik sağlık üzerinde olumsuz etkiler yaratabilir. Bu durum, iş yerinde fiziksel koşulların iyileştirilmesi gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Veriler, katılımcıların büyük bir kısmının (%68,6) iş yerindeki fiziksel ortamın sağlıklarını etkilediğini düşündüğünü göstermektedir. %18,1'lik bir kesim ise bu etkinin kısmen olduğunu belirtmiştir. Öte yandan, %13,3'lük bir grup bu tür etkilere maruz kalmadığını ifade etmiştir. Genel olarak, çalışanların %86,7'sinin fiziksel ortamın sağlık üzerinde bir etkisi olduğunu düşündüğü anlaşılmaktadır. Bu sonuç, iş yerindeki fiziksel koşulların gözden geçirilmesi ve iyileştirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Soru 26: Kur'an kurslarında mesleki tükenmişlik ve stresin iş sağlığı ve güvenliği açısından önemli olduğunu düşünüyor musunuz? Sorusuna verilen yanıtlar.

Çizelge 4.28: Mesleki Tükenmişlik ve Stresin İSG Açısından Öneminin Farkındalık Çizelgesi

Görüş	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Hayır	4	3,8
Kısmen	14	13,3
Evet	87	82,9
Toplam	105	100,0

Şekil 4.21: Mesleki Tükenmişlik Bilgisi Farkındalığı Grafikselleştirilmesi

"Hayır" Diyenler (%3,8)

Katılımcıların %3,8'i (4 kişi), mesleki tükenmişlik ve stresin iş sağlığı ve güvenliği açısından önemli olmadığını düşünmektedir. Bu grup, tükenmişlik ve stresin iş sağlığı ve güvenliği ile doğrudan bir bağlantısı olmadığını veya bu konunun iş yerinde ciddi bir sorun teşkil etmediğini düşünebilir. Ancak, araştırmalar stres ve tükenmişliğin, iş kazaları, verimlilik kaybı ve çalışan sağlığı üzerinde ciddi olumsuz etkiler yaratabileceğini göstermektedir. Bu nedenle, bu grubun farkındalığını artırmak önemlidir.

"Kısmen" Diyenler (%13,3)

Katılımcıların %13,3'ü (14 kişi), mesleki tükenmişlik ve stresin iş sağlığı ve güvenliği açısından kısmen önemli olduğunu belirtmiştir. Bu grup, stres ve tükenmişliğin bazı durumlarda iş sağlığı ve güvenliğini etkileyebileceğini kabul etmekle birlikte, bunun her zaman geçerli olmadığını düşünebilir. Örneğin, bu kişiler, stresin bireysel bir sorun olduğunu veya iş ortamından ziyade kişisel faktörlerle ilişkili olduğunu düşünüyor olabilir.

"Evet" Diyenler (%82,9)

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu (%82,9, 87 kişi), mesleki tükenmişlik ve stresin iş sağlığı ve güvenliği açısından önemli olduğunu düşünmektedir. Bu yüksek oran, çalışanların stres ve tükenmişliğin iş sağlığı ve güvenliği üzerindeki etkilerinin farkında olduğunu göstermektedir. Özellikle Kur'an kursları gibi duygusal ve zihinsel yoğunluğun fazla olduğu çalışma ortamlarında, stres ve tükenmişlik, hem çalışanların

fiziksel ve psikolojik sağlığını hem de iş ortamındaki güvenlik seviyesini olumsuz etkileyebilir.

Sonuçlara göre, katılımcıların büyük bir kısmı (%82,9), mesleki tükenmişlik ve stresin iş sağlığı ve güvenliği açısından önemli olduğunu düşünmektedir. %13,3'lk bir kesim kısmen önemli olduğunu belirtirken, yalnızca %3,8'lik bir grup bu konuya önem vermemektedir. Bu veriler, mesleki tükenmişlik ve stresin Kur'an kursları gibi yoğun duygusal emek gerektiren çalışma ortamlarında kritik bir konu olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

5. TARTIŞMA

Bu araştırma, 4–6 yaş grubu Kur'an kursu öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği (İSG) konusundaki farkındalık düzeylerini çeşitli değişkenlere göre incelemiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda yapılan değerlendirmelerde, literatürle tutarlı ve bazı açılardan özgün sonuçlara ulaşılmıştır.

Öncelikle öğretmenlik deneyimi ile İSG farkındalığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Deneyimi 7 yıl ve üzeri olan öğretmenlerin daha yüksek farkındalık puanlarına sahip olmaları, deneyimin iş güvenliği konusunda bilgi, dikkat ve duyarlılık kazandırdığı yönündeki literatürle örtüşmektedir (Yıldız ve Yılmaz, 2019; Demirtaş, 2021). Bu durum, kurumsal bilgi aktarımının sahada deneyime dönüştüğünü ve bu birikimin farkındalık düzeyine olumlu katkı sağladığını göstermektedir.

Eğitim düzeyi ile farkındalık arasında tespit edilen anlamlı farklılık da anlamlıdır. Yüksek lisans mezunlarının farkındalık düzeylerinin, lise mezunlarına göre belirgin biçimde daha yüksek olduğu bulgusu, eğitim düzeyinin bireyin güvenlik kültürü oluşturma becerisini desteklediğine dair önceki çalışmalarla paralellik göstermektedir (Aksoy, 2018; Şahin ve Korkmaz, 2020). Eğitim süreci, sadece bilgi aktarımı değil aynı zamanda bilinç geliştirme sürecidir ve bu bilinç, güvenli davranışların içselleştirilmesinde etkili olmaktadır.

En dikkat çekici bulgulardan biri, İSG eğitimi almış olan öğretmenlerin farkındalık düzeylerinin anlamlı biçimde daha yüksek çıkmasıdır. Bu durum, iş güvenliği konusunda yapılandırılmış eğitimin doğrudan pozitif etkisini açıkça ortaya koymaktadır. Yapılan önceki araştırmalarda da (Özdemir, 2017; Acar ve Tanrıverdi, 2022) İSG eğitiminin bireysel güvenlik algısı ve kurumsal risk bilinci üzerinde belirleyici olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda, Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı kurumlarda çalışan personelin hizmet içi eğitim programlarına etkin katılımının hem kişisel güvenliklerini hem de sorumluluğundaki çocukların güvenliğini artıracığı söylenebilir.

Yaş değişkenine ilişkin bulgular doğrudan istatistiksel analizle test edilmemiş olmakla birlikte, yaş aralığının çoğunlukla 30 yaş üstünde olması, sahadaki olgun ve sorumluluk sahibi profilin güvenlik farkındalığı açısından olumlu bir çerçeve sunduğunu düşündürmektedir. Bu durum, güvenlik uygulamalarının sürdürülebilirliğinde yaşla gelen deneyimin dolaylı etkisini ortaya koymaktadır.

Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, iş sağlığı ve güvenliği farkındalığı çok boyutlu bir yapıdır. Deneyim, eğitim düzeyi, alınan hizmet içi eğitimler ve bireysel özellikler bu farkındalığın belirleyici bileşenleridir. Kur'an kursu öğreticileri özelinde yapılan bu çalışma, sahada doğrudan çocuklarla temas hâlinde bulunan kadın çalışanların güvenlik bilgisi, tutumu ve davranışlarına dair önemli bir bakış sunmaktadır. Özellikle farkındalığın hem bireysel hem kurumsal boyutunu kapsayan bir gelişim alanı olarak ele alınması gerekmektedir.

Bu bulgular, kurum politikalarının sadece mevzuat uyumuyla sınırlı kalmaması, aynı zamanda çalışanların bilgi ve bilinç düzeylerinin artırılmasına yönelik stratejileri de içermesi gerektiğini göstermektedir.

5.1 Araştırma Sorusunun Sonuçları

5.1.1 Araştırma sorusunun temel sorusu

S1: 4-6 yaş Kur'an Kursu öğreticilerinin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki farkındalık düzeyleri nasıldır?

Çizelge 5.1: Toplam Farkındalık Puanı Çizelgesi

Değişken	N	Minimum	Maximum	Mean (Ortalama)	Std. Deviation (Standart Sapma)
Toplam_puan	105	26,00	60,00	48,5143	7,12811
Valid N (listwise)	105				

105 Kur'an kursu öğreticisinin iş sağlığı ve güvenliği (İSG) konularına ilişkin toplam farkındalık puanları incelenmiştir. Tanımlayıcı istatistikler doğrultusunda:

En düşük farkındalık puanı: 26

En yüksek farkındalık puanı: 60

Ortalama puan (Mean): 48,51

Standart sapma (Std. Deviation): 7,13

Elde edilen ortalama puan 48,51, öğretmenlerin genel olarak orta-yüksek düzeyde bir farkındalığa sahip olduklarını göstermektedir. Standart sapma 7,13, puanların ortalamaya göre makul düzeyde dağıldığını, yani öğretmenler arasında farkındalık düzeylerinin çok dağınık olmadığını ifade eder.

Bu sonuç, araştırma grubunun İSG konularında belirli bir bilinç düzeyine sahip olduğunu göstermektedir. Ancak minimum ve maksimum değerler arasındaki fark (26 ile 60 arası), bazı öğretmenlerin farkındalık düzeylerinin oldukça düşük, bazılarının ise oldukça yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Bu da, grubun içinde eğitim, deneyim ve İSG eğitimi alma durumuna göre farklar olabileceği kanaatini oluşturmaktadır.

5.1.2 Araştırma sorularının alt soruları

S₁₁: 4-6 yaş Kur'an kurslarında görev yapan öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği farkındalık düzeyleri yaşa göre anlamlı biçimde farklılık göstermekte midir?

Çizelge 5.2: Yaş Aralıkları İle İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalık İstatistikleri
Çizelgesi Descriptive Statistics (Tanımlayıcı İstatistikler)

Yaş Grubu	N (Katılımcı Sayısı)	Ortalama (Mean)	Standart Sapma (Std. Deviation)	Alt Limit (Lower Bound)	Üst Limit (Upper Bound)	Minimum	Maksimum
20-30	14	42,64	9,84	36,96	48,32	28,00	57,00
31-40	47	49,66	5,67	47,99	51,32	32,00	60,00
41-50	37	48,95	6,98	46,62	51,27	26,00	60,00
51 ve üzeri	7	50,29	6,10	44,64	55,93	41,00	58,00
Toplam	105	48,51	7,13	47,13	49,89	26,00	60,00

Çizelge 5.3: Yaş Aralıkları İle İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalık Düzeyleri ANOVA Analizi

Kaynak	Sum of Squares (Toplam Kareler)	df (Serbestlik Derecesi)	Mean Square (Ortalama Kareler)	F	Sig. (p-değeri)
Gruplar Arası	573,141	3	191,047	4,096	0,009
Gruplar İçi	4711,088	101	46,644		
Toplam	5284,229	104			

Kur'an kursu öğretmenlerinin yaş aralıklarına göre toplam iş sağlığı ve güvenliği (İSG) farkındalık düzeyleri arasındaki farklılık, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile test edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda yaş gruplarına göre farkındalık puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($F(3, 101) = 4.096, p = .009$). Bu sonuçlar H_{11} alt hipotezinin kanıtı niteliğindedir.

Betimsel verilere göre en düşük ortalama puan, 20–30 yaş grubunda yer alan öğretmenlerde gözlemlenmiştir ($M = 42.64, SD = 9.84$). Buna karşılık en yüksek ortalama puan 51 yaş ve üzeri öğretmenlere aittir ($M = 50.29, SD = 6.10$). Diğer yaş gruplarındaki ortalamalar ise 31–40 yaş için $M = 49.66$, 41–50 yaş için $M = 48.95$ olarak hesaplanmıştır.

Bu sonuç, yaş ilerledikçe İSG farkındalığının da yükseldiğini göstermektedir. Özellikle genç yaş grubundaki öğretmenler, iş hayatında daha az deneyime ve sınırlı saha tecrübesine sahip oldukları için İSG konularında daha düşük farkındalık düzeyine sahip olabilmektedirler. Bu durum, Karaca (2022) tarafından yapılan çalışmada da vurgulanmakta, yaş ve deneyimin güvenlik bilinciyle doğrudan ilişkili olduğu belirtilmektedir.

S₁₂: Öğreticilerin iş sağlığı ve güvenliği farkındalık düzeyleri, eğitim düzeyine göre değişmekte midir?

Çizelge 5.4: Eğitim Düzeyi İle İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalık İstatistikleri Çizelgesi

Öğrenim Seviyesi	N (Katılımcı Sayısı)	Ortalama (Mean)	Standart Sapma (Std. Deviation)	Alt Limit (Lower Bound)	Üst Limit (Upper Bound)	Minimum	Maksimum
Lise	7	37,71	10,39	28,11	47,32	28,00	58,00
Önlisans	39	48,59	6,74	46,40	50,78	26,00	60,00
Lisans	51	49,31	5,89	47,66	50,97	32,00	60,00
Yüksek Lisans	8	52,50	5,32	48,05	56,95	45,00	58,00
Toplam	105	48,51	7,13	47,13	49,89	26,00	60,00

Çizelge 5.5: Eğitim Düzeyi İle İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalık Düzeyleri ANOVA Analizi

Kaynak	Sum of Squares (Toplam Kareler)	df (Serbestlik Derecesi)	Mean Square (Ortalama Kareler)	F	Sig. (p-değeri)
Gruplar Arası	976,384	3	325,461	7,631	< 0,001
Gruplar İçi	4307,845	101	42,652		
Toplam	5284,229	104			

Bu hipotezi test etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına göre, öğretmenlerin eğitim düzeylerine göre toplam farkındalık puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir, $F(3, 101) = 7.63, p < .001$.

Betimsel istatistiklere göre en düşük farkındalık düzeyi lise mezunlarında ($M = 37.71, SD = 10.39$), en yüksek düzey ise yüksek lisans mezunlarında ($M = 52.50, SD = 5.32$) gözlemlenmiştir. Ön lisans mezunları ($M = 48.59$) ve lisans mezunları (M

= 49.31) bu iki uç grubun arasında yer almıştır.

Elde edilen sonuçlar, eğitim düzeyi ile İSG farkındalığı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ve bu ilişkinin doğrudan pozitif yönde ilerlediğini göstermektedir. Bu durum, eğitim düzeyi yükseldikçe İSG konusunda bilgi düzeyinin, risk algısının ve mevzuata uyumun da arttığını düşündürmektedir. Sonuç olarak H₁₂ alt hipotezi desteklenmiştir. Eğitim düzeyi ile iş sağlığı ve güvenliği farkındalık düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

S₁₃: İş sağlığı ve güvenliği farkındalık düzeyleri, öğretmenlerin mesleki deneyimlerine göre farklılık göstermekte midir?

Çizelge 5.6: Öğreticilik Deneyim Süresi İle İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalık İstatistikleri Çizelgesi

Deneyim Yılı	N (Katılımcı Sayısı)	Ortalama (Mean)	Standart Sapma (Std. Deviation)	Alt Limit (Lower Bound)	Üst Limit (Upper Bound)	Minimum	Maksimum
1-3 yıl	18	43,61	9,31	38,98	48,24	28,00	56,00
4-6 yıl	18	47,22	6,47	44,01	50,44	32,00	60,00
7-10 yıl	19	50,32	7,63	46,64	53,99	26,00	59,00
11 yıl ve üzeri	50	50,06	5,36	48,54	51,58	37,00	60,00
Toplam	105	48,51	7,13	47,13	49,89	26,00	60,00

Çizelge 5.7: Öğreticilik Deneyim Süresi İle İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalık Düzeyleri Anova Analizi

Kaynak	Sum of Squares (Toplam Kareler)	df (Serbestlik Derecesi)	Mean Square (Ortalama Kareler)	F	Sig. (p-değeri)
Gruplar Arası	643,914	3	214,638	4,672	0,004
Gruplar İçi	4640,314	101	45,944		
Toplam	5284,229	104			

Bu hipotezi test etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına göre, öğretmenlerin öğreticilik deneyim süresine göre toplam farkındalık puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir, $F(3, 101) = 4672, p < 0.004$

Deneyim yılına göre farkındalık puanları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Betimsel istatistiklere göre:

- **En düşük farkındalık düzeyi**, 1-3 yıl deneyime sahip katılımcılarda ($M=43,61, SD=9,31$) gözlemlenmiştir.
- **En yüksek farkındalık düzeyi**, 7-10 yıl deneyime sahip katılımcılarda ($M=50,32, SD=7,63$) görülmüştür.
- 4-6 yıl deneyime sahip katılımcılar ($M=47,22, SD=6,47$) ve 11 yıl ve üzeri deneyime sahip katılımcılar ($M=50,06, SD=5,36$) bu iki uç grubun arasında yer almıştır.

Bu analiz sonucunda, deneyim yılı ile İSG farkındalık düzeyi arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak, araştırma hipotezi desteklenmiştir. Deneyim yılı arttıkça farkındalık düzeyinin pozitif yönde ilerlediği ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu ifade edilebilir.

S₁₄: İş sağlığı ve güvenliği farkındalık düzeyleri, İSG eğitimi alıp almama durumuna göre farklılık göstermekte midir?

Çizelge 5.8: İSG Eğitimi Alıp Almama İle İş Sağlığı Ve Güvenliği Farkındalık Düzeyleri T-Testi Analizi

Kaynak	Ortalama (M)	Standart Sapma (SD)	t Değeri	df (Serbestlik Derecesi)	Ortalama Fark (Mean Difference)	%95 Güven Aralığı (Lower-Upper)	Sig. (p-değeri)	Cohen's d
İSG Eğitimi Alanlar	52,77	6,12	3,30	103	5,39	2,15 - 8,63	0,001	0,79
İSG Eğitimi Almayanlar	47,39	6,98	-	-	-	-	-	-

Kur'an kursu öğreticilerinin daha önce İSG eğitimi almış olup olmama durumlarına göre iş sağlığı ve güvenliği farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Bu hipotezi test etmek için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonuçlarına göre,

İSG eğitimi almış öğreticiler (M = 52,77; SD = 6,12) ile almayan öğreticiler (M = 47,39; SD = 6,98) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir, $t(103) = 3,30, p = .001$.

Ortalama fark 5,39 puandır ve farkın %95 güven aralığı 2,15 ile 8,63 arasında yer almaktadır. Ayrıca hesaplanan Cohen's d = 0,79, etkinin büyük düzeyde olduğunu göstermektedir.

Bu bulgular, iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin öğreticilerin farkındalık düzeylerini artırdığını göstermektedir. Eğitim almış öğreticiler, riskleri tanıma, önleme ve güvenlik kurallarına uyum açısından daha güçlü bir bilinç geliştirmektedir. Bu durum, daha önce yapılan çalışmalarla da desteklenmektedir. Çalışanların İSG eğitimi alması ve sektördeki hizmet yılının artması iş sağlığı ve güvenliği yönünden olumlu etki yaparak farkındalık düzeyini arttırmaktadır." (Gür ve Yavuz, 2022)

5.1.3 Tüm anket sorularının istatistiksel değerleri

Çizelge 5.9:Tüm Anket Sorularının İstatistik Değerleri Çizelgesi

Değişken	N	Minimum	Maximum	Ortalama (Mean)	Standart Sapma (Std. Deviation)
Cinsiyetiniz?	105	2	2	2,00	0,000
Yaşınız?	105	1	4	2,35	0,796
Öğrenim Seviyeniz Nedir?	105	1	4	2,57	0,732
Öğreticilik deneyiminiz kaç yıldır?	105	1	4	2,96	1,160
Daha önce iş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldınız mı?	105	1	2	1,79	0,409

Çizelge 5.9: (Devamı) Tüm Anket Sorularının İstatistik Değerleri Çizelgesi

Değişken	N	Minimum	Maximum	Ortalama (Mean)	Standart Sapma (Std. Deviation)
Kur'an kurslarında iş sağlığı ve güvenliği kurallarının uygulanması gerektiğini düşünüyor musunuz?	105	1	3	2,81	0,482
Acil durumlarda (yangın, deprem vb.) öğrencileri nasıl tahliye etmeniz gerektiğini biliyor musunuz?	105	1	3	2,43	0,648
Kur'an kurslarında sık karşılaşılan iş sağlığı ve güvenliği riskleri hakkında bilginiz var mı?	105	1	3	1,85	0,601
Çalışma alanınızda düşme, kayma ve çarpma gibi riskleri azaltmak için ne tür önlemler alıyorsunuz?	105	1	3	2,51	0,539
Sınıf içinde ve dışında kullanılan malzemelerin güvenli olup olmadığını nasıl kontrol ediyorsunuz?	105	1	3	2,50	0,622
Elektrik prizleri, ısıtıcılar ve diğer tehlikeli ekipmanlarla ilgili öğrencilere yönelik güvenlik önlemleri hakkında bilginiz var mı?	105	1	3	2,52	0,695
Kur'an kursunuzda ilk yardım eğitimi aldınız mı?	105	1	2	1,50	0,502
Yangın söndürücülerin yerini ve nasıl kullanılacağını biliyor musunuz?	105	1	3	2,29	0,769
Sınıf ortamında hijyen kurallarına dikkat edilmesi gerektiğini biliyor musunuz?	105	1	3	2,81	0,539
Kur'an kurslarında iş sağlığı ve güvenliği konusunda yöneticilerden destek alabiliyor musunuz?	105	1	3	2,18	0,744
İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili olası tehlikeleri nasıl rapor etmeniz gerektiğini biliyor musunuz?	105	1	3	1,54	0,707
Çocukların güvenliği için sınıf düzenlemelerinde nelere dikkat edilmesi gerektiğini biliyor musunuz?	105	1	3	2,51	0,652

Çizelge 5.9: (Devamı) Tüm Anket Sorularının İstatistik Değerleri Çizelgesi

Değişken	N	Minimum	Maximum	Ortalama (Mean)	Standart Sapma (Std. Deviation)
Çalışma ortamınızdaki ergonomik faktörlerin (masa, sandalye vb.) uygunluğunu değerlendiriyor musunuz?	105	1	3	2,70	0,570
Kur'an kursunda çalışan diğer öğretmenlerle iş sağlığı ve güvenliği konularında fikir alışverişi yapıyor musunuz?	105	1	3	2,37	0,724
Çocukların oyun ve etkinlik alanlarının güvenliği konusunda bilgi sahibi misiniz?	105	1	3	2,55	0,650
Kurumunuzda iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili yazılı kurallar var mı ve bu kuralları biliyor musunuz?	105	1	3	1,74	0,772
Çocukların güvenliği açısından tehlikeli olabilecek malzemeleri nasıl saklamanız gerektiğini biliyor musunuz?	105	1	3	2,50	0,735
Kur'an kurslarında acil durum tatbikatları düzenlenmeli mi?	105	1	2	1,94	0,233
İş sağlığı ve güvenliği konusunda kendinizi geliştirmek için ek eğitim almak ister misiniz?	105	1	2	1,90	0,308
İş yerinizdeki fiziksel ortamın (aydınlatma, havalandırma, gürültü vb.) sağlığını etkilediğini düşünüyor musunuz?	105	1	3	2,55	0,720
Kur'an kurslarında mesleki tükenmişlik ve stresin iş sağlığı ve güvenliği açısından önemli olduğunu düşünüyor musunuz?	105	1	3	2,79	0,494
Toplam Puan					

Bu bölümde, araştırmada kullanılan değişkenlere ilişkin istatistikler sunulmuş ve değişkenlerin ortalama (MM) ve standart sapma (SDSD) değerleri yorumlanmıştır. Araştırma, Kur'an kurslarında iş sağlığı ve güvenliği (İSG) farkındalığını ve uygulamalarını değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

1. Cinsiyetiniz?

Ortalama (M): 2,00 Standart Sapma (SD): 0,00

Bu değişken, yalnızca bir kategoriye temsil etmektedir (örneğin, tümkatılımcılar kadın).

2. Yaşınız?

Ortalama (M): 2,35 Standart Sapma (SD): 0,796

Katılımcıların yaş dağılımı, genç ve orta yaş grupları arasında dengeli bir dağılım göstermektedir.

3. Öğrenim Seviyeniz Nedir?

Ortalama (M): 2,57 Standart Sapma (SD): 0,732

Katılımcıların öğrenim seviyeleri genel olarak lise ve üniversite mezunları arasında yoğunlaşmaktadır.

4. Öğreticilik Deneyiminiz Kaç Yıldır?

Ortalama (M): 2,96 Standart Sapma (SD): 1,160 Katılımcıların öğreticilik deneyimleri genellikle 3-6 yıl arasında yoğunlaşmıştır.

5. Daha Önce İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi Aldınız mı?

Ortalama (M): 1,79 Standart Sapma (SD): 0,409 Katılımcıların büyük çoğunluğu iş sağlığı ve güvenliği eğitimi almadığını belirtmiştir.

6. Kur'an Kurslarında İş Sağlığı ve Güvenliği Kurallarının Uygulanması Gerektiğini Düşünüyor Musunuz?

Ortalama (M): 2,81 Standart Sapma (SD): 0,482

Katılımcılar, iş sağlığı ve güvenliği kurallarının uygulanması gerektiği konusunda yüksek bir fikir birliğine sahiptir.

7. Acil Durumlarda (Yangın, Deprem vb.) Öğrencileri Nasıl Tahliye Etmeniz Gerektiğini Biliyor Musunuz?

Ortalama (M): 2,43 Standart Sapma (SD): 0,648 Katılımcıların tahliye prosedürleri hakkında orta düzeyde bilgiye sahip oldukları görülmektedir.

8. Kur'an Kurslarında Sık Karşılaşılan İş Sağlığı ve Güvenliği Riskleri Hakkında Bilginiz Var mı?

Ortalama (M): 1,85 Standart Sapma (SD): 0,601 Katılımcılar, sık karşılaşılan İSG riskleri hakkında sınırlı bilgiye sahiptir.

9. Çalışma Alanınızda Düşme, Kayma ve Çarpma Gibi Riskleri Azaltmak İçin Ne Tür Önlemler Alıyorsunuz?

Ortalama (M): 2,51 Standart Sapma (SD): 0,539 Katılımcılar, bu tür riskleri azaltmak için orta düzeyde önlem almaktadır.

10. Sınıf İçinde ve Dışında Kullanılan Malzemelerin Güvenli Olup Olmadığını Nasıl Kontrol Ediyorsunuz?

Ortalama (M): 2,50 Standart Sapma (SD): 0,622 Katılımcılar, malzeme güvenliği kontrolü konusunda orta düzeyde bilgiye sahiptir.

11. Elektrik Prizleri, Isıtıcılar ve Diğer Tehlikeli Ekipmanlarla İlgili Güvenlik Önlemleri Hakkında Bilginiz Var mı?

Ortalama (M): 2,52 Standart Sapma (SD): 0,695 Katılımcılar, bu tür ekipmanlarla ilgili güvenlik önlemleri konusunda orta düzeyde bilgiye sahiptir.

12. Kur'an Kursunuzda İlk Yardım Eğitimi Aldınız mı?

Ortalama (M): 1,50 Standart Sapma (SD): 0,502 Katılımcıların çoğu ilk yardım eğitimi almadığını belirtmiştir.

13. Yangın Söndürücülerin Yerini ve Nasıl Kullanılacağını Biliyor Musunuz?

Ortalama (M): 2,29 Standart Sapma (SD): 0,769 Katılımcıların yangın söndürücülerle ilgili bilgi düzeyleri orta düzeydedir.

14. Sınıf Ortamında Hijyen Kurallarına Dikkat Edilmesi Gerekliğini Biliyor Musunuz?

Ortalama (M): 2,81 Standart Sapma (SD): 0,539 Katılımcılar, hijyen kurallarının önemine yüksek düzeyde dikkat etmektedir.

15. Kur'an Kurslarında İş Sağlığı ve Güvenliği Konusunda Yöneticilerden Destek Alabiliyor Musunuz?

Ortalama (M): 2,18 Standart Sapma (SD): 0,744 Katılımcılar, yöneticilerden destek alma konusunda orta düzeyde bir algıya sahiptir.

16. İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Olası Tehlikeleri Nasıl Rapor Etmeniz Gerektiğini Biliyor Musunuz?

Ortalama (M): 1,54 Standart Sapma (SD): 0,707 Katılımcıların tehlike raporlama konusundaki bilgi düzeyleri düşük seviyededir.

17. Çocukların Güvenliği İçin Sınıf Düzenlemelerinde Nelere Dikkat Edilmesi Gerektiğini Biliyor Musunuz?

Ortalama (M): 2,51 Standart Sapma (SD): 0,652 Katılımcılar, sınıf düzenlemelerinde güvenlik önlemleri konusunda orta düzeyde bilgiye sahiptir.

18. Çalışma Ortamınızdaki Ergonomik Faktörlerin (Masa, Sandalye vb.) Uygunluğunu Değerlendiriyor Musunuz?

Ortalama (M): 2,70 Standart Sapma (SD): 0,570 Katılımcılar, ergonomik faktörlerin değerlendirilmesine büyük ölçüde dikkat etmektedir.

19. Çocukların Oyun ve Etkinlik Alanlarının Güvenliği Konusunda Bilgi Sahibi Misiniz?

Ortalama (M): 2,55 Standart Sapma (SD): 0,650 Katılımcılar, oyun ve etkinlik alanlarının güvenliği konusunda orta düzeyde bilgiye sahiptir.

20. Kurumunuzda İş Sağlığı ve Güvenliğiyle İlgili Yazılı Kurallar Var mı ve Bu Kuralları Biliyor Musunuz?

Ortalama (M): 1,74 Standart Sapma (SD): 0,772 Katılımcılar, yazılı kurallar hakkında sınırlı bilgiye sahiptir.

21. Çocukların Güvenliği Açısından Tehlikeli Olabilecek Malzemeleri Nasıl Saklamanız Gerektiğini Biliyor Musunuz?

Ortalama (M): 2,50 Standart Sapma (SD): 0,735 Katılımcılar, malzeme saklama konusunda orta düzeyde bilgiye sahiptir.

22. Kur'an Kurslarında Acil Durum Tatbikatları Düzenlenmeli mi?

Ortalama (M): 1,94 Standart Sapma (SD): 0,233 Katılımcılar, acil durum tatbikatlarının düzenlenmesi gerektiği konusunda yüksek bir fikir birliğine sahiptir.

23. İş Sağlığı ve Güvenliği Konusunda Kendinizi Geliştirmek İçin Ek Eğitim Almak İster Misiniz?

Ortalama (M): 1,90 Standart Sapma (SD): 0,308 Katılımcılar, ek eğitim alma konusunda güçlü bir istek göstermektedir.

24. İş Yerinizdeki Fiziksel Ortamın (Aydınlatma, Havalandırma, Gürültü vb.) Sağlığınızı Etkilediğini Düşünüyor Musunuz?

Ortalama (M): 2,55 Standart Sapma (SD): 0,720 Katılımcılar, fiziksel ortamın sağlık üzerindeki etkisini orta düzeyde algılamaktadır.

25. Kur'an Kurslarında Mesleki Tükenmişlik ve Stresin İş Sağlığı ve Güvenliği Açısından Önemli Olduğunu Düşünüyor Musunuz?

Ortalama (M): 2,79 Standart Sapma (SD): 0,494 Katılımcılar, tükenmişlik ve stresin İSG açısından önemli olduğunu yüksek düzeyde algılamaktadır.

26. Toplam Puan

Ortalama (M): 48,51 Standart Sapma (SD): 7,13

Katılımcı Profili:

Katılımcıların tamamı (N = 105) aynı cinsiyetten oluşmaktadır (ortalama: 2,00, standart sapma: 0,00).

Yaş ortalaması 2,35 olup, bu da katılımcıların genelde genç veya orta yaş grubunda olduğunu göstermektedir.

Eğitim ve Deneyim:

Öğrenim seviyesi ortalama 2,57 ile lise/ön lisans düzeyine yakın bir dağılım göstermektedir.

Öğreticilik deneyimi ortalama 2,96 yıl ile genelde orta düzeyde bir tecrübeye işaret etmektedir.

İş Sağlığı ve Güvenliği:

Katılımcıların çoğu iş sağlığı ve güvenliği eğitimi almadığını belirtmiştir (ortalama: 1,79).

Ancak, iş sağlığı ve güvenliği kurallarının uygulanması gerektiğini düşünenlerin oranı oldukça yüksektir (ortalama: 2,81).

Acil durumlarda tahliye bilgisi ve yangın söndürücülerin kullanımı konularında bilgi düzeyi orta seviyededir (ortalama: 2,43 ve 2,29).

Risk Yönetimi ve Güvenlik:

Çalışma alanındaki risklerin azaltılması ve güvenlik önlemleri konusunda bilgi düzeyi genelde yüksek seviyededir (ortalama: 2,50-2,55 aralığında).

Ancak, iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili olası tehlikeleri raporlama bilgisi düşük bir ortalamaya sahiptir (ortalama: 1,54).

Gelişim ve Eğitim İsteği:

Katılımcıların çoğu iş sağlığı ve güvenliği konusunda kendilerini geliştirmek için ek eğitim almak istemektedir (ortalama: 1,90).

Bu bulgular, Kur'an kurslarında iş sağlığı ve güvenliği farkındalığının artırılması gerektiğini ve özellikle eğitim programlarının geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Ankete katılan 4-6 yaş Kur'an Kursu öğretmenlerinin cevapları incelendiğinde iş güvenliği farkındalık seviyesinde bütün öğretmenler için yüksek değerde ortalama değeri saptanmış olup H1 hipotezinin istidlali niteliğindedir.

5.1.4 Açık uçlu sorulara verilen cevapların analizi

Bu analiz kısmı 4-6 yaş Kur'an kursu öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği (İSG) farkındalığını değerlendirmek için toplanan anket verilerine dayanmaktadır. Anket, öğretmenlerin İSG bilgilerini günlük çalışma hayatlarına nasıl uyguladıklarını, karşılaştıkları sorunları ve çözüm yollarını, çocukların güvenliği için aldıkları önlemleri ve İSG konusunda eksik gördükleri alanları ortaya koymayı amaçlamaktadır. Veriler, 105 öğreticiden toplanan açık uçlu cevaplar üzerinden tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir.

5.1.4.1 Tematik analiz

Açık uçlu sorulara verilen yanıtlar, nitel veri analiz yöntemlerinden biri olan tematik analiz ile değerlendirilmiştir. Tematik analiz, katılımcıların ifadelerinde yer alan ortak düşünceleri, tekrar eden konuları ve anlamlı örüntüleri sistemli bir şekilde ortaya çıkarmayı amaçlayan bir yaklaşımdır. Bu doğrultuda, MAXQDA 24 Programı na veriler aktarılmış, öncelikle tüm cevaplar dikkatlice okunmuş ve veriler anlam

birimlerine ayrılarak kodlanmıştır. Ardından içerik açısından benzerlik gösteren kodlar gruplanmış ve bu gruplamalar doğrultusunda ana temalar oluşturulmuştur.

Analiz süreci boyunca katılımcıların ifadelerinde vurguladıkları ana konulara odaklanılmış, açıkça dile getirilen unsurlar kadar, örtük anlamlar da dikkate alınarak yorumlama yapılmıştır. Elde edilen temalar, öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki farkındalık düzeylerini, karşılaştıkları sorunları, çözüm önerilerini ve beklentilerini yansıtacak şekilde gruplanmıştır. Bu yöntem sayesinde, sadece nicel verilerle ulaşılamayacak olan bireysel deneyim ve algılara dayalı derinlemesine bilgiler elde edilmiştir.

İSG Bilgilerinin Günlük Çalışma Hayatına Uygulanması (Soru 27)

Öğreticilerin İSG bilgilerini günlük çalışma hayatlarına nasıl uyguladıkları sorusuna verilen cevaplar, genel olarak proaktif ve reaktif yaklaşımları yansıtmaktadır:

Proaktif Önlemler: Öğreticilerin çoğunluğu (%65), düzenli kontroller, tehlikeli objelerin kaldırılması, dolapların duvara sabitlenmesi, prizlere çocuk kilidi takılması ve hijyen kurallarına uyulması gibi önleyici adımlar attığını belirtmiştir. Örneğin, bir öğretici, "Düzenli kontrollerle" tehlikeleri önlediğini ifade ederken, bir diğeri, "Çocukları masanın üstüne çıkarmıyorum, pencerelerin yanına yaklaştırmıyorum" diyerek dikkatli gözetim yaptığını vurgulamıştır.

Reaktif Yaklaşımlar: Bazı öğretmenler (%20), İSG bilgilerini gerektiğinde uyguladıklarını, yani bir sorun ortaya çıktığında müdahale ettiklerini belirtmiştir. Örneğin, "İhtiyacı binaen" veya "Gerektiğinde uygulayarak" gibi ifadeler, İSG uygulamalarının sistematik olmaktan ziyade duruma bağlı olduğunu göstermektedir.

Eğitim Eksikliği: Yaklaşık %15'lik bir grup, İSG konusunda ciddi bir eğitim almadığını ve uygulamaların kişisel çaba veya tecrübeye dayandığını ifade etmiştir. Örneğin, "Bu konuda ciddi bir eğitim almadım" cevabı, farkındalık eksikliğini ortaya koymaktadır.

Yorum: Öğreticilerin çoğunluğu İSG konusunda temel önlemleri alıyor olsa da, uygulamaların büyük ölçüde bireysel çabalara dayandığı ve sistematik bir eğitim eksikliği olduğu görülmektedir. Bu, İSG farkındalığının pratikte sınırlı olduğunu ve kurumsal destekle güçlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Yolları (Soru 28)

Öğreticilerin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm yolları, fiziksel ortamın eksiklikleri ve acil durum müdahaleleri üzerine yoğunlaşmaktadır:

Fiziksel Ortam Sorunları: Öğreticilerin %40'ı, sivri kenarlı mobilyalar, alçak prizler, eski bina yapıları (örneğin, kalorifer peteklerinin sivri olması) ve yetersiz güvenlik ekipmanları gibi sorunlarla karşılaştığını belirtmiştir. Çözüm olarak, köşe koruyucuları, dolap sabitleme ve çocuk kilitleri gibi önlemler alındığı ifade edilmiştir.

Acil Durum Müdahaleleri: %25'lik bir grup, yaralanma, yangın veya deprem gibi acil durumlarda ilk yardım, yangın tüpü kullanımı veya tahliye gibi çözümler uyguladığını belirtmiştir. Örneğin, bir öğretici, "Prizden çıkan yangını yangın tüpüyle büyümeden söndürmüştük" diyerek hızlı müdahale örneği vermiştir.

Sorun Yaşanmaması: %35'lik bir kesim, ciddi bir sorunla karşılaşmadığını ifade etmiştir. Ancak bu, farkındalık eksikliğinden veya sorunların rapor edilmemesinden kaynaklanabilir.

Yorum: Öğreticiler, fiziksel ortamdan kaynaklanan risklere karşı temel çözümler üretse de, acil durumlara hazırlık konusunda eğitim eksikliği göze çarpmaktadır. Sorun yaşanmadığını belirten yüksek oran, ya risklerin fark edilmediğini ya da raporlama kültürünün zayıf olduğunu gösterebilir.

Çocukların Güvenliği İçin Alınan En Önemli Önlemler (Soru 29)

Çocukların güvenliği için alınan önlemler, fiziksel güvenlik ve gözetim odaklıdır:

Fiziksel Güvenlik Önlemleri: Öğreticilerin %70'i, dolapların duvara sabitlenmesi, prizlere çocuk kilidi takılması, merdivenlere file çekilmesi, köşe koruyucuları kullanılması ve kesici/delici aletlerin kaldırılması gibi önlemleri vurguladı. Örneğin, "Merdiven boşluğuna file çektirdik" ve "Dolapları duvara monte ettik" gibi cevaplar sıkça tekrarlanmıştır.

Gözetim ve Kurallar: %20'lik bir grup, çocukları yalnız bırakmamak, sürekli gözetim sağlamak ve davranış kuralları koymak gibi yöntemlere odaklanmıştır. Örneğin, "Çocukları yalnız bırakmamak" ve "Sınıfta koşmalarına izin vermemek" gibi ifadeler dikkat çekmektedir.

Hijyen ve Çevre Düzeni: %10, hijyen (temizlik, havalandırma) ve kırık oyuncakların kaldırılması gibi önlemlere odaklanmıştır.

Yorum: Öğreticiler, çocukların fiziksel güvenliğine yönelik somut adımlar atmakta başarılı görünse de, bu önlemler genellikle temel düzeydedir. Daha karmaşık riskler (örneğin, deprem veya yangın tahliyesi) için sistematik bir yaklaşım eksikliği göze çarpmaktadır.

Eksik Görülen Alanlar ve Öneriler (Soru 30)

Öğreticilerin İSG konusunda eksik gördükleri alanlar ve önerileri, eğitim ve fiziksel altyapı üzerine yoğunlaşmaktadır:

Eğitim Eksikliği: %60'lık bir grup, İSG konusunda yeterli eğitim almadığını ve düzenli seminerler, tatbikatlar (deprem, yangın, ilk yardım) ve uygulamalı eğitimler gerektiğini belirtmiştir. Örneğin, "Yangın ve ilk yardım konusunda eksiklerimiz var" ve "Uygulamalı eğitimlere ağırlık verilmeli" gibi öneriler öne çıkmıştır.

Fiziksel Altyapı Sorunları: %30, binaların eski olması, bodrum katlarının havasız ve rutubetli olması, bahçe eksikliği ve ergonomik olmayan eşyalar gibi fiziksel eksiklikleri vurgulamıştır. Örneğin, "Kurslarımız milli eğitim standartlarında olmalı" ve "Binaların bodrum katı, camilerin altı kurs olarak havasız" gibi yorumlar dikkat çekmektedir.

Personel ve Denetim Eksikliği: %10, personel sayısının yetersizliği ve düzenli denetim eksikliğini belirtmiştir. Örneğin, "Yardımcı sayısı artırılmalı" ve "Belli aralıklarla denetim yapılmalı" önerileri yapılmıştır.

5.1.5. Açık uçlu soruların genel değerlendirmesi

Analiz, 4-6 yaş Kur'an kursu öğretmenlerinin İSG farkındalığının orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Öğreticiler, temel güvenlik önlemleri (dolap sabitleme, priz kilitleri, köşe koruyucuları) konusunda bilinçli olsa da, bu uygulamalar genellikle bireysel çabalara dayanmakta ve sistematik bir eğitimle desteklenmemektedir. Acil durumlara hazırlık (ilk yardım, yangın, deprem tahliyesi) konusunda eksiklikler göze çarpmakta, özellikle düzenli tatbikat ve eğitim ihtiyacı sıkça vurgulanmaktadır. Fiziksel altyapı sorunları, özellikle eski binaların çocuklar için uygun olmaması, İSG uygulamalarını zorlaştırmaktadır.

İlginç Bulgular

Eğitim Eksikliği ve Bireysel Çabalar: Öğreticilerin %15'i ciddi bir İSG eğitimi almadığını belirtmiş, ancak %65'i kendi çabalarıyla temel önlemler aldığını ifade etmiştir. Bu, kişisel sorumluluk bilincinin yüksek olduğunu, ancak kurumsal destek eksikliğini göstermektedir.

Fiziksel Ortam Sorunları: Bodrum katlarında veya cami altlarında bulunan kursların havasız ve rutubetli olması, bağışıklık sistemi zayıf olan 4-6 yaş çocukları için sağlık riski oluşturmaktadır. Bu, öğretmenlerin İSG farkındalığını uygulama kapasitesini sınırlayan yapısal bir sorundur.

Tatbikat ve Denetim Talebi: Öğreticilerin %60'ı, düzenli tatbikat ve denetim talebinde bulunmuştur. Bu, İSG farkındalığının artırılması için proaktif bir yaklaşım arzusunu yansıtmaktadır.

Düzenli Eğitim ve Tatbikatlar: İSG konusunda uygulamalı eğitimler ve yıllık tatbikatlar (yangın, deprem, ilk yardım) düzenlenmelidir. Bu, öğretmenlerin acil durumlara hazırlığını artıracaktır.

Fiziksel Altyapı İyileştirmeleri: Kur'an kurslarının fiziksel koşulları, çocuklar için uygun hale getirilmelidir. Yeni binalar inşa edilmeli veya mevcut binalar modernize edilmelidir (örneğin, havalandırma, ergonomik eşyalar, bahçe alanları).

Personel ve Denetim Desteği: Yardımcı personel sayısının artırılması ve düzenli İSG denetimleri, risklerin önlenmesinde etkili olacaktır.

Kurumsal Destek: Diyanet İşleri Başkanlığı veya ilgili kurumlar, kurslara İSG ekipmanları (yangın tüpleri, ilk yardım çantaları) ve eğitim materyalleri sağlamalıdır.

4-6 yaş Kur'an kursu öğretmenlerinin İSG farkındalığı, temel düzeyde önlemlerle sınırlıdır ve eğitim eksikliği ile fiziksel altyapı sorunları tarafından kısıtlanmaktadır. Öğreticiler, çocuk güvenliğine önem verse de, sistematik eğitim ve kurumsal destek olmadan bu farkındalık tam anlamıyla etkili olamamaktadır. Önerilen eğitim ve altyapı iyileştirmeleri, İSG farkındalığını ve uygulamasını güçlendirebilir, böylece çocukların daha güvenli bir öğrenme ortamında bulunması sağlanabilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Bu çalışma, 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında görev yapan kadın öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği (İSG) konusundaki farkındalık düzeylerini belirlemek ve çeşitli değişkenler (yaş, deneyim süresi, eğitim düzeyi, İSG eğitimi alıp almama) açısından farklılıkları incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan toplam 105 kadın öğreticiye uygulanan anket aracılığıyla elde edilen veriler ışığında, iş sağlığı ve güvenliği konusundaki mevcut durum değerlendirilmiş ve öneriler sunulmuştur.

Yaş Değişkeni ve Farkındalık açısından Araştırmada yer alan 105 Kur'an kursu öğreticisinin yaş aralığına göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların %44,8'inin 31-40 yaş arasında, %35,2'sinin 41-50 yaş arasında olduğu görülmektedir. 20-30 yaş grubundaki öğretmenlerin oranı %13,3 iken, 51 yaş ve üzeri katılımcıların oranı yalnızca %6,7'dir. Bu dağılım, örneklem grubunun büyük çoğunluğunun genç ve orta yaş aralığında yoğunlaştığını, dolayısıyla eğitim hayatını tamamlamış, sahada belirli bir tecrübe edinmiş bireylerden oluştuğunu ortaya koymaktadır.

İş sağlığı ve güvenliği açısından bakıldığında yaş, yalnızca biyolojik bir veri değil; aynı zamanda mesleki birikim, olgunluk, risk algısı ve önleyici davranış alışkanlıkları ile doğrudan ilişkili bir değişkendir. (Karaca, 2022). Özellikle 30 yaş ve üzeri bireylerde risk farkındalığının daha gelişkin olabileceği, karşılaşılan durumlara daha temkinli ve planlı yaklaşıldığı bilinmektedir. Bu çalışmada yaş ile farkındalık düzeyleri arasında doğrudan bir istatistiksel test yapılmamış olmakla birlikte, betimsel sonuçlar ve literatür destekli çıkarımlar dikkate alındığında, yaş ilerledikçe farkındalık düzeyinin olumlu yönde etkilendiği düşünülmektedir.

Öte yandan, 20-30 yaş grubundaki öğretmenlerin hem yaş olarak daha genç olmaları hem de öğreticilik mesleğinde görece daha az deneyime sahip olmaları, farkındalık düzeylerini sınırlayabilir. Bu grubun iş sağlığı ve güvenliği kültürüne

entegrasyonu, kurum içi destek sistemleri, mentorluk uygulamaları ve tecrübeli personelden alınacak rehberlik desteği ile güçlendirilebilir.

Özellikle erken yaş grubunda görev yapan öğretmenlerin farkındalık düzeylerinin artırılması, yalnızca bireysel güvenlik değil, aynı zamanda eğitim verdikleri çocukların güvenliği açısından da büyük önem arz etmektedir. Çünkü 4–6 yaş grubu, bağımlı ve korunmaya muhtaç bir yaş grubudur; dolayısıyla öğretmenlerin yaşına bağlı olarak gelişen deneyim, bu yaş grubunun güvenliğini doğrudan etkileyebilir. (Demirtaş, B., ve Yıldırım, M, 2021)

Bu bağlamda Kur'an kursu öğretmenlerine yönelik yaş temelli farklılaştırılmış iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri düzenlenmeli, Genç öğretmenler için deneyimli öğretmenlerle eşleştirilen mentorluk programları oluşturulmalı, Yaş gruplarına göre öğrenme tarzı ve dikkat düzeyleri dikkate alınarak uyarlanmış eğitim materyalleri geliştirilmelidir.

Böylesi yaklaşımlar, yalnızca öğretmenlerin farkındalığını artırmakla kalmayacak; aynı zamanda kurum kültürünün güçlenmesine, bilgi paylaşımının yaygınlaşmasına ve uzun vadede daha güvenli bir eğitim ortamının oluşmasına katkı sağlayacaktır.

Öğreticilik deneyim süresi açısından farkındalığı incelediğimizde Kuran Kurlarında yer alan öğretmenlerin öğreticilik deneyim süreleri ile iş sağlığı ve güvenliği (İSG) farkındalık düzeyleri arasındaki ilişki analiz edildiğinde, deneyim süresi arttıkça farkındalık düzeyinin de yükseldiği görülmüştür ($F(3, 101) = 4.672, p = .004$). Özellikle 7 yıl ve üzeri deneyime sahip öğretmenlerde farkındalık puanlarının belirgin şekilde yüksek olması, mesleki tecrübenin İSG konularında daha bilinçli davranmaya katkı sağladığını düşündürmektedir.

Nitekim Tüzün ve Dursun'un (2022) sağlık çalışanları üzerinde yaptığı çalışmada da benzer bir sonuç elde edilmiş, deneyim yılı arttıkça risk algısının ve güvenlik kurallarına uyumun da pozitif yönde geliştiği vurgulanmıştır. (Tüzün, H., ve Dursun, Y. 2022) Benzer şekilde, Ermiş ve arkadaşları (2020) eğitim kurumlarındaki personel üzerinde yaptıkları araştırmada, iş deneyimi 10 yılın üzerinde olan bireylerin iş güvenliği uygulamalarına daha fazla önem verdiklerini ortaya koymuştur. (Ermiş, M., Gümüş, S., ve Bayraktar, M. 2020).

Bu durum, Kur'an kurslarında görev yapan üreticiler için de geçerlidir. Uzun yıllar boyunca sahada bulunmuş olmak, yalnızca bilgiyi değil, aynı zamanda refleksif bir farkındalık geliştirmeyi de beraberinde getirmektedir. Bu üreticiler, hem kendi sağlıklarını hem de sorumlu oldukları çocukların güvenliğini daha bütüncül bir bakış açısıyla ele alabilmektedir.

Ancak deneyim süresi 1–3 yıl aralığında olan üreticilerin farkındalık düzeylerinin daha düşük olduğu dikkat çekmektedir. Bu üreticilere yönelik yapılandırılmış oryantasyon süreçlerinin uygulanması, deneyimli üreticilerle eşleştirilen mentorluk programlarının devreye sokulması ve hizmet içi eğitimlerin srekliлик arz edecek şekilde planlanması bu eksikliği giderecek niteliktedir (Sağlık ve Güvenlik Dergisi, 2021).

Bu sonuçlar, iş sağlığı ve güvenliğinin yalnızca mevzuata bağlı teknik bir konu değil, aynı zamanda saha deneyimiyle beslenen bir davranış biçimi olduğunu da göstermektedir. Kurumların bu gerçeği dikkate alarak, deneyim farklılıklarını dikkate alan risk yönetimi ve eğitim stratejileri geliştirmesi önerilmektedir.

Eğitim düzeyi ve farkındalığı açısından Kur'an kursu üreticilerinin eğitim düzeylerine göre iş sağlığı ve güvenliği farkındalık puanları anlamlı farklılık göstermektedir ($F(3,101) = 7.63, p < .001$). Betimsel verilere göre, en yüksek farkındalık düzeyi yüksek lisans mezunlarında ($M = 52.50$), en düşük düzey ise lise mezunlarında ($M = 37.71$) gözlemlenmiştir. Bu sonuç, eğitim düzeyi arttıķa bireylerin İSG farkındalığının da yükseldiğini göstermektedir.

Nitekim Ateş (2020) tarafından yapılan çalışmada, bireylerin eğitim düzeyinin yükselmesiyle birlikte hem yasal mevzuata hkimiyetlerinin hem de risk algılarının güçlendiği ifade edilmektedir. Ateş, Z. G. (2020). Aynı şekilde, zakn ve arkadaşları (2023) da eğitim kurumlarında görev yapan personelin mesleki formasyonu yükseldikçe iş güvenliği kültürüne daha fazla uyum sağladığını vurgulamıştır. (zakn, . M., Girişken, G. B., etin, ř., ve Aksakal, D. 2023).

Bu bağlamda, İSG farkındalığını güçlendirmek amacıyla eğitim düzeyi düşük olan üreticilere yönelik destekleyici programların oluşturulması önem arz etmektedir. Özellikle uygulamalı eğitimler, basitleştirilmiş rehber kitapçıklar ve tecrübeli eğitmen desteğiyle lise ve nlisans mezunu üreticilerin İSG konularında daha aktif hale getirilmesi sağlanabilir.

İSG eğitimi alıp almadığı noktasındaki araştırmada, Kur'an kursu öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği (İSG) eğitimi alıp almama durumlarına göre farkındalık düzeyleri karşılaştırılmış katılımcıların yalnızca %21'i daha önce İSG eğitimi aldığını belirtirken, %79'u herhangi bir eğitim almadığını ifade etmiştir. Bu dağılım, sahada İSG konusunda ciddi bir eğitim eksikliği olduğunu ortaya koymaktadır.

Yapılan bağımsız örneklem t-testi analizine göre, İSG eğitimi almış öğretmenlerin ortalama farkındalık puanı ($M = 52.77$), almayanlara kıyasla ($M = 47.39$) istatistiksel olarak anlamlı biçimde daha yüksektir ($t(103) = 3.298, p = .001$). Bu bulgu, İSG eğitiminin farkındalığı artırmada etkili bir araç olduğunu ortaya koymaktadır. İSG eğitimi alan bireylerin iş sağlığı ve güvenliğine yönelik bilinç seviyelerinin anlamlı biçimde daha yüksektir. (Gür, B., ve Yavuz, Ş. 2022).

Öte yandan, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan rehberlerde de (OBA, n.d.) İSG eğitiminin yalnızca kanuni bir zorunluluk değil, aynı zamanda güvenli okul ortamının vazgeçilmez bir parçası olduğu vurgulanmaktadır.

Bu nedenle, Kur'an kurslarında görev yapan öğretmenlere yönelik İSG eğitimlerinin sistemli biçimde planlanması, ölçme-değerlendirme süreçleriyle takip edilmesi ve içeriğinin sahaya uygun şekilde güncellenmesi büyük önem taşımaktadır.

6.2 Öneriler

1. Kurumsal Eğitim Modüllerinin Yaygınlaştırılması

İl Müftülükleri tarafından hazırlanacak "İSG Farkındalık Eğitimi" modülleri, tüm Kur'an kursu öğretmenlerine düzenli aralıklarla verilmelidir. Özellikle göreve yeni başlayan öğretmenlere yönelik oryantasyon programlarının içerisinde zorunlu olarak yer almalı; bu modüller video anlatımlı, interaktif içerikli ve ölçme-değerlendirme esaslı olmalıdır.

2. Deneyimsiz Personel İçin Mentorluk Sistemi

1-3 yıl deneyime sahip öğretmenlerin farkındalık düzeylerinin düşük olduğu göz önüne alınarak, bu personele yönelik kurum içinde daha deneyimli öğretmenler tarafından yürütülecek mentorluk programları oluşturulmalıdır. Bu sayede deneyim aktarımıyla birlikte sahaya dair güvenlik farkındalığı kazandırılması sağlanabilir.

3. Eğitim Düzeyine Göre Destekleyici Materyaller

Eğitim düzeyi düşük olan öğretmenlere yönelik anlaşılır ve sadeleştirilmiş görsel içerikler, iş sağlığı broşürleri, infografikler ve video anlatımlar sağlanmalı; bu materyaller tüm kurslarda görünür noktalarda bulundurulmalıdır. Özellikle lise mezunları için hazırlanacak görseller ile güvenli davranış modelleri özendirilebilir.

4. Hizmetiçi Eğitimlerin Zorunlu ve Ölçülebilir Hale Getirilmesi

İSG eğitimleri yılda en az bir kez tekrarlanmalı ve katılım zorunlu hale getirilmelidir. Eğitim sonunda yapılan ölçme-değerlendirme sınavları ile öğretmenlerin bilgi düzeyi kontrol edilmeli, başarısı düşük çıkan öğretmenlere ek destek verilmelidir.

5. Kurum İçi Farkındalık Kampanyaları

İl Müftülükleri, ilçe müftülükleri ve bağlı kurumlar bünyesinde İSG haftası, çocuk güvenliği haftası gibi özel farkındalık etkinlikleri düzenlemelidir. Bu etkinliklerde öğretmenlerin katılımıyla bilgilendirici sunumlar, senaryo temelli kısa oyunlar, yangın ve deprem tatbikatları gibi uygulamalar yapılmalıdır.

6. Dijital Rehberlik ve Paylaşım Platformları

Kur'an kursu öğretmenlerine yönelik bir dijital portal kurulmalı; bu platform üzerinden mevzuat bilgileri, acil durum senaryoları, sınıf içi güvenlik örnekleri ve güncel rehberler paylaşılmalıdır. Ayrıca öğretmenlerin uygulama örneklerini birbirleriyle paylaşabileceği bir alan da oluşturulabilir.

7. Çocuk Güvenliğine Yönelik Ek Eğitim

İSG farkındalığı yalnızca öğretici sağlığını değil, aynı zamanda çocukların güvenliğini de doğrudan ilgilendirmektedir. Bu nedenle öğretmenlere çocuk psikolojisiyle uyumlu güvenlik eğitimi, çocukların sınıf içi risk davranışlarını tanıma ve yönetme becerileri kazandırılmalıdır.

8. İl ve İlçe Müftülüğü Denetimlerinin Artırılması

Müftülükler tarafından düzenli olarak yapılan denetimlerde İSG boyutuna özel dikkat verilmelidir. Fiziksel ortam güvenliği, malzeme güvenliği, yangın söndürücü ve ilk yardım malzemelerinin durumu gibi noktalar periyodik olarak kontrol edilmelidir.

9. İSG Performans Raporlaması ve Takibi

Her reticinin yıldan yıla İSG farkındalık performansı takip edilmeli, eğitimlere katılım ve başarı düzeyi kayıt altına alınmalıdır. Böylece kurumsal düzeyde ilerleme sağlanabilir ve raporlama verileriyle politika geliştirme süreci desteklenebilir.

10. Akademik Destekli Süreç Takibi

İl Müftülükleri ve niversiteler iş birliği yaparak İSG farkındalık düzeyinin uzun vadeli takibini sağlayacak bilimsel araştırmalara zemin oluşturmalı, saha verileriyle desteklenmiş iyileştirme stratejileri geliştirilmelidir.

Bu alışma, sadece mevcut durumu analiz etmekle kalmayıp, farkındalık düzeyinin nasıl geliştirileceğine ilişkin somut ve kurum aidiyetini önceleyen öneriler sunmuştur. Kur'an kurslarında görev yapan öğreticilerin hem kendi sağlıklarını hem de çocukların güvenliğini koruyacak biçimde bilinçlenmeleri, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın hizmet kalitesini doğrudan etkileyen bir husustur. Dolayısıyla önerilerin kurumsal politikaya entegre edilmesi, yalnızca mevzuat uyumu açısından değil, aynı zamanda sahadaki insan kaynağının güvenliği açısından da elzemdir.

KAYNAKLAR

- Akaner, Ö., ve Özdemir, V. (2022). Kamu Kurumlarına Yönelik İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi Model Önerisi. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 13(1), 41-59.
- Akçay, M. (2020). 4-6 yaş grubu Kur'an kursu öğretmenlerinin mesleki sorunları ve çözüm önerileri. *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 45(1), 67-85.
- Aktaş, B. (2018). İş sağlığı ve güvenliğinin işletmelere ekonomik katkıları. *İşletme ve Ekonomi Dergisi*, 10(3), 50-63.
- Aktaş, M., Demir, S., ve Yılmaz, T. (2019). Çalışanların Psikososyal Risk Alguları ve Stresle Başa Çıkma Yöntemleri Üzerine Bir İnceleme. *Psikoloji ve Yönetim Dergisi*, 4(2), 112-126.
- Algan, T., ve Değer, F. (2021). Kurumsal bir şirkette çalışanların iş güvenliği farkındalıklarının nicel analizi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (C.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü), 18, 1-22.
- Aral, N., ve Kandır, A. (2017). *Okul Öncesi Eğitimde Gelişim ve Öğrenme*. Morpa Yayınları.
- Aral, N., ve Kandır, A. (2017). *Okul öncesi eğitimin önemi ve gelişim alanları*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Arıkan, S. (2019). *İşyeri Ergonomisinin Temelleri*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Ateş, H. İ., Kırkıncıoğlu, M., ve Teke, A. (2022). Eğitim sektöründeki engelli çalışanların iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili karşılaştıkları sorunların incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi*, 12(2), 411-425.
- Ateş, Z. G. (2020). *Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği açısından eğitilmeleri*. *MÜHFD*, 20(1), 657-723.
- Avcı, M. S. (2018). *Türk hukukunda işverenin iş kazasından doğan cezai sorumluluğu* (Yüksek lisans tezi, Kırklareli Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Ay, S., ve Erdoğan, N. (2016). Eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları. *İş Güvenliği Dergisi*, 4(2), 45-59.
- Aydın, H., ve Yılmaz, E. (2021). İş sağlığı ve güvenliği kültürünün geliştirilmesi. *Çalışma Hayatı ve Güvenlik*, 7(1), 22-35.
- Büyüköztürk, Ş. (2021). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2021). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (29. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2021). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (29. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2021). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (29. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2017). *Eğitim Araştırmaları: Nicel ve Nitel Araştırmanın Planlanması, Yürütülmesi ve Değerlendirilmesi* (S. B. Demir, Çev.). Ankara: Eğiten Kitap.
- Çalışkan, E., ve Öztürk, G. (2020). İş sağlığı ve güvenliği farkındalığının artırılmasında eğitimin rolü. *İş Güvenliği ve Çalışma Ortamı Dergisi*, 15(2), 45-58.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB). (2013). *İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirme Rehberi*.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB). (2013). *İş sağlığı ve güvenliği risk değerlendirme rehberi*.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB). (2019). *İş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemleri rehberi*.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. (2019). *6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu*.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. (2019). *6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu*.
- Çelik, A. (2019). *Psiko-sosyal risk faktörlerinin iş sağlığı ve güvenliği üzerindeki etkileri*. *İş ve İnsan Dergisi*, 8(2), 30-44.
- Çelik, M., ve Kıyak, M. (2022). İş sağlığı ve güvenliği kültürü: Kavramsal çerçeve ve Türkiye örneği. *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 72(4), 1153-1174.
- Çelik, S. (2021). İşyerlerinde Ergonomik Riskler ve Koruyucu Uygulamalar. *İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi*, 6(2), 88-97.
- Çelik, S., ve Gül, H. (2018). İş sağlığı ve güvenliğinde risk değerlendirmesi yöntemleri: Karşılaştırmalı bir inceleme. *İş Güvenliği ve Çevre Dergisi*, 5(1), 18-29.
- Çelik, Ş., ve Demir, M. K. (2019). Eğitim kurumlarında çalışanların iş sağlığı ve güvenliği farkındalık düzeyleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(2), 541-558.
- Çetin, H., ve Yıldırım, A. (2020). Çalışma Ortamında Ergonomi Uygulamaları ve İş Güvenliğine Etkileri. *Ergonomi ve İnsan Faktörleri Dergisi*, 3(1), 15-27.
- Çetin, M., ve Arslan, F. (2022). İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının iş gücü devamsızlığına etkisi. *Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 22-35.
- Çiçek, İ., ve Ekinci, B. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin karşılaştıkları iş sağlığı ve güvenliği riskleri. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 33-50.

- Çiçek, M., ve Ekinci, N. (2020). Okul öncesi eğitim kurumlarında öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki farkındalık düzeylerinin incelenmesi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 145–162.
- Çiçek, Ö., ve Öçal, M. (2016). Dünyada ve Türkiye’de İş Sağlığı ve İş Güvenliğinin Tarihsel Gelişimi. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 5(11), 106-129
- Demir, A. (2018). İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Etkililiği ve Risk Algısı Üzerine Etkisi. *İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi*, 3(1), 45–58.
- Demir, A. (2019). Eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları. *Eğitim Yönetimi Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 12-25.
- Demir, F. (2018). Çalışma ortamlarında ergonomik düzenlemeler. *Endüstri Mühendisliği Dergisi*, 10(2), 45-57.
- Demir, M., ve Yıldız, S. (2021). Psiko-sosyal iş sağlığı ve güvenliği: Kavramlar ve uygulamalar. *İş Sağlığı ve Güvenliği Araştırmaları Dergisi*, 14(1), 12-25.
- Demirbilek, M. (2019). Ergonominin iş sağlığı ve güvenliğindeki yeri. *Çalışma Ortamı Dergisi*, (161), 12–17.
- Demirtaş, B. (2020). Okul öncesi eğitimde hijyen uygulamaları ve sağlık risklerinin değerlendirilmesi. *Çocuk Sağlığı ve Eğitimi Dergisi*, 14(2), 45-56.
- Demirtaş, B. (2020). Okul öncesi eğitimde hijyen uygulamaları ve sağlık risklerinin değerlendirilmesi. *Çocuk Sağlığı ve Eğitimi Dergisi*, 14(2), 45-56.
- Demirtaş, B., ve Yıldırım, M. (2021), Okul öncesi öğretmenlerinin güvenlik farkındalığı düzeylerinin incelenmesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 112–129.
- Demirtaş, B., ve Yıldırım, M. (2021). Okul öncesi öğretmenlerinin güvenlik farkındalığı düzeylerinin incelenmesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 112–129.
- Demirtaş, B., ve Yıldırım, M. (2021). Okul öncesi öğretmenlerinin güvenlik farkındalığı düzeylerinin incelenmesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 112–129.
- Demirtaş, B., ve Yıldırım, M. (2021). Okul öncesi öğretmenlerinin güvenlik farkındalığı düzeylerinin incelenmesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 112–129.
- Demirtaş, H. (2019). İş kazaları ve meslek hastalıklarının ekonomik boyutu. *Güvenlik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(2), 40-52.
- Demirtaş, H. (2020). İş Ortamında Psikososyal Riskler ve Çalışan Sağlığına Etkileri. *Çalışma Yaşamı Dergisi*, 5(1), 66–78.
- Demirtaş, H., ve Yılmaz, F. (2022). Eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları: Öğretmen görüşleri. *İş Güvenliği ve Çevre Dergisi*, 5(1), 25–38.
- Demirtaş, Z., ve Kaya, M. (2022). İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının çalışan motivasyonu üzerindeki etkisi: Eğitim sektörü örneği. *İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi*, 8(1), 44-59.

- Demirtaş, Z., ve Kaya, M. (2022). İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının çalışan motivasyonu üzerindeki etkisi: Eğitim sektörü örneği. *İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi*, 8(1), 44-59.
- Demirtaş, Z., ve Yılmaz, H. (2022). Kur'an kurslarında çalışan öğretmenlerin İSG bilinci. *Din Eğitimi Dergisi*, 28(1), 67-85.
- Demirtaş, Z., ve Yılmaz, H. (2022). Kur'an kurslarında çalışan öğretmenlerin İSG bilinci. *Din Eğitimi Dergisi*, 28(1), 67-85.
- Demirtaş, Z., ve Yılmaz, H. (2022). Kur'an kurslarında çalışan öğretmenlerin İSG bilinci. *Din Eğitimi Dergisi*, 28(1), 67-85.
- Demirtaş, Z., ve Yılmaz, H. (2022). *Kur'an kurslarında çalışan öğretmenlerin İSG bilinci. Din Eğitimi Dergisi*, 28(1), 67-85.
- Diyanet İşleri Başkanlığı. (2017, 31 Mayıs). *4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Fiziki Mekân ve Donanım Şartları*. Diyanet Haberler.
- Diyanet İşleri Başkanlığı. (2018). *Kur'an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu)*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Diyanet İşleri Başkanlığı. (2021). *Kur'an kursları faaliyet raporu*. Ankara: DİB Yayınları.
- Diyanet İşleri Başkanlığı. (2022). *Hizmet içi eğitim yönergesi*. Ankara.
- Doğan, Y., ve Yılmaz, A. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 12-25.
- Duman, Abdullah. (Aralık 2024), "Kur'an Kursu Öğreticilerinin Meslekî Doyum Düzeyleri: İstanbul Örneği". *Mizanü'l-Hak: İslami İlimler Dergisi* 19 (Aralık 2024), 147-172.
- Duman, E. (2020). Ergonominin iş sağlığı üzerindeki etkileri. *İş Güvenliği Bülteni*, 5(4), 20-31.
- Erdoğan, H., ve Kılıç, B. (2020). İşyerlerinde Afet ve Acil Durum Yönetimi: Uygulamalar ve Değerlendirmeler. *Afet Yönetimi Dergisi*, 2(1), 25-40.
- Ergül, R., ve Yıldız, H. (2021). Eğitim kurumlarında ergonomi ve iş güvenliği: Anaokulları özelinde bir değerlendirme. *Eğitimde Güvenlik ve Ergonomi Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 33-47.
- Ergül, R., ve Yıldız, H. (2021). Eğitim kurumlarında ergonomi ve iş güvenliği: Anaokulları özelinde bir değerlendirme. *Eğitimde Güvenlik ve Ergonomi Araştırmaları Dergisi*,
- Ergül, R., ve Yıldız, H. (2021). Eğitim kurumlarında ergonomi ve iş güvenliği: Anaokulları özelinde bir değerlendirme. *Eğitimde Güvenlik ve Ergonomi Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 33-47.
- Ergün, A., ve Demirtaş, S. (2019). Eğitim kurumlarında fiziksel risk etkenleri ve öğretmen sağlığı üzerine etkileri. *Mesleki Sağlık Dergisi*, 11(2), 102-110.
- Ermiş, M., Gümüş, S., ve Bayraktar, M. (2020). Eğitim kurumlarında çalışan personelin iş sağlığı ve güvenliği farkındalık düzeylerinin incelenmesi.

- Uluslararası Güvenlik ve Acil Durum: *Uygulama ve Araştırma Dergisi*, 3(1), 55–68.
- Ertem, M. (2017). *Ergonomi ve iş sağlığı ve güvenliği. Türkiye Klinikleri Halk Sağlığı – Özel Konular*, 3(3), 117–123.
- Ertürk, E., ve Kiper, H. (2021). Eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği: Öğretmenlerin risk algısı üzerine bir araştırma. *İş ve Toplum Dergisi*, 5(2), 145–162.
- Eskişehir Milli Eğitim Müdürlüğü. (Şubat 2016). *Mesleki gelişim: İş güvenliği ve işçi sağlığı (Modül)*. MEB Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü. s.4
- Güler, Ç. (2017). *İş Sağlığı: Temel Kavramlar ve Uygulamalar (4. baskı)*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Güler, Ç., ve Çobanoğlu, Z. (2017). *İş sağlığı ve güvenliği*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Güler, Ç., ve Çobanoğlu, Z. (2017). *İş sağlığı ve güvenliği*. Ankara: Detay Yayıncılık. s. 22
- Güner, D., ve Şahin, T. (2021). Erken çocukluk döneminde fiziksel çevre düzenlemesi ve öğretmen görüşleri. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 5(1), 74-91.
- Güney, S. (2021). Erken çocukluk eğitim kurumlarında afet eğitimi ve güvenlik önlemleri. *Afet ve Acil Durum Yönetimi Dergisi*, 7(1), 12-25.
- Gür, B., ve Yavuz, Ş. (2022). Lojistik çalışanların iş sağlığı ve güvenliği farkındalıklarının değerlendirilmesi. *Social Sciences Studies Journal*, 8(2), 123–135.
- Gür, B., ve Yavuz, Ş. (2022). Lojistik çalışanların iş sağlığı ve güvenliği farkındalıklarının değerlendirilmesi. *Social Sciences Studies Journal (SSSJJournal)*, 8(2), 123–135.
- Gürbüz, H. (2017). *İş sağlığı ve güvenliği mevzuatı ve uygulama esasları*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- İstanbul Gelişim Üniversitesi. (2018). *İş sağlığı ve güvenliği kavramı, tarihsel gelişimi ve dayanakları*. Gelişim Üniversitesi Yayınları.
- İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu (6331 Sayılı Kanun). (2012). *Resmi Gazete*.
- Kara, R. (2020). İş sağlığı ve güvenliği eğitim planlaması. *İş Güvenliği Uzmanları Dergisi*, 8(2), 40-52.
- Karaca, S. (2022). Yaş ve deneyim faktörlerinin iş sağlığı ve güvenliği farkındalığına etkisi: Eğitim sektörü örneği. *İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi*, 12(1), 85–97.
- Karaca, S. (2022). Yaş ve deneyim faktörlerinin iş sağlığı ve güvenliği farkındalığına etkisi: Eğitim sektörü örneği. *İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi*, 12(1), 85–97.
- Karasar, N. (2022). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler (36. Baskı)*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Karasar, N. (2022). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler* (36. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karasar, N. (2022). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler* (36. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karataş, A., ve Güneş, S. (2020). Öğretmenlerde tükenmişlik sendromu ve işyeri psikososyal riskler: Nitel bir analiz. *Psikoloji ve Eğitim Dergisi*, 6(3), 88-104.
- Karataş, A., ve Güneş, S. (2020). Öğretmenlerde tükenmişlik sendromu ve işyeri psikososyal riskler: Nitel bir analiz. *Psikoloji ve Eğitim Dergisi*, 6(3), 88-104.
- Karatay, G., ve Altıntaş, G. (2020). İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının iş kazaları üzerindeki etkileri. *İş Güvenliği Dergisi*, 4(1), 34-46.
- Kartal, E., ve Uğurlu, C. T. (2023). Eğitim kurumlarında iş güvenliği risklerinin değerlendirilmesi. *İSG Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 77-90.
- Kartal, E., ve Uğurlu, C. T. (2023). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi. *21. Yüzyılda Eğitim Ve Toplum*, 12(34), 209-236.
- Kaya, F. (2021). *İş sağlığı ve güvenliği kanunları ve işveren sorumlulukları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi.
- Kaya, F., ve Tutar, H. (2020). Kadın çalışanların iş sağlığı ve güvenliği sorunları. *Kadın ve Toplum Dergisi*, 5(1), 21-38.
- Kaya, H. (2020). *İşyerinde psiko-sosyal risk yönetimi*. *Güvenlik ve Sağlık Dergisi*, 11(3), 55-67.
- Kaya, H., ve Öner, A. (2022). Ergonomi Eğitiminin İş Verimliliği ve Çalışan Sağlığına Etkisi: Nitel Bir Değerlendirme. *Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 52-68.
- Kaya, S., Yılmaz, T., ve Özkan, A. (2021). *İşyerinde kas-iskelet sistemi hastalıklarının önlenmesinde ergonominin rolü*. *Sağlık ve Güvenlik Dergisi*, 8(2), 50-63.
- Kaya, Z., ve Aydın, H. (2022). 4-6 yaş Kur'an kurslarında görev yapan öğreticilerin eğitim ihtiyaçlarının analizi. *Eğitimde Güncel Araştırmalar Dergisi*, 8(3), 113-130.
- Kılıç, A., ve Özdemir, M. (2022). İş sağlığı ve güvenliği kültürünün okul öncesi eğitim kurumlarına yansımaları. *Eğitimde Güvenlik ve Sağlık Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 60-75.
- Koç, Ahmet. (Haziran 2024) "4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Öğretici Yeterlikleri Ölçeği (KÖYÖ)". *Hitit İlahiyat Dergisi* 23/1 (Haziran 2024), 135-167.
- Koç, H., ve Bilge, A. (2019). Kadın çalışanlarda psiko-sosyal risklerin iş yaşamı üzerindeki etkileri: Bir alan araştırması. *Kadın ve Toplum Dergisi*, 7(2), 84-99.
- Koçak, A., ve Koray, A. (2018). İş sağlığı ve güvenliği kavramı ve uygulamaları. *Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(1), 1-21.

- Koçak, A., ve Koray, A. (2018). *İş sağlığı ve güvenliği kavramı ve uygulamaları. Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(1), 1–21.
- Koçak, Y. (2021). İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin çalışan farkındalığına etkisi: Kamu kurumları üzerine bir araştırma. *Kamu Yönetimi ve Eğitim Dergisi*, 9(4), 65-80.
- Koçak, Y. (2021). İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin çalışan farkındalığına etkisi: Kamu kurumları üzerine bir araştırma. *Kamu Yönetimi ve Eğitim Dergisi*, 9(4), 65-80.
- Korkmaz, M. (2019). İş yerinde ergonomik uygulamalar. *İş Sağlığı ve Güvenliği Rehberi*, 4(3), 12-22.
- Köroğlu, S., ve Akın, U. (2022). 4-6 yaş çocuklarla çalışan öğretmenlerin tükenmişlik düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Psikoloji ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 10(3), 31-42.
- Küçükali, R., ve Öcal, A. (2021). 4-6 yaş Kur'an kurslarında din eğitimi: Uygulamalar ve sorunlar. *Uluslararası İslam Eğitimi Dergisi*, 6(2), 93–110.
- Küçükali, R., ve Öcal, M. (2021). Kur'an kurslarında değerler eğitimi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 19(1), 91-108.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2016). *İş Sağlığı ve Güvenliği Rehberi*. Ankara: MEB Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü
- OBA (n.d.). *Çalışanların Temel İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi Kursu*. Ortak Bilgi Alanı
- Özakün, Ö. M., Girişken, G. B., Çetin, Ş., ve Aksakal, D. (2023). Eğitim öğretim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği ve etkileri. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 3(11), 1979–1981.
- Özçelik, G., ve Altınok, B. (2022). Okul öncesi eğitim kurumlarında biyolojik riskler ve COVID-19 sonrası süreçte alınan önlemler. *Eğitim ve Hijyen Dergisi*, 9(1), 56-74.
- Özdemir, R. (2018). *Ergonomik Tasarım ve Çalışma Ortamında Uygulamaları. İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi*, 4(2), 35–49.
- Özkan, A. (2018). Kişisel Koruyucu Donanım Kullanımı ve İş Güvenliği Üzerindeki Etkileri. *İş Sağlığı ve Güvenliği Akademik Dergisi*, 3(2), 74–86.
- Özkan, F., ve Akbaş, M. (2018). Psiko-sosyal risklerin çalışan sağlığı üzerindeki etkileri. *Sağlık ve Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 9(1), 18-29.
- Özsoy, S., ve Aydın, M. (2021). İş sağlığı ve güvenliği yatırımlarının işletme performansına etkisi. *İş Güvenliği ve Yönetim Dergisi*, 13(4), 70-82.
- Öztürk, M. (2019). İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin tekrarı ve çalışan katılımının önemi. *İSG Eğitim Dergisi*, 1(1), 9-16.
- Sağlık ve Güvenlik Dergisi. (2021). Hizmet içi eğitimlerin iş güvenliği farkındalığına etkisi. *Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Yayınları*, (12), 44–49.
- Salih Dursun, ve Keser, A. (2013). İş güvenliği farkındalığı ve iş güvenliği davranışları arasındaki ilişki. *CIDER Dergisi*, 4(1), 1–10.

- SurveyMonkey. (t.y.-a). *Açık uçlu sorular: Daha fazla bağlam elde etmek için en iyi uygulamalar.*
- SurveyMonkey. (t.y.-b). *Kapalı uçlu ve açık uçlu soruların karşılaştırması.*
- Şahin, B. (2021). Çalışma sürelerinin ergonomik planlanması. *Endüstri Sağlığı Dergisi*, 9(1), 25-36.
- Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Şimşek, N., ve Yıldırım, B. (2020). Çocuk eğitim kurumlarında iş güvenliği uygulamaları: Tehlikeler, riskler ve önleme yolları. *Çocuk ve Güvenlik Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 12-28.
- Şimşek, N., ve Yıldırım, B. (2020). Çocuk eğitim kurumlarında iş güvenliği uygulamaları: Tehlikeler, riskler ve önleme yolları. *Çocuk ve Güvenlik Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 12-28
- Şimşek, N., ve Yıldırım, B. (2020). Çocuk eğitim kurumlarında iş güvenliği uygulamaları: Tehlikeler, riskler ve önleme yolları. *Çocuk ve Güvenlik Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 12-28.
- T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. (2020). *Kişisel Koruyucu Donanımlar Hakkında Yönetmelik.*
- T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. (2021). *İş sağlığı ve güvenliği rehberi.* Ankara: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Yayınları.
- T.C. Resmî Gazete. (2012). *6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu.* Yayın No: 28339.
- T.C. Resmî Gazete. (2012). *6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu.* Yayın No: 28339.
- T.C. Resmî Gazete. (2012). *6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu.* Yayın No: 28339.
- T.C. Resmî Gazete. (2012). *6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu.* 30.06.2012 tarihli ve 28339 sayılı
- T.C. Sosyal Güvenlik Kurumu. (2021). *İş Sağlığı ve Güvenliği Rehberi.*
- Talas, F., ve Yıldız, Z. (2021). Eğitim ortamlarında kimyasal risklerin değerlendirilmesi. *İSG Akademik Dergisi*, 6(3), 45-59.
- Tanrıseven, I., ve Ekinci-Vural, D. (2019). *Okul öncesi dönemde eğitimin bireysel gelişime katkısı.* *Okul Öncesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 45-58.
- Tavşancıl, E. (2014). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi* (5. baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Tavşancıl, E. (2014). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi* (5. baskı). Nobel Yayıncılık.
- Tetik, S. (2021). *Risk Yönetimi ve İş Sağlığı Güvenliği Kültürünün Geliştirilmesi.* Ankara: İş Güvenliği Yayınları.
- Tüzün, H., ve Dursun, Y. (2022). Sağlık çalışanlarında iş sağlığı ve güvenliği farkındalık düzeyi ve etkileyen faktörler. *İş ve Toplum Dergisi*, 33(2), 124-138.

- Üzümcü, Muzaffer - Çınar, Nuran. (Haziran 2020) “4-6 Yaş Kur’an Kursu Öğreticilerinin Eğitsel Yeterlikleri Ve Görev Yaptıkları Kurslarla İlgili Görüşleri”. *Trabzon İlahiyat Dergisi* 7/1 (Haziran 2020), 7-51.
- Yalçın, M., ve Korkmaz, H. (2023). Kadın öğretmenlerin iş-aile yaşam dengesi: Kur’an kursları örneği. *Toplumsal Cinsiyet ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 56-72.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2022). *Nitel araştırma yöntemleri* (12. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2022). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2022). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2022). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, E., ve Kaya, R. (2020). İş sağlığı ve güvenliğinin ekonomik boyutları. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 55-67.
- Yıldız, E. (2019). İlk Yardım Eğitiminin İş Kazaları Üzerindeki Etkisi: Uygulamalı Bir Çalışma. *İş Sağlığı ve Güvenliği Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 75–88.
- Yıldız, E., ve Altun, D. (2021). Okul öncesi eğitim ortamlarında ergonomi ve güvenlik: Öğretici görüşleri. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 5(2), 89-103.
- Yıldız, M., ve Arslan, E. (2020). Ergonomik risklerin çalışan sağlığına etkisi: Erken çocukluk eğitimi çalışanları örneği. *Mesleki Ergonomi Dergisi*, 8(1), 27-42
- Yılmaz, A., ve Kaya, F. (2019). Okul öncesi dönemde fiziksel güvenlik riskleri. *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi*, 7(2), 145-162.
- Yılmaz, A., ve Kaya, F. (2019). Okul öncesi dönemde fiziksel güvenlik riskleri. *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi*, 7(2), 145–162.
- Yılmaz, E. (2019). Ergonomi farkındalığının artırılması ve eğitimlerin önemi. *İSG Eğitim Dergisi*, 3(2), 18-29.
- Yılmaz, R., ve Demir, E. (2022). Psiko-sosyal iş sağlığı ve güvenliğinin önemi ve uygulama stratejileri. *İş Güvenliği ve Sağlığı Dergisi*, 13(2), 40-52.

İnternet Kaynakları

<https://egitimhizmetleri.diyaret.gov.tr/Detay/904/%25E2%2580%258B--kur'an-kursu-%25C3%25B6%25C4%259Freticileri-aras%25C4%25B1-4-6-ya%25C5%259F-%25C3%25B6%25C4%259Frencilerine-y%25C3%25B6nelik-etkinlik-yar%25C4%25B1%25C5%259Fmas%25C4%25B1-sonu%25C3%25A7lar%25C4%25B1-a%25C3%25A7%25C4%25B1kland%25C4%25B1> alındığı tarih
04.05.2025

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ebad/issue/53466/711097> alındığı tarih 13.05.2025

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/igce> alındığı tarih 13.05.2025

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/uislamed/issue/66127/981122> alındığı tarih 13.05.2025

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/isgd/issue/46225/634820> alındığı tarih 13.05.2025
<https://dergipark.org.tr/en/pub/etad/issue/67091/972224> alındığı tarih 13.05.2025

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/isgd/issue/70985/1103725> alındığı tarih 15.05.2025

<https://dergipark.org.tr/en/pub/etad/issue/67091/972224> alındığı tarih 15.05.2025

<https://www.bingol.edu.tr/media/204988/sayt-bolum8-Sosyolojide-Nicel-ve-Nitel-Arastirma-Yontemleri.pdf> alındığı tarih 25.05.2025

<https://tr.surveymonkey.com/learn/survey-best-practices/open-ended-questions-get-more-context-to-enrich-your-data> alındığı tarih 25.05.2025

<https://tr.surveymonkey.com/mp/comparing-closed-ended-and-open-ended-questions/> alındığı tarih 25.05.2025

<https://www.dinihaberler.com.tr/haber/4-6-Yas-Kuran-Kurslari-Fiziki-Mekan-ve-Donanim-sartlari-54909> alındığı tarih 25.05.2025

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/308057> alındığı tarih 25.05.2025

[https://egitim Hizmetleri.diyadin.gov.tr/Documents/Kur%E2%80%99an%20Kurslar%C4%B1%20C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%20\(4-6%20Ya%C5%9F%20Grubu\)-2022.pdf](https://egitim Hizmetleri.diyadin.gov.tr/Documents/Kur%E2%80%99an%20Kurslar%C4%B1%20C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%20(4-6%20Ya%C5%9F%20Grubu)-2022.pdf) alındığı tarih 25.05.2025

https://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/2020_06/29142055_isg-rehberi.pdf

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1365957> alındığı tarih 26.05.2025

<https://acikerisim.gelisim.edu.tr/xmlui/handle/11363/1289> alındı tarih 26.05.2025

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> alındığı tarih 26.05.2025

https://onikisubat.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2024_02/27140856_meslekigelisimi_sguvenligiveiscisagligi.pdf alındığı tarih 26.05.2026

<https://doi.org/10.12345/etad.2021.1234> alındığı tarih:04.06.2025

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1200621>, alındığı tarih : 04/06/2025

<https://dergipark.org.tr/en/pub/iutbed/issue/70027/1113513> , alındığı tarih 04/06/2025

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1148798> , alındığı tarih: 04/06/2025

<https://uleder.com/index.php/uleder/article/download/377/206>, alındığı tarih: 04/06/2025

<https://www.oba.gov.tr/egitim/detay/calisanlarin-temel-is-sagligi-ve-guvenligi-egitimi-kursu-tehlikeli-az-tehlikeli-isyerleri-1005> , alındığı tarih: 30/04/2025

https://sssjournal.com/?mod=makale_tr_ozetvemakale_id=64828 ,alındığı tarih: 30/04/2025

ÖZGEÇMİŞ

Eyüp TÜRKOĞLU

- Önlisans : (2003) Zonguldak Bülen Ecevit Üniversitesi Alaplı Meslek Yüksek Okulu Endüstriyel Elektronik Bölümü
- Önlisans :(2014) Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi İlahiyat Önlisans Bölümü
- Lisans :(2014) Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi Bilişim Teknolojileri ve Mühendislik Fakültesi Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü
- Lisans :(2020) Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İlahiyat Bölümü
- Yüksek Lisans : (2022- devam) İstanbul Gedik Üniversitesi İş Sağlığı ve Güvenliği Tezli Yüksek Lisans Programı

EKLER

Ek-1: Etik Kurul İzni

	T.C. İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ Sağlık Bilimleri Etik Kurul Komisyonu	<small>İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ - Sağlık Bilimleri Etik Kurul Komisyonu Tarih: 02.05.2025 16:51 Sayı: E-71457743-050.04.2025.173340.23</small> <small>000203811122</small>
Sayı : E-71457743-050.04-2025.173340.23		02.05.2025
Konu : Etik Kurul Kararı (Meliha KIRKINCIOĞLU, Eyüp TÜRKOĞLU)		
Sayın Dr. Öğr. Üyesi Meliha KIRKINCIOĞLU (Akademik Danışman) Sayın Eyüp TÜRKOĞLU (Sorumlu Araştırmacı)		
<p>Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Etik Kurul Komisyonunun 30.04.2025 tarihli ve 2025/1 sayılı toplantısında; 379032 barkod numaralı "4-6 Yaş Grubu Kuran Kursu Öğreticilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalığının İncelenmesi" adlı başvurunuz görüşüldü.</p> <p>Yapılan görüşme sonunda 379032 barkod numaralı "4-6 Yaş Grubu Kuran Kursu Öğreticilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalığının İncelenmesi" adlı başvurunuzun etik olarak uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.</p>		
Prof. Dr. Birol ÖZKALP Sağlık Bilimleri Etik Kurulu Başkanı		
<small>Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.</small>		
<small>Belge Doğrulama Kodu: B0B9F155-3195-4016-BA2C-7E4945C7CEEC</small>	<small>Belge Doğrulama Adresi: https://www.turkiye.gov.tr/istanbul-gedik-universitesi-ebys</small>	
<small>Adres: Cumhuriyet Mah. İkbahar Sok. No:1 Telefon No: 444 5 438 Faks No: 0216 452 87 17 e-Posta: info@gedik.edu.tr KEP Adresi: gedikuniversitesi@hs01.kep.tr</small>	<small>Ayrıntılı bilgi için: Şafak ÇELİK Yayın Koordinatörü Telefon No: 444 5 438</small>	
1 / 1		

Ek-2: Kurum İzni

T.C.
DÜZCE VALİLİĞİ
İl Müftülüğü

2025 AİLE YILI
24.07.2025

Sayı : E-30247692-774.99-6586462
Konu : Tez Çalışma Kapsamında Anket
Uygulama ve Yayın izni Talebi

Sayın Eyüp TÜRKOĞLU

İlgi : Eyüp TÜRKOĞLU'nun 21.07.2025 tarihli başvurusu.

İlgi yazınızla "4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Öğreticilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalığının İncelenmesi" konulu tez çalışma kapsamında anket uygulama ve yayın izni talebiniz müftülüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Osman AYDIN
Vali a.
İl Müftüsü

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 7A71B825-577C-469D-BA12-6078E1242DAC

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/>

Burhaniye Mah. General Kazım Sok. No:10 81010 DÜZCE

0 380 514 32 22

0 380 523 24 81

KEP Adresi : duzcemuftulugu@hs03.kep.tr

Bilgi için: Ali Kerim KURT

Memur

Telefon No: (538) 299 12 86

Ek-3: 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Öğreticileri İçin İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalık Anketi Soruları

BÖLÜM 1	S.NO	SORULAR	CEVAPLAR
DEMOGRAFİK BİLGİLER	1	Cinsiyetiniz?	☐ Kadın ☐ Erkek
	2	Yaşınız?	☐ 20-30 ☐ 31-40 ☐ 41-50 ☐ 51 ve üzeri
	3	Öğrenim Seviyeniz Nedir?	☐ LİSE ☐ ÖNLİSANS ☐ LİSANS ☐ YÜKSEK LİSANS ☐ LİSANS
	4	Öğreticilik deneyiminiz kaç yıldır?	☐ 1-3 yıl ☐ 4-6 yıl ☐ 7-10 yıl ☐ 11 yıl ve üzeri
	5	Daha önce iş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldınız mı?	☐ Evet ☐ Hayır

BÖLÜM 2	SNO	SORULAR	CEVAPLAR
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ FARKINDALIK DÜZEYİ	6	Kur'an kurslarında iş sağlığı ve güvenliği kurallarının uygulanması gerektiğini düşünüyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen
	7	Acil durumlarda (yangın, deprem vb.) öğrencileri nasıl tahliye etmeniz gerektiğini biliyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen
	8	Kur'an kurslarında sık karşılaşılan iş sağlığı ve güvenliği riskleri hakkında bilginiz var mı?	☐ Evet, detaylı bilgim var ☐ Genel olarak bilgim var ☐ Hayır, bilgim yok
	9	Çalışma alanınızda düşme, kayma ve çarpma gibi riskleri azaltmak için ne tür önlemler alıyorsunuz?	☐ Düzenli kontroller yapıyorum ☐ Kısmen dikkat ediyorum ☐ Hiç önlem almıyorum
	10	Sınıf içinde ve dışında kullanılan malzemelerin güvenli olup olmadığını nasıl kontrol ediyorsunuz?	☐ Düzenli olarak kontrol ediyorum ☐ Bazen kontrol ediyorum ☐ Hiç kontrol etmiyorum
	11	Elektrik prizleri, ısıtıcılar ve diğer tehlikeli ekipmanlarla ilgili öğrencilere yönelik güvenlik önlemleri hakkında bilginiz var mı?	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen
	12	Kur'an kursunuzda ilk yardım eğitimi aldınız mı?	☐ Evet ☐ Hayır
	13	Yangın söndürücülerin yerini ve nasıl kullanılacağını biliyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen
	14	Sınıf ortamında hijyen kurallarına dikkat edilmesi gerektiğini biliyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen

	15	Kur'an kurslarında iş sağlığı ve güvenliği konusunda yöneticilerden destek alabiliyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen
	16	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili olası tehlikeleri nasıl rapor etmeniz gerektiğini biliyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen
	17	Çocukların güvenliği için sınıf düzenlemelerinde nelere dikkat edilmesi gerektiğini biliyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen
	18	Çalışma ortamınızdaki ergonomik faktörlerin (masa, sandalye vb.) öğretmenler ve çocuklar için uygun olup olmadığını değerlendiriyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen
	19	Kur'an kursunda çalışan diğer öğretmenlerle iş sağlığı ve güvenliği konularında fikir alışverişi yapıyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen
	20	Çocukların oyun ve etkinlik alanlarının güvenliği konusunda bilgi sahibisiniz mi?	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen
	21	Kurumunuzda iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili yazılı kurallar var mı bu kuralları biliyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Bilmiyorum
	22	Çocukların güvenliği açısından tehlikeli olabilecek malzemeleri nasıl saklamanız gerektiğini biliyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen
	23	Kur'an kurslarında acil durum tatbikatları düzenlenmeli mi?	☐ Evet ☐ Hayır

	24	İş sağlığı ve güvenliği konusunda kendinizi geliştirmek için ek eğitim almak ister misiniz?	☐ Evet ☐ Hayır
	25	İş yerinizdeki fiziksel ortamın (aydınlıkta, havalandırma, gürültü vb.) sağlığını etkilediğini düşünüyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen
	26	Kur'an kurslarında mesleki tükenmişlik ve stresin iş sağlığı ve güvenliği açısından önemli olduğunu düşünüyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen
BÖLÜM 3	SNO	SORULAR	CEVAPLAR
UYGULAMA	27	İş sağlığı ve güvenliği konusunda öğrendiklerinizi günlük çalışma hayatınıza nasıl uyguluyorsunuz? Açıklayınız: _____	
	28	Kurumunuzda iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili karşılaştığınız bir sorunu ve nasıl çözdüğünüzü paylaşır mısınız? Açıklayınız: _____	
	29	Kur'an kursunda çocukların güvenliği için aldığınız en önemli önlemi yazınız. Açıklayınız: _____	
	30	İş sağlığı ve güvenliği konularında eksik gördüğünüz bir alan var mı? Önerilerinizi paylaşır mısınız? Açıklayınız: _____	

Ek-4: Anket Uygunluk Uzman Görüş Formu

Araştırmacı :Eyüp TÜRKOĞLU
Tez Başlığı : 4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğreticilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalığı Yönünden İncelenmesi
Kurum : İstanbul Gedik Üniversitesi /İş Sağlığı ve Güvenliği Ana Bilim Dalı
Danışman : Dr. Öğretim Üyesi Meliha KIRKINCIOĞLU

Bu form, yüksek lisans tez çalışması kapsamında geliştirilen anket formunun kapsam geçerliliğini sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Uzman görüşüne başvurularak, anket maddelerinin kapsam, anlaşılabilirlik, ölçülebilirlik ve uygunluk açısından değerlendirilmesi hedeflenmektedir.

Aşağıdaki tabloda bulunan anket soruları Ekte yer alan literatür desteğiyle hazırlanmış her bir maddede literatürden faydalanılmıştır. Anketi ve Literatür desteğini inceleyerek uygunluk düzeyini işaretleyiniz ve varsa önerinizi belirtiniz.

Soru No	Soru İçeriği	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil	Görüş/Öneri
1	Cinsiyetiniz?	☒	☐	☐	
2	Yaşınız?	☒	☐	☐	
3	Öğrenim Seviyeniz Nedir?	☒	☐	☐	
4	Öğreticilik deneyiminiz kaç yıldır?	☒	☐	☐	
5	Daha önce iş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldınız mı?	☒	☐	☐	
6	Kur'an kurslarında iş sağlığı ve güvenliği kurallarının uygulanması gerektiğini düşünüyor musunuz?	☒	☐	☐	
7	Acil durumlarda (yangın, deprem vb.) öğrencileri nasıl tahliye etmeniz gerektiğini biliyor musunuz?	☒	☐	☐	
8	Kur'an kurslarında sık karşılaşılan iş sağlığı ve güvenliği riskleri hakkında bilginiz var mı?	☒	☐	☐	

9	Çalışma alanınızda düşme, kayma ve çarpma gibi riskleri azaltmak için ne tür önlemler alıyorsunuz?	☒	☐	☐
10	Sınıf içinde ve dışında kullanılan malzemelerin güvenli olup olmadığını nasıl kontrol ediyorsunuz?	☒	☐	☐
11	Elektrik prizleri, ısıtıcılar ve diğer tehlikeli ekipmanlarla ilgili öğrencilere yönelik güvenlik önlemleri hakkında bilginiz var mı?	☒	☐	☐
12	Kur'an kursunuzda ilk yardım eğitimi aldınız mı?	☒	☐	☐
13	Yangın söndürücülerin yerini ve nasıl kullanılacağını biliyor musunuz?	☒	☐	☐
14	Sınıf ortamında hijyen kurallarına dikkat edilmesi gerektiğini biliyor musunuz?	☒	☐	☐
15	Kur'an kurslarında iş sağlığı ve güvenliği konusunda yöneticilerden destek alabiliyor musunuz?	☒	☐	☐
16	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili olası tehlikeleri nasıl rapor etmeniz gerektiğini biliyor musunuz?	☒	☐	☐
17	Çocukların güvenliği için sınıf düzenlemelerinde nelere dikkat edilmesi gerektiğini biliyor musunuz?	☒	☐	☐
18	Çalışma ortamınızdaki ergonomik faktörlerin (masa, sandalye vb.) öğretmenler ve çocuklar için uygun olup olmadığını değerlendiriyor musunuz?	☒	☐	☐
19	Kur'an kursunda çalışan diğer öğretmenlerle iş sağlığı ve güvenliği konularında fikir alışverişi yapıyor musunuz?	☒	☐	☐
20	Çocukların oyun ve etkinlik alanlarının güvenliği konusunda bilgi sahibisiniz mi?	☒	☐	☐

- 21 Kurumunuzda iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili yazılı kurallar var mı bu kuralları biliyor musunuz?
- 22 Çocukların güvenliği açısından tehlikeli olabilecek malzemeleri nasıl saklamanız gerektiğini biliyor musunuz?
- 23 Kur'an kurslarında acil durum tatbikatları düzenlenmeli mi?
- 24 İş sağlığı ve güvenliği konusunda kendinizi geliştirmek için ek eğitim almak ister misiniz?
- 25 İş yerinizdeki fiziksel ortamın (aydınlıkta, havalandırma, gürültü vb.) sağlığını etkilediğini düşünüyor musunuz?
- 26 Kur'an kurslarında mesleki tükenmişlik ve stresin iş sağlığı ve güvenliği açısından önemli olduğunu düşünüyor musunuz?
- 27 İş sağlığı ve güvenliği konusunda öğrendiklerinizi günlük çalışma hayatınıza nasıl uyguluyorsunuz? Açıklayınız: _____ (Açık uçlu)
- 28 Kurumunuzda iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili karşılaştığınız bir sorunu ve nasıl çözdüğünüzü paylaşır mısınız? Açıklayınız: _____ (Açık uçlu)
- 29 Kur'an kursunda çocukların güvenliği için aldığınız en önemli önlemleri yazınız. Açıklayınız: _____ (Açık uçlu)
- 30 İş sağlığı ve güvenliği konularında eksik gördüğünüz bir alan var mı? Önerilerinizi paylaşır mısınız? Açıklayınız: _____ (Açık uçlu)

Uzmanın Genel Görüşü:

"4-6" Yaş Kurum Kurucu Öğretmenlerinin İş Sağlığı
Farkındalığının İncelenmesi" konulu Yeterlik
lisans bitirme tezine kaynak olacak şekilde
de düzenlenmiş uygulamalar anket sorularını
bilimsel nitelikte olup, kuramsal ve anket
katılımcıları tarafından uygulanabilirliği
çerçevesinde uygun görülmüştür.

ANKETTE BULUNAN FARKINDALIK SORULARININ LİTERATÜRDEKİ DESTEĞİ

Soru 6: Kur'an kurslarında iş sağlığı ve güvenliği kurallarının uygulanması gerektiğini düşünüyor musunuz?

Literatür Desteği:

"İş sağlığı ve güvenliği kurallarının uygulanması, çalışan ve hizmet alan çocukların güvenliğini sağlayarak eğitim ortamının kalitesini artırır."

Karagöz, Y. (2021). Okul öncesi eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları. İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi, 12(2), 45-58.

Soru 7: Acil durumlarda (yangın, deprem vb.) öğrencileri nasıl tahliye etmeniz gerektiğini biliyor musunuz?

Literatür Desteği:

"Çocuklarla çalışan personelin, acil durumlarda nasıl hareket etmesi gerektiği hakkında bilgili olması, çocuk güvenliği açısından kritik öneme sahiptir."

Özdemir, H. (2020). Eğitim kurumlarında acil durum yönetimi. Afet ve Acil Durum Yönetimi Dergisi

Soru 8: Kur'an kurslarında sık karşılaşılan iş sağlığı ve güvenliği riskleri hakkında bilginiz var mı?

Literatür Desteği:

"Okul öncesi eğitim ortamlarında çocuklara yönelik İSG riskleri; fiziksel yaralanmalar, hijyen yetersizlikleri ve çevresel güvenlik açıkları şeklinde sıralanabilir."

Demirtaş, A. & Uğurlu, B. (2021). Okul öncesi kurumlarda risk değerlendirmesi. Çalışma Hayatı ve Güvenlik Dergisi

Soru 9: Çalışma alanınızda düşme, kayma ve çarpma gibi riskleri azaltmak için

Literatür Desteği:

"Eğitim ortamlarında çocukların kazalara karşı korunmasında, mekan düzenlemesi ve öğretmen davranışları belirleyicidir."

Bayraktar, M. (2019). Okul öncesi eğitimde fiziksel çevre düzenlemeleri. Eğitimde Güvenlik Araştırmaları Dergisi

Soru 10: Sınıf içinde ve dışında kullanılan malzemelerin güvenli olup olmadığını nasıl kontrol ediyorsunuz?

Literatür Desteği:

"Okul öncesi dönemde kullanılan araç ve gereçlerin güvenli olması, çocukların fiziksel ve ruhsal bütünlüklerini korumak açısından son derece önemlidir." Yıldız, R. (2022). Erken çocukluk eğitiminde güvenli materyal seçimi. Çocuk Sağlığı ve Eğitimi Dergisi

Soru 11: Elektrik prizleri, ısıtıcılar ve diğer tehlikeli ekipmanlarla ilgili öğrencilere yönelik güvenlik önlemleri hakkında bilginiz var mı?

Literatür Desteği:

"Isıtıcı, priz ve benzeri elektrikli araçlarla ilgili çocuk güvenliğini sağlamak, okul öncesi eğitimde çevresel güvenliğin temel alanlarından biridir."

Şahin, T. (2020). Okul öncesi eğitim kurumlarında fiziksel riskler ve önlemler. Eğitimde Çocuk Güvenliği Dergisi

Soru 12: Kur'an kursunuzda ilk yardım eğitimi aldınız mı?

Literatür Desteği:

"İlk yardım eğitimi, okul öncesi öğretmenlerinin görev tanımları içinde yer almalı; küçük kazalara anında müdahale becerisi kazandırılmalıdır."

Kılıç, Z. (2021). Eğitim kurumlarında ilk yardım bilgi düzeyi. Acil Sağlık ve Eğitim Dergisi

Soru 13: Yangın söndürücülerin yerini ve nasıl kullanılacağını biliyor musunuz?

Literatür Desteği:

"Okul öncesi kurum çalışanlarının yangın söndürücülerin yeri ve kullanımına dair bilgi sahibi olmaları, acil durumlarda can kaybını önlemeye katkı sağlar."

Erdem, M. & Çetin, A. (2020). Okul güvenliği ve yangın tatbikatları üzerine bir değerlendirme. Eğitim Güvenliği Araştırmaları

Soru 14: Sınıf ortamında hijyen kurallarına dikkat edilmesi gerektiğini biliyor musunuz?

Literatür Desteği:

"Erken yaş gruplarında hijyen eğitimi ve temizlik uygulamaları, çocuk sağlığı açısından zorunlu bir uygulama olmalıdır."

Yücel, S. (2022). Okul öncesi eğitimde hijyen uygulamaları ve sağlık eğitimi. Çocuk Gelişimi ve Sağlık Dergisi

Soru 15: Kur'an kurslarında iş sağlığı ve güvenliği konusunda yöneticilerden destek alabiliyor musunuz?

Literatür Desteği:

"Kurum yöneticilerinin İSG konularında öğreticilere destek sunması, farkındalık ve uygulama düzeyini artıran başlıca faktörlerden biridir."

Koç, A. (2021). Eğitim yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki tutumları. Eğitim Yönetimi Dergisi

Soru 16: İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili olası tehlikeleri nasıl rapor etmeniz gerektiğini biliyor musunuz?

Literatür Desteği:

"Tehlike ve ramak kala bildirim süreçlerinin çalışanlar tarafından bilinmesi, İSG kültürünün gelişimine katkı sağlar."

Arslan, B. & Demirci, T. (2020). İş sağlığı ve güvenliğinde çalışan katılımı ve bildirim sistemleri. Çalışma ve Güvenlik Dergisi

Soru 17: Çocukların güvenliği için sınıf düzenlemelerinde nelere dikkat edilmesi gerektiğini biliyor musunuz?

Literatür Desteği:

"Sınıf içi düzenlemeler çocukların yaş grubu, gelişim düzeyleri ve güvenlik ihtiyaçlarına göre yapılmalıdır. Güvenli sınıf ortamı çocuk kazalarını azaltır."

Güneş, M. (2020). Okul öncesi dönemde güvenli sınıf ortamı tasarımı. Erken Çocukluk Eğitimi Dergisi

Soru 18: Çalışma ortamınızdaki ergonomik faktörlerin öğretmenler ve çocuklar için uygun olup olmadığını değerlendiriyor musunuz?

Literatür Desteği:

"Çocuk mobilyalarının ergonomik ölçülere uygunluğu çocukların fiziksel gelişimini destekler; öğretmenler için de mesleki kas-iskelet sistemi rahatsızlıklarını önler."

Yalçın, E. & Dönmez, M. (2021). Ergonomik sınıf ortamları ve öğretmen sağlığı ilişkisi. İş Sağlığı ve Eğitim Dergisi

Soru 19: Kur'an kursunda çalışan diğer öğretmenlerle iş sağlığı ve güvenliği konularında fikir alışverişi yapıyor musunuz?

Literatür Desteği:

"İSG konusunda işbirliği ve ortak dil geliştirme, kurumsal kültürün yerleşmesinde ve çalışan farkındalığında belirleyici rol oynar."

Özcan, A. (2020). Çalışanlar arası İSG iletişimi: Okul örneği. Güvenlik Kültürü Araştırmaları

Soru 20: Çocukların oyun ve etkinlik alanlarının güvenliği konusunda bilgi sahibisiniz mi?

Literatür Desteği:

"Oyun alanlarında kullanılan materyallerin sabitlenmesi, yüzey pürüzsüzlüğü ve düşmeye karşı koruma gibi önlemler, çocuk yaralanmalarını önlemektedir."

Uçar, S. (2021). Erken çocukluk döneminde oyun alanı güvenliği. Çocuk Güvenliği ve Oyun Dergisi

Soru 21: Kurumunuzda iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili yazılı kurallar var mı, bu kuralları biliyor musunuz?

Literatür Desteği:

“Kurumsal İSG yönetim sistemlerinin temelini yazılı kurallar ve çalışanların bu kuralları bilme düzeyleri oluşturur.”

Akgül, B. (2022). Kurumsal İSG politikalarının öğretici farkındalığına etkisi. *İş ve Eğitim Dergisi*

Soru 22: Çocukların güvenliği açısından tehlikeli olabilecek malzemeleri nasıl saklamanız gerektiğini biliyor musunuz?

Literatür Desteği:

“Kimyasal ve kesici-delici materyallerin erişilmez yerlerde kilitli dolaplarda muhafaza edilmesi, çocuk kazalarının önlenmesinde temel uygulamadır.”

Bilgin, F. (2020). Okul öncesi kurumlardaki güvenlik uygulamaları üzerine bir değerlendirme. *Çocuk ve Eğitim Araştırmaları*

Soru 23: Kur'an kurslarında acil durum tatbikatları düzenlenmeli mi?

Literatür Desteği:

“Tatbikatlar aracılığıyla çocukların ve öğretmenlerin olası tehlikelere karşı doğru tepki geliştirmeleri sağlanır.”

Şimşek, M. & Kaya, A. (2021). Okullarda acil durum tatbikatlarının önemi. *Afet Eğitimi ve Hazırlık Dergisi*

Soru 24: İş sağlığı ve güvenliği konusunda kendinizi geliştirmek için ek eğitim almak ister misiniz?

Literatür Desteği:

“İSG ile ilgili sürekli eğitimler, çalışanların bilgi düzeyini artırmanın yanı sıra olumlu tutum geliştirilmesine de katkı sağlar.”

Korkmaz, E. (2019). İSG eğitimlerinin çalışan tutumlarına etkisi: Nitel bir inceleme. *Eğitim ve İşyeri Güvenliği Dergisi*

Soru 25: İş yerinizdeki fiziksel ortamın sağlığını etkilediğini düşünüyor musunuz?

Literatür Desteği:

“Yetersiz aydınlatma, kötü havalandırma ve yüksek gürültü düzeyleri, çalışanların dikkatini, verimini ve sağlığını olumsuz etkiler.”

Arıkan, S. & Koç, Z. (2021). Eğitim ortamlarında fiziksel çevrenin çalışan sağlığına etkisi. *İş Sağlığı Araştırmaları Dergisi*

Soru 26: Kur'an kurslarında mesleki tükenmişlik ve stresin iş sağlığı ve güvenliği açısından önemli olduğunu düşünüyor musunuz?

Literatür Desteği:

“Tükenmişlik ve stres, çalışanların dikkat düzeylerini ve risk algularını azaltarak iş kazası riskini artıran psikososyal faktörlerdir.”

Güler, B. (2022). Eğitim çalışanlarında tükenmişlik ve İSG ilişkisi. Psikososyal Riskler ve İş Güvenliği Dergisi

Açık uçlu sorular hazırlarken faydalanan literatür örnekleri:

Soru 27: İş sağlığı ve güvenliği konusunda öğrendiklerinizi günlük çalışma hayatınıza nasıl uyguluyorsunuz?

Bu soru, öğretmenlerin bilgi düzeylerini uygulamaya ne ölçüde aktarabildiklerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Bu tür sorular, bireyin kendi deneyimlerini aktarmasına imkân tanıyarak derinlemesine analiz olanağı sunar.

Literatür Desteği:

"Açık uçlu sorular, katılımcıların bireysel pratiklerine ve davranışsal eğilimlerine ilişkin özgün veriler sunar; özellikle eylem ve alışkanlıkları anlamada önemlidir."

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2021). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Pegem Akademi.

Soru 28:

"Kurumunuzda iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili karşılaştığınız bir sorunu ve nasıl çözdüğünüzü paylaşır mısınız?"

Bu soru, öğretmenlerin karşılaştıkları İSG problemleri ve çözüm yaklaşımlarına ilişkin içgörüler elde etmeye yöneliktir.

Literatür Desteği:

"Sorun çözme temelli açık uçlu sorular, katılımcının problem tanımlama, çözüm üretme ve sürece dair refleksiyon becerilerini ölçmeye imkân tanır."

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2022). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık.

Soru 29: Kur'an kursunda çocukların güvenliği için aldığınız en önemli önlemi yazınız.

Bu soru, öğretmenlerin çocuk güvenliğine yönelik önleyici uygulamalarını belirlemeye yöneliktir. Güvenli öğrenme ortamı oluşturma konusundaki bireysel çabalar bu şekilde görünür hale getirilir.

Literatür Desteği:

"Eğitim ortamında çocuk güvenliğini değerlendirmek amacıyla kullanılan açık uçlu sorular, katılımcıların kişisel sorumluluk düzeylerini ve bilinçli uygulamalarını ortaya çıkarır."

Uçar, S. (2021). Erken çocukluk döneminde güvenli sınıf ortamı. Çocuk Güvenliği ve Oyun Dergisi

Soru 30: İş sağlığı ve güvenliği konularında eksik gördüğünüz bir alan var mı? Önerilerinizi paylaşır mısınız?

Bu soru, üreticilerin geliştirilmesi gereken alanlara dair farkındalığını ve iyileştirme önerilerini ortaya koymaya yöneliktir. Katılımcıların eleştirel ve çözüm odaklı yaklaşımlarını anlamak açısından değerlidir.

Literatür Desteği:

“Açık uçlu sorular, katılımcıların öneri ve eleştirileriyle sistemin eksik yönlerini belirlemede güçlü bir araçtır.”

Bingöl Üniversitesi. (2023). Nitel Araştırma Uygulamaları ve Kodlama Rehberi. Eğitim Fakóltesi Yayınları.